

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2013

Ref

U68

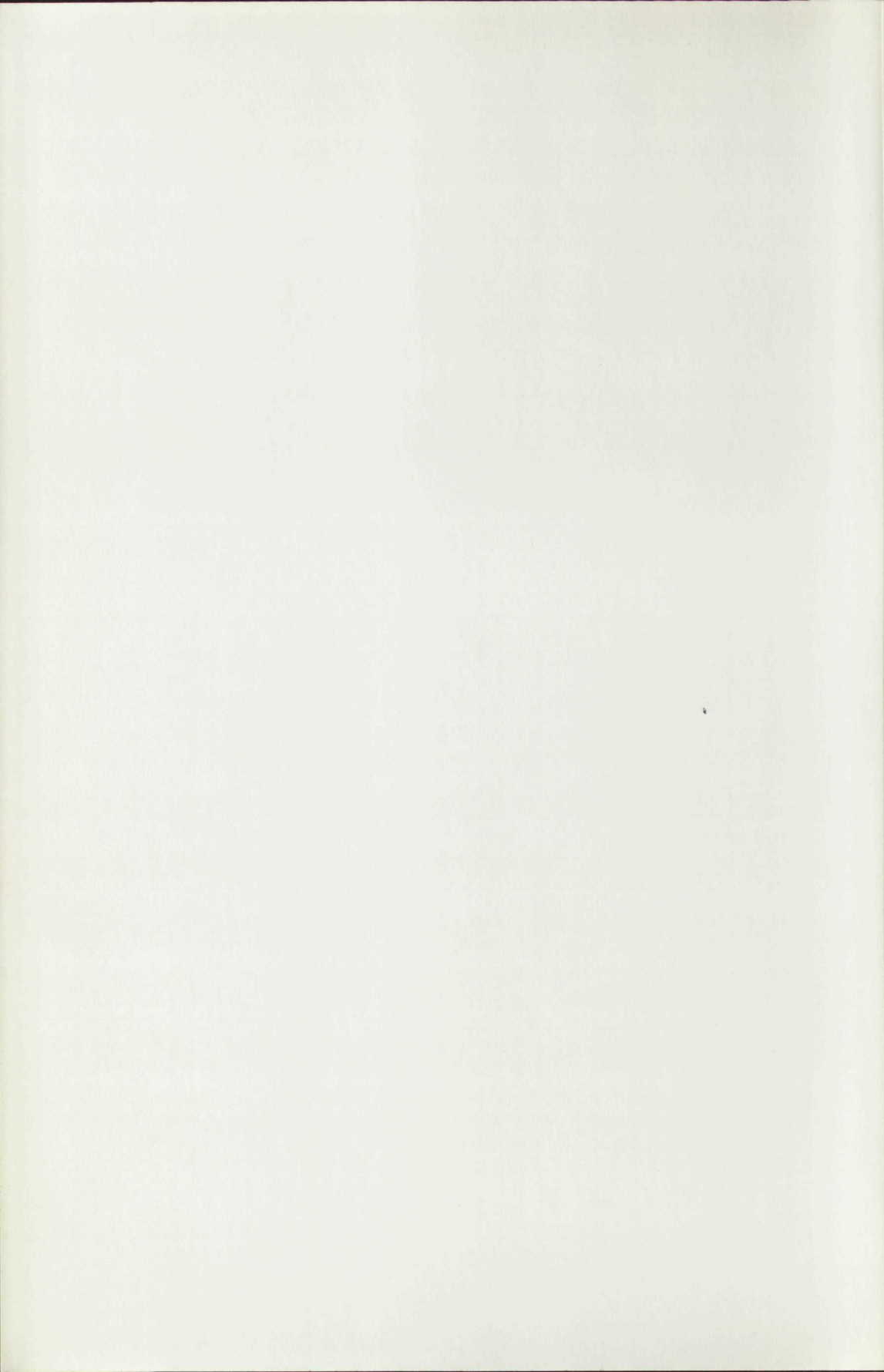
Högskolornas förvaltning

Betänkande av 1968 års utbildningsutredning

Stockholm 1973

1973:47

U
S
S

Statens offentliga utredningar

1973:47

Utbildningsdepartementet

Högskolornas förvaltning

Betänkande av

1968 års utbildningsutredning (U 68)

Stockholm 1973

ISBN 91-38-01700-8

Hörskolans
Förvalning

Till Statsrådet och chefen för utbildnings-
departementet

1968 års utbildningsutredning (U 68) får härmed överlämna sitt special-
betänkande "Högskolornas förvaltning".

Särskilt yttrande har avgivits av Nils Gralén, medlem av utredningens
referensgrupp med företrädare för utbildningsväsendet.

Stockholm den 20 september 1973

Lennart Sandgren

Hans Löwbeer

Bertil Olsson

Jonas Orring

/Gunnar Bergendal

Die Staatsbürgerliche Verfassung ist die Grundlage der Staatsorganisation. Sie regelt die Beziehungen zwischen den verschiedenen Gewalten des Staates und die Rechte und Pflichten der Staatsbürger. In der Verfassung sind die Grundprinzipien des Staates festgelegt, die die Grundlage für alle Gesetze und die Verwaltung bilden.

Die Staatsbürgerliche Verfassung ist die Grundlage der Staatsorganisation. Sie regelt die Beziehungen zwischen den verschiedenen Gewalten des Staates und die Rechte und Pflichten der Staatsbürger. In der Verfassung sind die Grundprinzipien des Staates festgelegt, die die Grundlage für alle Gesetze und die Verwaltung bilden.

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	7
Kapitel 1 <i>Inledning</i>	17
Kapitel 2 <i>Förutsättningar</i>	22
2.1 Nuläge	22
2.2 U 68s förslag i huvudbetänkandet	25
2.3 Några konsekvenser för den lokala förvaltningsorganisationens och verksamhetsorganisationens uppgifter	31
Kapitel 3 <i>Universitets- och högskoleämbetets kansliorganisation</i>	33
3.1 Utgångspunkter	33
3.2 Arbetsenheter m. m.	39
3.3 Personalfrågor och genomförande	58
Kapitel 4 <i>Den lokala högskoleförvaltningens organisation</i>	67
4.1 Inledning	67
4.2 Utgångspunkter för den framtida organisationen	70
4.3 Vissa tjänsteorganisatoriska frågor	83
4.4 Genomförande	85
<i>Särskilt yttrande av Nils Gralén</i>	88
<i>Bilagor</i>	91
1. Förvaltningarnas organisation vid universiteten m. m.	91
2. Arbetsfördelningen mellan UKÄs enheter enligt arbetsordning	98
3. Uppgifter för byrå L 1 inom SÖ enligt arbetsordning m. m.	104
4. Skiss till arbetsfördelning mellan UHÄs avdelningar enligt U 68s förslag	106
5. Exemplifiering av förvaltningsorganisationen vid vissa hög- skolor	110

Sammanfattning

Kapitel 1 Inledning

Kapitel 2 Förstudier

2.1 Bakgrund

2.2 Utvärdering av förstudier

2.3 Några exempel på hur förstudier kan utvärderas och vilka resultat de kan ge

Kapitel 3 Utvärdering av förstudier

3.1 Utvärderingsmetoder

3.2 Utvärdering av förstudier

3.3 Resultat av utvärdering

Kapitel 4 Den första förstudien

4.1 Inledning

4.2 Utvärderingsmetoder för den första förstudien

4.3 Några exempel på förstudier

4.4 Sammanfattning

Sammanfattning av hela boken

Bilagor

1. Förstudier och deras betydelse

2. Arbetsdelningen mellan förstudier och huvudstudier

3. Utvärdering av förstudier

4. Skiljaktigheter mellan förstudier och huvudstudier

5. Övrigt

6. Exempel på förstudier

7. Referenser

Sammanfattning

U 68 behandlar i detta betänkande kansliorganisationen vid de nya myndigheter som utredningen föreslagit i sitt huvudbetänkande (SOU 1973: 2, kapitel 6).

Förutsättningar (kapitel 2)

Utredningens förslag i huvudbetänkandet avser en *ny lokal organisation för i det närmaste all statlig högskoleutbildning inom utbildningsdepartementets område*. Inom vart och ett av 19 högskoleområden, i regel ett eller två län, skall denna utbildning och därtill knuten forskning organiseras inom en lokal myndighet benämnd *högskola*. Denna föreslås stå under ledning av en *högskolestyrelse* med såväl ekonomiska och administrativa uppgifter som planeringsuppgifter. Den verkställande ledningen skall handhas av ett *rektorsämbete* och styrelsen m. fl. organ betjänas av en *högskoleförvaltning*.

För planering och ledning av den grundläggande utbildningen skall finnas *utbildningsnämnder*, i princip en för varje yrkesutbildningssektor inom vilken utbildning meddelas vid högskolan, och under dessa vid behov *linjenämnder* med uppgifter avseende enskilda utbildningslinjer eller grupper av linjer. Planerings- och ledningsuppgifter beträffande forskning och forskarutbildning föreslås – vid de högskolor där sådan verksamhet skall förekomma – ankomma på organ inom *fakulteter och sektioner*.

Utbildningen och forskningen skall bedrivas vid *institutioner* för antingen både grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning eller endera av de båda verksamhetsgrenarna. Institutioner skall i vissa fall kunna föras samman till *förvaltningsenheter*, inom vilka uppgifter skall kunna fullgöras på högskolestyrelsens vägnar.

Medel för grundläggande utbildning föreslås anvisade under sju anslag – ett för var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna, ett för lokala och individuella utbildningslinjer och ett för enstaka kurser och studiekurser – och *medel för forskning och forskarutbildning* liksom hittills fakultetsvis. Stor frihet bör enligt utredningens uppfattning finnas att inom givna medelsramar utnyttja bl. a. lärarresurserna. (Avsnitt 2.2.1.)

U 68 har vidare i huvudbetänkandet föreslagit att centrala planerings-, samordnings- och serviceuppgifter för i huvudsak de 19 nämnda högskolorna skall fullgöras av en ny myndighet, *universitets- och*

högskoleämbetet (UHÄ), som därmed kommer att ersätta bl. a. nuvarande UKÄ. UHÄ skall ledas av en *styrelse* och som verkställande ledning ha en *verkschef*. Inom verket skall finnas elva permanenta beredningar, nämligen fem *fakultetsberedningar* för forsknings- och forskarutbildningsfrågor, fem *utbildningsberedningar* – en för varje yrkesutbildningssektor – för frågor rörande grundläggande utbildning samt en *lokal- och utrustningsberedning*. (Avsnitt 2.2.2.)

När det gäller *konsekvenserna för den lokala förvaltningsorganisationens och verksamhetsorganisationens uppgifter* av U 68s olika förslag framhåller utredningen att en huvudpunkt är att öka den lokala organisationens befogenheter och handlingsfrihet och därmed också förutsättningarna för lokalt engagemang i utbildningsplaneringen. Detta gäller i fråga om såväl dimensionering och lokalisering (av enstaka kurser och studiekurser) som utbildningens innehåll och organisation, högskolans institutionella organisation och dispositionen av anvisade resurser. Förändringar i denna riktning avlastar de centrala myndigheterna vissa uppgifter, men samtidigt ställer en ökad decentralisering – geografiskt och ansvarsmässigt – andra krav på samordning på riksplanet och på ett samlat planeringsunderlag för statsmakterna. (Avsnitt 2.3.)

UHÄs kansliorganisation (kapitel 3)

Utgångspunkter

I fråga om UHÄs planeringsuppgifter kommer utbildnings- och fakultetsberedningarna att spela en central roll. U 68 utgår därför vid övervägandena om kansliorganisationen från beredningarnas uppgifter, ansvarsområdena och behov av service. Alla frågor som hör till en viss beredningsområde bör med denna utgångspunkt hållas samman inom en arbetsenhet.

Två principmodeller för den beredningsanknutna delen av kansliorganisationen kan i första hand tänkas. Den ena modellen innebär att grundutbildningsuppgifter resp. forsknings/forskarutbildningsuppgifter hålls samman var för sig. Den andra modellen innebär att ett antal arbetsenheter svarar för uppgifter som rör båda verksamhetsgrenarna.

Planeringen av grundutbildningen skall enligt U 68s förslag utgå från yrkesutbildningsdimensionen och därför vara linje- och sektorsinriktad. Planeringen av forskning och forskarutbildning utgår däremot i många fall naturligen från ämnesområdes- eller basutbildningsdimensionen.

En kansliorganisation i vilken ansvar för grundutbildningsfrågor och ansvar för forsknings/forskarutbildningsfrågor förenas inom samma arbetsenheter förutsätter en koppling mellan fakultetsområde och yrkesutbildningssektor. En sådan koppling är inom en del områden naturlig på grundval av befintliga ämnesmässiga samband men erbjuder i andra fall stora svårigheter genom att angelägna samband inte kan tillgodoses. Det finns också risker för en låsning av utvecklingen om kansliorganisationen baseras på *vissa*, av många, samband mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning.

När det gäller forskning och forskarutbildning torde ansvaret för hithörande frågor beträffande samtliga fakultetsområden kunna hållas

samman inom *en* arbetsenhet. I fråga om den grundläggande utbildningen blir det däremot med hänsyn till förutsebara personalbehov nödvändigt att ha flera arbetsenheter. Det står sålunda klart att grundutbildningsfrågorna rent kvantitativt kommer att dominera starkt. Det kan då hävdas att forskningen och forskarutbildningen bör få en egen plattform i form av en separat arbetsenhet. Å andra sidan kan hävdas att detta innebär risker för en isolering av forsknings- och forskarutbildningsfrågorna. Man bör emellertid beakta att möjligheterna att rekrytera personal med erfarenhet av och inriktning på forskningsverksamhet ökar med en sådan organisation.

Båda de diskuterade modellerna är förenade med problem. Oavsett vilken av dem som läggs till grund för organisationen blir samverkan över gränserna mellan berörda arbetsenheter nödvändig. Avgörande för U 68s ställningstagande blir i detta läge att modellen med separata enheter för grundutbildning resp. forskning/forskarutbildning ger bättre förutsättningar för service till utbildnings- och fakultetsberedningarna.

Utredningens slutsats blir sålunda att det bör finnas en eller flera arbetsenheter med planeringsuppgifter i fråga om grundläggande utbildning och en arbetsenhet med motsvarande uppgifter i fråga om forskning och forskarutbildning. Frågor rörande samordning och avvägning av resurser m. m. mellan de båda verksamhetsgrenarna hör enligt utredningens uppfattning hemma på verksledningsnivån. (Avsnitt 3.1.)

Arbetsenheter

U 68s förslag beträffande arbetsenheter bör inte ses som på längre sikt bindande. UHÅs ledning bör ha stor frihet att vidta de modifikationer i uppgiftsfördelning m. m. mellan olika enheter som erfarenheterna kan ge anledning till.

I fråga om *grundläggande utbildning* ger en organisation med en arbetsenhet för varje yrkesutbildningssektor i sig förutsättningar för fullgod och likvärdig kansliservice till de fem utbildningsberedningarna. Detta kan i princip gälla också om en organisation där all sektorsanknuten planering hålls samman inom en arbetsenhet. Antalet anställda för hithörande uppgifter kan emellertid beräknas till ca 60–70. Detta talar mot en ordning med enbart en enhet.

U 68 har också övervägt att fördela sektorsplaneringen på två eller tre arbetsenheter, med utgångspunkt i t. ex. de ämnesmässiga samband som finns mellan olika sektorer. Svårigheterna att göra sådana kopplingar och därmed markera vissa bland många existerande samband är emellertid påtagliga. Utredningen ser det som väsentligt att de fem yrkesutbildningssektorerna så långt möjligt jämföras med varandra kansliorganisatoriskt.

U 68 förordar sålunda att de beredningsanknutna uppgifterna i fråga om grundläggande utbildning – rörande utbildningens dimensionering, lokalisering, mål, innehåll och organisation – organiseras i *fem arbetsenheter, en för varje yrkesutbildningssektor*.

Ett antal uppgifter rörande den grundläggande utbildningen har ett nära samband med den sektorsanknutna planeringen men kan inte

naturligt sektoriseras. Även om uppgifterna kräver medverkan från sektorsenheterna eller nära kontakt med dessa, bör därför i vissa fall ett sammanhållande ansvar för deras fullgörande läggas på särskilda enheter.

Detta gäller bl. a. forsknings- och utvecklingsarbetet (FoU) inom högskoleutbildningens område som till sin huvuddel bör vara inriktat på den grundläggande utbildningen och också ha en nära anknytning till den planering som bedrivs inom utbildningsberedningarna och sektorsenheterna. Övervägande skäl talar emellertid enligt utredningens mening för att det hålls samman inom en särskild arbetsenhet.

Ett sammanhållande ansvar för de uppgifter som rör övergripande kvantitativ planering av grundutbildningen och planering av icke sektorsanknuten utbildning – lokala och individuella utbildningslinjer, enstaka kurser och studiekurser – bör enligt U 68s uppfattning finnas vid sidan av sektorsenheterna. Ett sådant ansvar kan lämpligen läggas på FoU-enheten. Detsamma gäller om det sammanhållande ansvar som bör finnas i fråga om utbildningsstatistiskt planeringsunderlag och utveckling av centrala och lokala informationssystem. Också ansvaret för generellt inriktad studie- och yrkesorientering (SYO) och information om grundläggande utbildning bör enligt utredningens mening knytas till FoU-enheten, även om också en anknytning till antagningsuppgifterna här är tänkbar.

Antagningen till grundläggande utbildning måste av tekniska skäl hållas samman över gränserna mellan yrkesutbildningssektorerna. En arbetsenhet med antagning som huvuduppgift framstår därför som motiverad. Antagningen kan förutses i betydande utsträckning bli förenad med värderingar av behörighets- och urvalskriterier. Också andra behörighets- och urvalsfrågor, främst dispens- och besvärssärenden, bör enligt U 68s uppfattning handläggas inom enheten i fråga. Det ligger då närmast till hands att denna får ett sammanhållande ansvar också för övriga frågor av utbildningsjuridisk art.

Sammanfattningsvis föreslår U 68 att det *utöver de fem sektorsenheterna* skall finnas *två arbetsenheter för uppgifter rörande grundläggande utbildning: en för forsknings- och utvecklingsarbete (FoU)* med sammanhållande ansvar också för icke sektorsanknuten kvantitativ planering, utbildningsstatistik samt studie- och yrkesorientering och *en för antagning* och behörighets- och urvalsfrågor med sammanhållande ansvar också för övriga utbildningsjuridiska frågor. (Avsnitt 3.2.1.)

Arbetsuppgifterna för *arbetsenheten för forskning och forskarutbildning* bör i princip motsvara uppgifterna för de sju föreslagna enheterna för grundläggande utbildning. Enheten bör sålunda svara för dels planerings- och utvecklingsuppgifter av såväl kvantitativ som kvalitativ karaktär i anslutning till fakultetsberedningarnas arbete, dels vissa uppgifter rörande forskarutbildningen som har nära samband med nämnda uppgifter. Fakultetsberedningarnas ansvarsområden blir en naturlig utgångspunkt för fördelningen av arbetsuppgifter inom enheten. (Avsnitt 3.2.2.)

Många av de frågor och uppgifter som föreslås ankomma på UHÄ är gemensamma för de båda verksamhetsgrenarna grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning. En del av dem hör mycket nära samman

med uppgifterna för sektorsenheterna och enheten för forskning och forskarutbildning, exempelvis frågor om anknytningen mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning, om lärartjänster vilkas innehavare är engagerade inom båda verksamhetsgrenarna och om vissa forsknings- och utvecklingsprojekt. Frågor av detta slag måste handläggas i samverkan mellan berörda arbetsenheter.

Frågor som rör andra för de båda verksamhetsgrenarna gemensamma resurser än lärartjänster — dvs. basresurser som lokaler, utrustning, bibliotek och andra serviceinrättningar samt förvaltningar — har en annan karaktär än de som avser utbildnings- och forskningsplanering i egentlig mening och de kräver särskilda resurser. Det är praktiskt svårt att hänföra uppgifter av detta slag till fakultetsområden och yrkesutbildningssektorer. Uppgifter rörande planering och utveckling av basresurser och servicefunktioner bör därför enligt U 68s uppfattning hållas samman inom en särskild arbetsenhet. Denna bör bl. a. svara för sekretariatsuppgifter för lokal- och utrustningsberedningen.

En samordningsfunktion när det gäller långtidsbedömningar, petita, regleringsbrevsförslag o. d. är nödvändig inom UHÄ. Den enhet som svarar för denna planeringsfunktion bör enligt utredningens mening inte vara bunden till någon viss del av verksamhetsområdet eller till något visst slag av resurser. Den bör naturligen ha ansvaret också för uppgifter som rör utvecklingen av planerings-, budgeterings- och redovisningsmetoder och för sådana allmänna organisationsfrågor av planeringskaraktär som inte kan hänföras till antingen grundutbildning eller forskning/forskarutbildning.

UHÄs administrativa uppgifter kommer — förutom de som avser verkets egen administration — att främst gälla dels allmänna frågor av juridisk och administrativ karaktär sammanhängande med UHÄs ställning som central förvaltningsmyndighet, dels frågor om personalen och tjänsteorganisationen vid högskolorna. Praktiska skäl talar för att dessa frågor hålls samman inom en särskild enhet.

Den interna administrationen är inom dagens UKÄ förd till samma arbetsenhet som nyssnämnda uppgifter avseende verksamheten vid högskolorna. Tillräckliga skäl för att här göra en uppdelning på två enheter föreligger enligt U 68s uppfattning inte.

Informations- och revisionsfunktionerna intar en särställning genom att de i praktiken bör arbeta direkt under verksledningen. De bör emellertid rent personaladministrativt kunna vara inordnade i en större enhet, lämpligen då i den enhet som svarar för intern administration.

Sammanfattningsvis föreslår U 68 att det skall finnas *tre arbetsenheter för frågor som är gemensamma för grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning*, nämligen *en basresursenhet* för planeringsuppgifter rörande basresurser och servicefunktioner, *en budgetenhet* för samordnande ekonomiska och organisatoriska planeringsuppgifter och *en enhet för personalfrågor m. m.* (Avsnitt 3.2.3.)

U 68 betraktar de sammanlagt elva föreslagna arbetsenheterna som enheter på byrånivå. Utredningen ser det inte som möjligt eller ändamålsenligt att låta all samordning mellan dessa enheter ske under verkschefens och hans ställföreträdarens direkta ledning. En naturlig väg

att garantera systematisk samverkan mellan olika enheter är att föra samman dem inom ramen för huvudenheter, avdelningar.

Att föra samman de sju arbetsenheter, som är helt eller i huvudsak avsedda för grundläggande utbildning, till en avdelning ligger nära till hands och synes i praktiken nödvändigt för att garantera önskvärd samordning över hela grundutbildningsfältet. U 68 har vidare betonat vikten av balans mellan de båda verksamhetsgrenarna grundutbildning och forskning/forskarutbildning i kansliorganisationen. Om en avdelning för grundläggande utbildning kommer till stånd, bör därför också arbetsenheten för forskning och forskarutbildning få avdelnings karaktär. Slutligen finns det skäl för att inom en huvudenhet föra samman de arbetsenheter som svarar för frågor som på olika sätt rör organisatoriska och andra förutsättningar för själva utbildnings- och forskningsverksamheten.

Sammanfattningsvis föreslår U 68 att *tre avdelningar* upprättas inom UHÄ, *en för grundläggande utbildning, en för forskning och forskarutbildning* och *en för ekonomi och administration* (figurerna 4–7, s. 54–57). Indelningen i avdelningar bör regleras av Kungl. Maj: t, medan däremot UHÄ som tidigare berörts bör få förfoga över arbetsenheternas fördelning på avdelningar och över avgränsningen av deras uppgifter. (Avsnitt 3.2.4.)

Personal och genomförande

För mera permanenta uppgifter, i princip motsvarande dem som enligt U 68s förslag skall ankomma på UHÄ, disponeras budgetåret 1973/74 personalresurser motsvarande sammanlagt ca 250 personår. Av dessa faller omkring 155 på UKÄ, ca 75 på SÖ, ca 15 på nämnden för socionomutbildning, omkring 5 på LUP-nämnden samt enstaka på samarbetsnämnden för journalisthögskolorna och teater- och musikrådet. (Avsnitt 3.3.1.)

Med utgångspunkt i nuvarande tjänsteinnehavares arbetsuppgifter har U 68 gjort en översättning eller omräkning av dessa resurser till den nu föreslagna kansliorganisationen för UHÄ. Utredningen har endast velat belysa de förordade arbetsenheternas ungefärliga omfattning och personalstruktur med utgångspunkt i dagens förhållanden. En mer detaljerad analys rörande det nya verkets personalorganisation bör komma till stånd sedan statsmakterna tagit ställning till utredningens principförslag.

Enligt omräkningen kommer avdelningen för grundläggande utbildning att omfatta omkring 165 personårs, avdelningen för forskning och forskarutbildning ca 10 personårs och avdelningen för ekonomi och administration ca 75 personårs resurser. Inom den förstnämnda avdelningen avser omkring 65 personår antagningsuppgifter – för vilka personalbehoven på sikt kan bedömas först då kompetenskommitténs förslag föreligger. U 68 räknar på allmänna grunder med att det skall vara möjligt att i samband med ett genomförande av utredningens olika förslag successivt minska det totala personalbehovet med något tiotal personår. (Avsnitt 3.3.2.)

Förslag om inrättande av UHÄ, om principerna för verkets kanslior-

ganisation och om antalet chefstjänster bör föreläggas riksdagen i samband med att på U 68s huvudbetänkande grundade förslag presenteras, enligt den skisserade tidsplanen hösten 1974. En organisationskommitté bör tillkallas i anslutning härtill och bl. a. snarast möjligt utarbeta underlag för förhandlingar om UHÄ-personalens löne- och anställningsvillkor. UHÄ bör formellt inrättas den 1 oktober 1975. Intill denna tidpunkt bör organisationskommittén fylla erforderliga samordningsfunktioner. (Avsnitt 3.3.3.)

Den lokala högskoleförvaltningens organisation (kapitel 4)

Den lokala förvaltningen bör enligt U 68s uppfattning disponeras och organiseras så fritt som möjligt av högskolestyrelserna för att betjäna högskolornas olika organ och befattningshavare. Central reglering av förvaltningens organisation bör förekomma endast i begränsad omfattning.

Förutsättningarna för olika administrativa lösningar kommer att vara mycket skiftande mellan olika högskolor och stor hänsyn måste i utgångsläget tas till rådande personal- och lokalförhållanden m. m. De organisationskommittéer, som U 68 föreslagit i huvudbetänkandet, bör därför få uppgiften att utarbeta konkreta förslag om organisationen av och resurserna för de nya högskolornas förvaltningar. Utredningen vill ge vissa utgångspunkter för dessa lokala överväganden. (Avsnitt 4.1.)

Högskolor med enbart grundläggande utbildning

När det gäller högskolor som endast har grundläggande utbildning utgår U 68 från *två huvudfunktioner* inom den lokala förvaltningen: *en planeringsinriktad*, som an knyter till utbildnings- och linjenämndernas uppgifter men också till högskolestyrelsens övergripande planeringsansvar, och *en driftinriktad*, som an knyter till högskolestyrelsens ansvar för de personella och materiella resurserna. Till den förstnämnda funktionen för utredningen då — liksom beträffande UHÄ — också sådana utbildningsadministrativa m. fl. uppgifter som har nära samband med utbildnings/linjenämndernas ansvarsområden. U 68 benämner de två funktionerna *Utbildning* resp. *Administration*. Denna uppdelning bör läggas till grund för en indelning i arbetsenheter eller en uppgiftsfördelning mellan förvaltningens tjänstemän (figur 8, s. 71).

Högskolor med forskning/forskarutbildning

Vid högskolor som omfattar också forskning och forskarutbildning kommer de planeringsinriktade uppgifterna att få en vidare omfattning. Förutom uppgifter som direkt rör forskningen och forskarutbildningen tillkommer sålunda uppgifter som avser för de båda verksamhetsgrenarna gemensamma resurser samt ökade krav på samordnad ekonomisk planering och budgetering. Det är enligt U 68s bedömning naturligt att också här betrakta de planeringsuppgifter m. m. som rör planerings- och ledningsorganens ansvarsområden som en helhet. Denna funktion inom förvaltningen kallar utredningen *Utbildning och forskning*.

Såväl planeringen av olika slag av basresurser – lokaler, utrustning, bibliotek, andra serviceinrättningar, etc. – som den samordnande ekonomiska planeringen över gränserna mellan verksamhetsgrenar och riksstatsanslag har ett nära samband med högskolestyrelsens övergripande resurs- och personalansvar. Även om planeringen i dessa delar givetvis måste utgå från sakbedömningar som görs i bl. a. utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan, bör den därför enligt U 68s mening organiseras separat inom förvaltningen. Utredningen räknar sålunda med en funktion benämnd *Basresurser och budget*.

För att markera sambandet mellan de två här berörda planeringsinriktade funktionerna inom förvaltningen för U 68 samman dem till en huvudfunktion *Planering*. På samma sätt som för högskolor med enbart grundutbildning kan då de återstående, drift- och serviceinriktade, förvaltningsuppgifterna föras till en huvudfunktion *Administration*. Den skisserade uppdelningen bör läggas till grund för indelningen i arbetsenheter vid de berörda förvaltningarna (figur 9, s. 73). (Avsnitt 4.2.1.)

I fråga om funktionen *Utbildning och forskning* bör inom varje förvaltning en tjänsteman ha ett huvudansvar för var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna. Man kan här tänka sig en eller flera tjänstemän helt knutna till resp. sektor men också ett mera flexibelt utnyttjande av personalen. För vissa övergripande och inte naturligt sektorsanknutna uppgifter, i huvudsak motsvarande dem som i fråga om UHÄ föreslagits förda till FoU- och antagningsenheterna, bör det finnas särskilda ansvariga tjänstemän.

När det gäller att organisera motsvarande uppgifter för forskningen och forskarutbildningen kan två principmodeller tänkas. Antingen kan dessa uppgifter ansvarsmässigt helt skiljas från de uppgifter som rör den grundläggande utbildningen eller också kan uppgifter rörande båda verksamhetsgrenarna förenas hos samma tjänstemän. Det begränsade totala personalbehov som kan förutses för forsknings- och forskarutbildningsuppgifter talar för att det inte är möjligt eller lämpligt att renodla den förstnämnda lösningen. Med en samordning mellan grundutbildnings- och forsknings/forskarutbildningsfrågorna bör samtidigt vissa praktiska fördelar kunna uppnås. Dessa måste emellertid vägas mot de principiella – och beträffande UHÄ-organisationen belysta – svårigheterna att förena fakultetsområde eller ämnesområde med yrkesutbildningssektor. Enligt U 68s mening måste en avvägning här göras för varje högskola särskilt med beaktande av lokala omständigheter av olika slag, bl. a. frekvensen institutioner gemensamma för forskning/forskarutbildning och grundutbildning. (Avsnitt 4.2.2.)

Funktionen *Basresurser och budget* inom förvaltningen är av central betydelse för högskolestyrelsens möjligheter att utöva sitt resurs- och driftansvar för högskolans samlade verksamhet. För att belysa detta utvecklar U 68 vissa drag i processen för planering och budgetering i den föreslagna lokala organisationen. (Avsnitt 4.2.3.)

Vid *högskolor med förvaltningsenheter* bör det – i den mån ett organs ansvarsområde helt eller i huvudsak ligger inom institutioner som tillhör en viss förvaltningsenhet – vara lämpligt att placera den eller de tjänstemän inom den lokala förvaltningen, som skall betjäna resp. organ,

vid förvaltningsenheten i fråga. Sådana lokaliseringsfrågor, vilkas lösning inte rubbar principerna för den lokala förvaltningens organisation, bör övervägas av organisationskommittéerna.

En annan fråga är i vad mån olika funktioner inom förvaltningen direkt bör organiseras efter en indelning i förvaltningsenheter. I första hand torde detta bli aktuellt i fråga om sådana drift- och serviceuppgifter som förts till huvudfunktionen Administration. Enligt U 68s mening kan inte denna fråga besvaras generellt eller principiellt. För varje berörd högskola och funktion måste en bedömning göras med utgångspunkt i bl. a. tillgängliga personalresurser samt den planerade indelningen i förvaltningsenheter och uppgiftsfördelningen mellan högskolestyrelsen och dessas ledningsorgan. Denna bedömning bör i första hand göras av resp. organisationskommitté. Som riktpunkt bör gälla att arbetsuppgifterna för förvaltningspersonal som knyts till förvaltningsenhet bör ha sådan omfattning att de ger underlag för hela tjänster. (Avsnitt 4.2.5.)

U 68 tar upp ett par *tjänsteorganisatoriska frågor* rörande förvaltningarna. Enligt förslagen i huvudbetänkandet skall rektorsämbetet bestå av antingen rektor och förvaltningschef eller också enbart rektor. U 68 föreslår nu att den förra konstruktionen skall finnas vid de sju högskolor, vid vilka forskning och forskarutbildning förutsätts förekomma, och den senare vid de tolv övriga, vilka kommer att meddela enbart grundläggande utbildning. Även vid de senare bör dock finnas administrativa tjänstemän på kvalificerad nivå med ansvar för den direkta ledningen av resp. förvaltning och dess personal.

Med utgångspunkt i bl. a. befintliga rektors-, studierektors- och utbildningsledartjänster bör man söka få till stånd en om möjligt över hela fältet av grundläggande högskoleutbildning användbar tjänstetyp för planerings- och ledningsuppgifter inom de lokala förvaltningarna, i första hand i anslutning till utbildningsnämndernas arbete. (Avsnitt 4.3.)

När det gäller *genomförande* av U 68s förslag i denna del bör i den planerade propositionen till höstriksdagen 1974 förslag tas upp bl. a. om principen om en sammanhållen högskoleförvaltning samt om vid vilka högskolor förvaltningschefstjänster skall finnas. I anslutning till riksdagsbeslutet bör en organisationskommitté för varje högskola tillkallas. Denna bör utarbeta förslag till organisation av och resurser för den blivande lokala förvaltningen. Efter budgetbehandling och förhandlingar om personalens löne- och anställningsvillkor bör de nya förvaltningarna kunna träda i funktion samtidigt med högskolestyrelserna, dvs. i flertalet fall den 1 juli 1976. Särskilda anordningar kan bli nödvändiga övergångsvis när det gäller att inordna innehavare av tjänster vid befintliga högskolor utan särskild förvaltningsorganisation i den nya organisationen. (Avsnitt 4.4.)

U 68 har i sitt huvudbetänkande lagt fram förslag om bl. a. högskoleutbildningens institutionella organisation (kapitel 6; jfr även bilaga 14 med exemplifiering av organisationen på vissa orter). I detta specialbetänkande behandlar utredningen frågor om den kanslimässiga organisationen av de nya statliga myndigheter som förordats i huvudbetänkandet.

När det gäller den *lokala organisationen* innebär U 68s förslag i huvudbetänkandet sammanfattningsvis följande. Den grundläggande högskoleutbildningen organiseras inom sammanlagt 19 högskoleområden, vart och ett i regel svarande mot ett eller två län. Inom varje sådant område anordnas högskoleutbildning dels med statlig, dels med kommunal huvudman enligt i huvudsak nuvarande principer för ansvarsfördelningen. Av den statliga högskoleutbildningen organiseras utbildningen vid jordbrukets högskolor, statens brandskola och sjöbefälsskolorna alltjämt inom ramen för särskilda enheter. Utbildningen i övrigt — den helt övervägande delen av den statliga högskoleutbildningen — liksom i förekommande fall den därtill knutna forskningen förs samman i en gemensam organisation inom varje högskoleområde. Denna organisation får lokal förvaltningsmyndighets karaktär. Den benämns högskolan i Göteborg, Örebro, Sundsvall/Härnösand etc. efter den eller de orter inom högskoleområdet där högskoleutbildning föreslås anordnad permanent.

Av U 68 förordade statliga högskolor kommer att omfatta befintliga enheter enligt följande.

Högskolan i Stockholm

dramatiska institutet
 förskoleseminarierna i Solna, Stockholm och Södertälje
 gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm
 journalisthögskolan i Stockholm
 karolinska institutet
 konstfackskolan med teckningslärarinstitutet
 konsthögskolan
 lärarhögskolan i Stockholm
 musikhögskolan i Stockholm

sjukgymnastinstitutet i Stockholm
socialhögskolan i Stockholm
statens dansskola
(statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor)¹
statens musikdramatiska skola
statens scenskola i Stockholm
tekniska högskolan i Stockholm
universitetet i Stockholm

Högskolan i Uppsala

förskoleseminarierna i Gävle och Uppsala
lärarhögskolorna i Gävle och Uppsala
seminariet för huslig utbildning i Uppsala
universitetet i Uppsala

Högskolan i Linköping-Norrköping

förskoleseminariet i Norrköping
högskolan i Linköping
lärarhögskolan i Linköping
slöjdlärarseminariet

Högskolan i Jönköping

förskoleseminariet i Jönköping
lärarhögskolan i Jönköping

Högskolan i Växjö

lärarhögskolan i Växjö
universitetsfilialen i Växjö

Högskolan i Kalmar

lärarhögskolan i Kalmar

Högskolan i Kristianstad

lärarhögskolan i Kristianstad

Högskolan i Lund-Malmö

förskoleseminariet i Malmö
lärarhögskolan i Malmö
musikhögskolan i Malmö
socialhögskolan i Lund

¹ Verksamheten avses bli inordnad i nuvarande lärarhögskolor..

statens scenskola i Malmö
sydsvenska sjukgymnastinstitutet
universitetet i Lund

Högskolan i Göteborg

Chalmers tekniska högskola
förskoleseminariet i Göteborg
journalisthögskolan i Göteborg
lärarhögskolan i Göteborg
musikhögskolan i Göteborg
seminariet för huslig utbildning i Göteborg
socialhögskolan i Göteborg
statens scenskola i Göteborg
universitetet i Göteborg

Högskolan i Borås

bibliotekshögskolan
förskoleseminariet i Borås

Högskolan i Karlstad

lärarhögskolan i Karlstad
universitetsfilialen i Karlstad

Högskolan i Örebro

förskoleseminariet i Örebro
gymnastik- och idrottshögskolan i Örebro
socialhögskolan i Örebro
universitetsfilialen i Örebro

Högskolan i Eskilstuna-Västerås

förskoleseminariet i Västerås

Högskolan i Falun-Borlänge

lärarhögskolan i Falun

Högskolan i Sundsvall-Härnösand

lärarhögskolan i Härnösand

Högskolan i Östersund

socialhögskolan i Östersund

Högskolan i Umeå

förskoleseminariet i Umeå
lärarhögskolan i Umeå
seminariet för huslig utbildning i Umeå
socialhögskolan i Umeå
universitetet i Umeå

Högskolan i Luleå

förskoleseminariet i Luleå
högskolan i Luleå
lärarhögskolan i Luleå

Den institutionella uppbyggnaden av dessa enheter har översiktligt redovisats i avsnitt 6.1.2 i huvudbetänkandet. I avsnitt 2.1.1 i det följande redovisar U 68 den kanslimässiga organisationen av enheterna i fråga. I avsnitt 2.2.1 sammanfattar utredningen sina i huvudbetänkandet redovisade förslag rörande de nya högskolornas institutionella organisation.

När det gäller den *centrala organisationen* skall enligt utredningens förslag SÖ alltiämt vara tillsynsmyndighet för den till gymnasieskoleutbildning nära kopplade kommunala högskoleutbildningen, medan planerings-, samordnings- och andra centrala förvaltningsuppgifter för de statliga högskolorna inom utbildningsdepartementets område skall anförtros ett nytt verk, universitets- och högskoleämbetet (UHÄ). I detta verk kommer fyra myndigheter eller organ i princip att helt uppgå, nämligen universitetskanslersämbetet (UKÄ), nämnden för socionomutbildning, samarbetsnämnden för journalisthögskolorna samt samarbetsnämnden för lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (LUP-nämnden), den senare formellt en kommitté tillkallad av chefen för utbildningsdepartementet. UHÄ kommer vidare att överta uppgifter från skolöverstyrelsen (SÖ) beträffande grundutbildning av lärare och från teater- och musikrådet beträffande dans- och scenutbildning samt från två kommittéer med provisoriska tillsynsuppgifter, nämligen organisationskommittén för högre musikutbildning och 1973 års expertgrupp för konstutbildning. Verket kommer slutligen att i princip överta de samordningsfunktioner som fylls av den för de båda gymnastik- och idrottshögskolorna gemensamma styrelsen.

Nämnda centrala myndigheters och organs uppgifter m. m. har översiktligt redovisats i avsnitt 6.1.3 i huvudbetänkandet. I avsnitt 2.1.2 i det följande redovisar U 68 den kanslimässiga organisationen av de berörda myndigheter som har en formaliserad indelning i arbetsenheter e. d. I avsnitt 2.2.2 sammanfattar utredningen sina i huvudbetänkandet redovisade förslag rörande UHÄs uppgifter, ledning och permanenta beredningsorganisation.

I avsnitt 2.3 diskuterar U 68 några konsekvenser för verksorganisationen och den lokala förvaltningsorganisationen och för relationerna dem emellan av ett genomförande av utredningens förslag.

Med hänsyn till den skisserade planen för genomförande av U 68s förslag är förslagen rörande verksorganisationen av mera konkret karaktär. Utredningen behandlar därför först (i kapitel 3) UHÄs kansliorganisation och därefter (i kapitel 4) den framtida lokala högskoleförvaltningens organisation.

— — —

U 68s ledamöter, referensgrupper och sekretariat har redovisats i bilaga 2 till huvudbetänkandet. För uppgifter avseende detta specialbetänkande har departementssekreteraren Erland Ringborg som expert varit knuten till sekretariatet. Inom sekretariatet har vidare — förutom utredningens sekreterare Gunnar Bergendal — biträdande sekreteraren Jan-Sture Karlsson (t. o. m. den 31 juli 1973) deltagit i arbetet med betänkandet.

Följande personer har varit förordnade att som experter biträda utredningen i arbetet med specialbetänkandet: byråchefen Johnny Andersson, UKÄ, organisationsdirektören Sune Andersson, statskontoret, rektorn vid lärarhögskolan i Stockholm Erik Blix, revisionsdirektören Carl-Filip Hammar, riksrevisionsverket, överdirektören Lars Sköld, SÖ, samt universitetsrådet vid universitetet i Uppsala Gunnar Wijkman. Sekretariatets arbete har bedrivits under kontakt med berörda myndigheter och personalorganisationer.

2.1 Nuläge

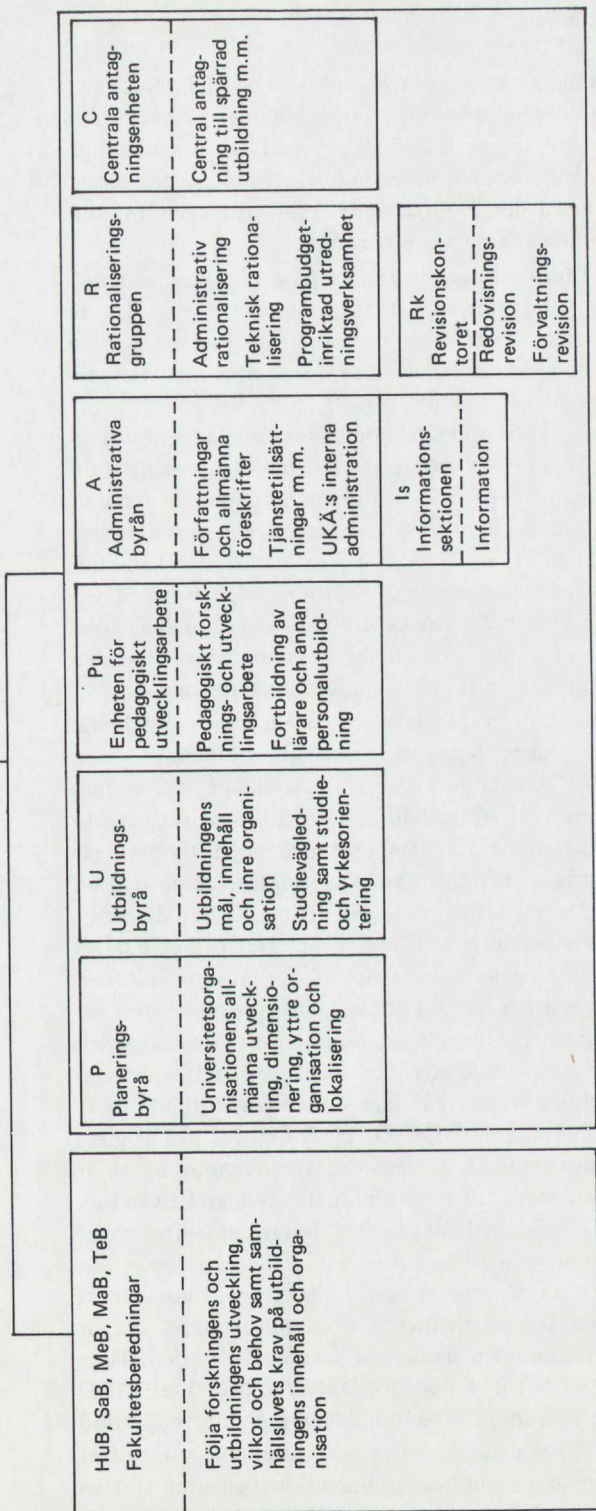
2.1.1 Lokal förvaltningsorganisation

Flertalet av de enheter som enligt U 68s förslag skall uppgå i de nya högskolorna är inte av den omfattningen att de försetts med någon förvaltningsorganisation i egentlig mening. Rektorer och eventuellt innehavare av tjänster som studierektor, biträdande utbildningsledare etc. är här ofta de enda resurser som finns när det gäller handläggande personal för administrativa uppgifter. I en del fall finns det vid sidan av innehavare av tjänster av nämnda slag enstaka eller ett fåtal handläggande tjänstemän med rent administrativa uppgifter. Exempelvis har var och en av de större lärarhögskolorna en byrådirektör och varje socialhögskola i regel en förste byråsekreterare och ett antal konsulenter (för uppgifter rörande praktikmomenten i utbildningen). Det är emellertid endast de läroanstalter för vilka universitetsstadgan gäller – och vilka samtliga har forskning och forskarutbildning – som har en särskild förvaltningsorganisation under ledning av en förvaltningschef, som tillsammans med rektor ingår i rektorsämbetet.

Vid de sistnämnda läroanstalterna är förvaltningen, sedan 1964 års reform av universitetsorganisationen (prop. 1964:50 s. 306 ff, SU 1964:119, rskr 1964:293), normalt under förvaltningschefen organiserad på två eller tre arbetsenheter. Härvid finns det en utbildningsenhet för frågor om utbildningens innehåll och organisation m. m. och en administrativ enhet för bl. a. juridiska frågor, personaladministration, kassa och redovisning. Resurser för utredning, planering, inköp och service är i en del fall knutna till den administrativa enheten, medan i andra fall en särskild planeringsenhet bildats vid sidan av de två nämnda enheterna. Även vissa andra variationer förekommer.

Organisationen inom de olika arbetsenheterna varierar en del mellan förvaltningarna. I *bilaga 1* illustreras översiktligt förvaltningarnas nuvarande uppbyggnad vid universiteten, högskolan i Linköping, de tekniska högskolorna och karolinska institutet.

Styrelse
Universitetskansler

Figur 1 UKÄs organisation budgetåret 1973/74.

2.1.2 Verksorganisation m. m.

Det nuvarande UKÄ kommer att utgöra huvuddelen av det föreslagna UHÄ. I *figur 1* redovisas den indelning i arbetsenheter (byråer eller motsvarande) som f. n. tillämpas inom UKÄ samt de huvudsakliga uppgiftsområdena för de olika enheterna. Som *bilaga 2* återges den bilaga till den för UKÄ sedan den 1 juli 1973 gällande arbetsordningen, i vilken arbetsfördelningen mellan enheterna anges närmare.

Indelningen av UKÄ-kansliet bygger i princip på en funktionsuppdelning. Detta innebär att varje arbetsenhet anförtrots ett visst slag av ärenden oavsett vilken del av det samlade verksamhetsområdet ärendena avser. Det har emellertid i vissa fall visat sig svårt att renodla funktionsuppdelningen mellan enheterna.

Med hänsyn till den vikt U 68 tillmäter sambandet mellan kvantitativ planering och planering rörande utbildningens innehåll och organisation är förhållandet mellan planerings- och utbildningsbyråerna av särskilt intresse. Det kan konstateras att den förra byrån främst kommit att svara för sådana planeringsuppgifter som mera direkt har budgetkaraktär, medan den senare har betydande planeringsuppgifter i fråga om såväl den grundläggande utbildningens som forskarutbildningens innehåll och organisation. Detta har inneburit svårigheter i samordningen av planeringsarbetet, allmänt likaväl som för enskilda fakultetsområden.

Också SÖs kansliorganisation bygger delvis på en funktionsuppdelning. Vid sidan av tre avdelningar för olika slag av utbildning – en undervisningsavdelning för skolan, en undervisningsavdelning för vuxenutbildning och en avdelning för lärarutbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete – finns det sålunda två avdelningar med uppgifter som går över SÖs hela ansvarsområde, nämligen en planeringsavdelning och en administrativ avdelning. De två sistnämnda avdelningarna har därmed i princip uppgifter som avser bl. a. lärarutbildningen. Det kan emellertid konstateras att lärarutbildningens särställning i förhållande till den utbildning SÖ i övrigt svarar för lett till att åtskilliga uppgifter som rör planering och administration här handläggs inom den berörda sakavdelningen, avdelningen för lärarutbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete. Inom denna avdelning finns tre byråer, en för grundutbildning av lärare (L 1), en för fortbildning av lärare (L 2) och en för pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete (L 3). Till den förstnämnda byrån är knuten en sektion för intagning till lärarutbildning. Det är i huvudsak denna byrå som inom SÖ berörs av U 68s förslag. Byråns uppgifter enligt SÖs arbetsordning m. m. redovisas i *bilaga 3*.

Teater- och musikrådets kansli arbetar under direktören, tillika rådets sekreterare, på en teater- och skolenhet och en musikenhet. Frågor rörande högskoleutbildningen inom dans- och scenområdena handläggs inom den förstnämnda enheten. Enligt förslag av kulturrådet (SOU 1972: 66) och sedermera i en inom utbildningsdepartementet upprättad promemoria (Ds U 1973: 9) skall bl. a. teater- och musikrådets uppgifter tas över av ett nytt organ, i nämnda promemoria benämnt statens kulturråd. Även här berörda uppgifter avseende högskoleutbildning torde övergångsvis få tas över av detta organ, som enligt förslag i promemorian

skall inrättas den 1 oktober 1974.

Övriga berörda centrala myndigheter och organ saknar direkt indelning i arbetsenheter. Den största av dem, *nämnden för socio-
utbildning*, tillämpar dock i fråga om sin kansliorganisation en uppdelning på fyra funktioner, nämligen ledning, antagning, ekonomi och administration samt utbildning.

2.2 U 68s förslag i huvudbetänkandet

2.2.1 Höskolorna

U 68s förslag om högskoleutbildningens institutionella organisation avser två principiella förändringar i den lokala organisationen av huvuddelen av den statliga högskoleutbildningen. Förutom ett sammanförande av befintliga enheter till en högskola inom varje högskoleområde (jfr kap. 1) förordar utredningen sålunda att planerings- och ledningsorganisationen för den grundläggande utbildningen byggs upp efter yrkesutbildningssektorer och utbildningslinjer.

Vissa högskolor kommer att omfatta också forskning och forskarutbildning, nämligen högskolorna i Stockholm, Uppsala, Linköping–Norrköping, Lund–Malmö, Göteborg, Umeå och Luleå. För dessa innebär den föreslagna ordningen på vad som motsvarar nuvarande fakultets/sektionsnivå skilda planerings- och ledningsorgan för å ena sidan grundutbildning, å andra sidan forskning och forskarutbildning. Utredningen föreslår också en anslagsmässig åtskillnad mellan de båda verksamhetsgrenarna. Förslaget avser emellertid inte några förändringar i själva innebörden i läroanstaltarnas uppgifter när det gäller forskning och forskarutbildning.

Varje högskola skall enligt U 68s förslag ledas av en av Kungl. Maj: t utsedd *högskolestyrelse* bestående av dels företrädare för allmänna intressen, dels personer verksamma inom högskolan. Denna styrelse föreslås få såväl ekonomiska och administrativa uppgifter som planeringsuppgifter.

Styrelsen skall ha det övergripande ansvaret för och tillsynen över högskolans verksamhet i dess helhet och förvalta samtliga högskolans resurser, personella och materiella. Den skall vidare när det gäller högskolans organisation besluta bl. a. om indelningen i institutioner, serviceinrättningar och förvaltningsenheter och om sammansättningen av olika organ inom högskolan.

När det gäller planering skall styrelsen ha det yttersta ansvaret för planering av alla för högskolans olika verksamhetsgrenar och enheter gemensamma resurser och angelägenheter och bl. a. i princip fylla nuvarande LUP-kommittéfunktioner. Den skall också svara för övergripande planering av omfattningen och inriktningen av högskolans utbud av grundläggande utbildning och bl. a. besluta om lokala och individuella utbildningslinjer samt enstaka kurser och studiekurser (delvis på andra orter inom högskoleområdet än själva högskoleorten eller -orterna). I fråga om planeringen av forskning och forskarutbildning skall styrelsens uppgift i första hand vara att i yttranden över fakultets/sektionsorganens

petita sätta in dessa organs förslag i ett samlat planeringsperspektiv för högskolan i dess helhet. Härtill kommer väsentliga planeringsuppgifter som gäller den årliga verksamhetsplaneringen och interna budgeteringen och som följer av styrelsens ansvar för högskolans resurser, bl. a. vid institutioner som är gemensamma för forskning/forskarutbildning och grundutbildning.

Som verkställande ledning för högskolan skall enligt U 68s förslag under högskolestyrelsen finnas ett *rektorsämbete*, bestående av rektor och förvaltningschef eller av enbart rektor (jfr avsnitt 4.3). Rektor skall vara lärare.

Det är naturligt att högskolestyrelsen koncentrerar sitt arbete på övergripande och principiella eller eljest särskilt väsentliga frågor. U 68s förslag inrymmer stor frihet för styrelsen att utforma en ändamålsenlig besluts- och beredningsorganisation genom att delegera beslutanderätt till olika organ och genom att inrätta *beredande organ* för olika slag av ärenden. Ett fast beredningsorgan för lokal- och utrustningsfrågor skall enligt utredningens förslag komma till stånd i första hand vid var och en av de större högskolorna.

De administrativa resurserna vid en högskola, utom resurserna vid institutioner och serviceinrättningar, skall enligt utredningens förslag utgöra *en sammanhållen förvaltning* underställd högskolestyrelsen. Utredningen slår fast att förvaltningen skall tjäna hela högskolan. Att administrativa resurser kan komma att i praktiken knytas till olika organ eller placeras i anslutning till olika delar av verksamheten rubbar sålunda inte principen att den sammanhållna förvaltningsorganisationen och dess ledning skall svara för beredning och föredragning m. m. för samtliga organ över institutionsnivån.

För planering och ledning av den grundläggande utbildningen skall enligt U 68s förslag vid varje högskola finnas en *utbildningsnämnd* för i princip varje yrkesutbildningssektor inom vilken allmän utbildningslinje anordnas vid högskolan. Om verksamhetens omfattning och karaktär motiverar det skall det under denna nämnd kunna inrättas *linjenämnder* med planerings- och ledningsuppgifter rörande enstaka utbildningslinjer eller grupper av linjer. Beslut om inrättande av linjenämnd skall fattas av högskolestyrelsen efter förslag av vederbörande utbildningsnämnd. Utredningens förslag rymmer möjligheter till en smidig arbetsfördelning mellan utbildningsnämnd och linjenämnder.

Utbildnings- och linjenämnder skall enligt utredningens förslag – med de begränsningar som det skilda huvudmannaskapet ger – även svara för sådana allmänna utbildningslinjer (jfr de nuvarande kombinationsutbildningarna) som består av dels statlig, dels kommunal utbildning. Eftersom lokala och individuella utbildningslinjer liksom enstaka kurser och studiekurser inte föreslås bli centralt fördelade på yrkesutbildningssektorer, bör de föras till ansvarsrådet för den utbildnings- eller linjenämnd som högskolestyrelsen bestämmer i varje enskilt fall.

Utbildnings- och linjenämnderna skall enligt U 68s förslag, var och en inom sitt ansvarsområde, sammanfattningsvis ha följande uppgifter.

- Fortlöpande översyn av utbildningens innehåll, organisation och dimensionering; åtgärder och förslag som föranleds härav.

- Utarbetande – i samverkan med institutionerna – av förslag till petita att avges av högskolestyrelsen. Petitaförslag för en yrkesutbildningssektor i dess helhet bör härvid alltid avges av utbildningsnämnden.
- Fortlöpande uppföljning och kontroll av utbildningens resultat; därav föranledda åtgärder.
- Fastställande av lokal plan för studiegången inom allmän utbildningslinje och av utbildningsplan för lokal eller individuell utbildningslinje.
- Inrättande av kurs inom utbildningslinje samt fastställande av kursplan.
- Beslut om dispens från förkunskapskrav för viss linje och om tillgodoräknande av utbildning inhämtad utanför viss linje.
- Upprättande av riktlinjer för studie- och yrkesvägledning samt av lokal information om utbildningen.
- Samverkan med studiemedelsnämnd.

I utbildnings- och linjenämnder skall enligt utredningens förslag ingå lärare, studerande samt, om förutsättningar finns, företrädare för yrkeslivet och för andra berörda utbildningsorganisationer. Den exakta sammansättningen av varje nämnd bör fastställas av högskolestyrelsen. Ordförande bör utses särskilt av styrelsen. Om så befinns lämpligt, bör en lärare som utses till ordförande i utbildnings- eller linjenämnd kunna fungera också som verkställande ledamot.

För bl. a. planerings- och ledningsuppgifter i fråga om forskning och forskarutbildning förutsätter U 68 att det, enligt nuvarande indelningsprinciper, skall finnas *fakultets/sektionsorgan*. Dessas uppgifter kommer i princip att motsvara dels de uppgifter som f. n. åvilar fakulteternas/sektionernas utbildningsnämnder i fråga om forskarutbildning, dels de uppgifter som fullgörs av fakulteterna/sektionerna och inte avser grundläggande utbildning. U 68 lägger med hänsyn till sina direktiv inte fram några förslag beträffande fakultets/sektionsorganens sammansättning m. m.

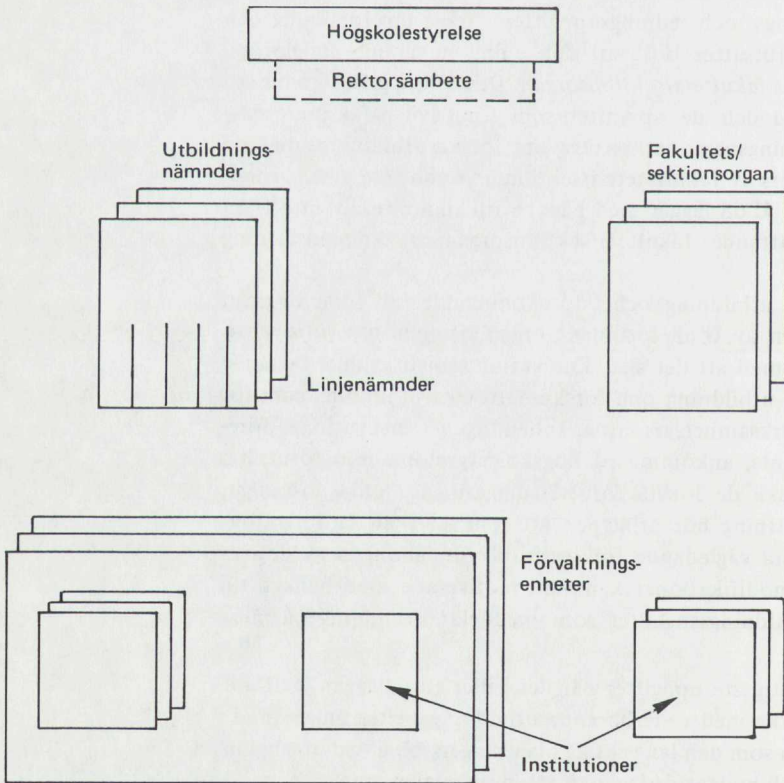
Basenheterna för utbildning och i förekommande fall forskning vid högskolorna är i den av U 68 förordade organisationen *institutionerna*. Utredningen räknar med att det skall kunna finnas institutioner såväl för både grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning som för enbart endera av verksamhetsgrenarna. Indelningen i institutioner föreslås, som ovan nämnts, ankomma på högskolestyrelsen, som förutsätts bäst kunna överblicka de lokala förutsättningarna för olika lösningar. Enligt U 68s uppfattning bör principen att resurser skall sammanföras ämnesområdesvis vara vägledande för institutionsindelningen av de nya högskolorna, men modifikationer kan vara motiverade med hänsyn till bl. a. befintliga utbildningsanstalter som meddelar utbildning på mera integrerade linjer.

Institutionens viktigaste uppgifter när det gäller grundläggande utbildning blir att samverka med vederbörande utbildnings- eller linjenämnd i såväl den kortsiktiga som den långsiktiga planeringen, bl. a. vid utarbetandet av kursplaner och budgetförslag, och att inom angivna ramar svara för genomförandet av kurser och studiekurser. Institutionen förutsätts komma att ledas av en kollegial styrelse, utformad i anslutning till

pågående försöksverksamhet med nya samarbetsformer, och ha en prefekt, som skall vara lärare, som ansvarig för den verkställande ledningen.

För bibliotek, verkstäder och andra enheter av jämförbar karaktär använder U 68 beteckningen *serviceinrättningar*. Utredningens förslag innebär att sådana enheter på i princip samma sätt som institutioner skall inrättas av och få sina resurser från högskolestyrelsen och att de skall förvaltas på sätt styrelsen bestämmer. Deras uppgift blir att, också enligt högskolestyrelsens bestämmande, svara för service åt hela högskolan eller åt delar av den.

Både institutioner och serviceinrättningar skall enligt U 68s förslag i princip förvaltas under högskolestyrelsens tillsyn. För att inom större högskolor avlasta styrelsen och dess organ och för att möjliggöra en anpassning av arbetsformerna efter t. ex. geografisk spridning av högskolans verksamhet bör emellertid i vissa fall administrativa enheter, omfattande flera institutioner och eventuellt serviceinrättningar, kunna inrättas under högskolestyrelsen. U 68 kallar dessa *förvaltningsenheter*. Inom dem bör, där så bedöms praktiskt, på högskolestyrelsens vägnar fullgöras vissa uppgifter, i första hand avseende löpande tillsyn över verksamheten vid berörda institutioner samt rörande planering m. m. av dessas personella och materiella resurser. Bedömningar av behovet av en

Figur 2 Principskiss över den föreslagna statliga lokala högskoleorganisationen

organisation med förvaltningsenheter liksom rörande indelningen i sådana och dessas uppgifter bör vara angelägenheter för det för högskolans samlade verksamhet ansvariga organet, högskolestyrelsen. Förvaltningsenheten skall enligt utredningens förslag ledas av en förvaltningsnämnd, bestående av anställda och studerande inom enheten, och som verkställande ledning ha en rektor.

Som *figur 2* återges en ur huvudbetänkandet hämtad principskiss över den föreslagna organisationen av en statlig högskola.

Av betydelse för arbetsformerna vid de framtida högskolorna är också det *anslagssystem* U 68 förordat. Som ovan nämnts innebär den föreslagna ordningen en anslagsmässig åtskillnad mellan medel för grundläggande utbildning och medel för forskning och forskarutbildning. Medel för förvaltningar, bibliotek och gemensamma driftfunktioner m. m., som i dag anvisas över särskilda anslag, förutsätts tills vidare anvisas i samma ordning i avvaktan på resultat av pågående utrednings- och försöksverksamhet med programbudgetering.

Enligt U 68s förslag skall medel för grundläggande utbildning anvisas under sammanlagt sju anslag i riksstaten, ett för var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna, ett för lokala och individuella utbildningslinjer och ett för enstaka kurser och studiekurser. Medel för forskning och forskarutbildning förutsätts som hittills anvisas fakultetsvis. Samtliga nämnda anslag skall enligt förslaget avse såväl lärarresurser som sådana resurser som f. n. bekostas från driftkostnadsanslag, varigenom den lokala friheten i resursdispositionen underlättas.

U 68 förutsätter beträffande de allmänna utbildningslinjerna att statsmakterna skall ange ett antal utbildningsplatser per linje eller grupp av linjer för vilket medel beräknats. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, UHÄ bör fördela de under varje sektorsanslag anvisade medlen på högskolor. Inom de sålunda givna ramarna bör högskolestyrelserna ha stor frihet att disponera medlen. Samma ordning bör i princip gälla i fråga om anslagen för lokala och individuella linjer och för enstaka kurser och studiekurser. Statsmakternas styrning torde här få formen av riktlinjer av mera allmän karaktär. En medelsanvisning enligt de förordade principerna ställer nya krav på högskolornas interna planerings- och budgeteringsrutiner. U 68 betonar i detta sammanhang högskolestyrelsens övergripande ansvar för samtliga resurser och vikten av att styrelsen garanterar även de institutioner, vilkas verksamhet ligger inom flera anslagsområden, stabilitet i verksamheten.

Det föreslagna anslagssystemet avses inte låsa varje typ av läartjänst till antingen grundläggande utbildning eller forskning/forskarutbildning. Stor frihet bör tvärtom enligt U 68s uppfattning föreligga att utnyttja de samlade lärarresurserna. Detta är väsentligt bl. a. med hänsyn till önskemålet att underlätta växlingar mellan forskning/forskarutbildning och grundutbildning i de enskilda *lärarnas tjänstgöring*.

Sådana växlingar bör enligt utredningens uppfattning komma till stånd såväl inom en och samma institution som mellan institutioner vid en högskola och också mellan högskolor. Högskolestyrelsen bör ha ansvaret för övergripande planering av de samlade lärarresursernas utnyttjande och också av lärarnas fortbildning i olika former. Även detta ansvar stryker

under vikten av en för de båda verksamhetsgrenarna, grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning, sammanhållen resursplanering inom en högskola.

2.2.2 Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ)

U 68 har i huvudbetänkandet betonat UHÄs planerings-, samordnings-, utvecklings-, informations- och serviceuppgifter. Högskoleväsendets omfattning och spridning samt önskemålet att inte belasta ett departement med åtgärder och beslut, som inte är av principiell eller eljest väsentligt styrande karaktär, talar emellertid enligt utredningens uppfattning för att UHÄ får vissa befogenheter också i administrativt hänseende.

U 68 har beskrivit UHÄs uppgifter i fråga om den grundläggande högskoleutbildningen under i huvudsak följande rubriker: dimensionering och lokalisering, antagning, studieorganisation och utbildningens innehåll och verksamhetsformer, pedagogiskt utvecklingsarbete, information och studie- och yrkesvägledning, institutionell organisation, lokal- och utrustningsplanering samt administrativa uppgifter. Dessa uppgiftsområden anknyter i stort till nuvarande uppgifter för bl. a. UKÄ. Den enda helt nya funktionen för UHÄ i förhållande till UKÄ blir lokal- och utrustningsplaneringen, där ansvaret f. n. vilar på den särskilda LUP-organisationen.

I fråga om flertalet av de nämnda uppgiftsområdena kommer UHÄs uppgifter att avse också forskning och forskarutbildning. U 68 förutsätter här inte någon principiell förändring i förhållande till UKÄs nuvarande uppgifter.

I fråga om sådana allmänna utbildningslinjer som anordnas dels vid statlig högskola, dels inom kommunal utbildningsorganisation bör – enligt samma princip som föreslagits för den lokala organisationen – UHÄ fullgöra verksuppgifter för linjerna i deras helhet.

UHÄ skall enligt förslaget ledas av en *styrelse*, bestående av främst företrädare för offentlig och enskild verksamhet med anknytning till högskoleväsendet, och som verkställande ledning ha en verkschef och en ställföreträdare för denne. Också de två sistnämnda föreslås ingå i styrelsen.

För att kunna fullgöra sina planerings- och utvecklingsuppgifter behöver UHÄ enligt U 68s uppfattning utnyttja en vidare krets av experter och vid högskolorna verksamma personer inom skilda utbildnings- och forskningsområden. Utredningen föreslår att en permanent beredningsorganisation upprättas inom det nya verket. De befintliga *fakultetsberedningarna* förutsätts därvid finnas kvar men enbart för forsknings- och forskarutbildningsfrågor. I anslutning till sina förslag beträffande den lokala organisationen förordar U 68 att för frågor rörande grundläggande högskoleutbildning fem permanenta *utbildningsberedningar* inrättas, en för varje yrkesutbildningssektor. I dessa bör ingå företrädare för bl. a. arbetsgivare och arbetstagare inom resp. yrkesområde, statliga myndigheter med anknytning till området eller med ansvar för näraliggande utbildning samt inom högskolorna verksamma lärare, andra anställda och studerande. Vad gäller fakultetsberedningarnas

sammansättning finns enligt utredningens uppfattning ingen anledning att vidta principiella förändringar.

I samband med att LUP-nämndens uppgifter överförs till UHÄ skall enligt U 68s förslag också en *lokal- och utrustningsberedning* upprättas inom verket. I denna bör ingå företrädare för bl. a. byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden för universitet och högskolor samt för de inom högskolorna verksamma. UHÄ bör i övrigt få inrätta de beredande organ som verket finner lämpligt.

2.3 Några konsekvenser för den lokala förvaltningsorganisationens och verksamorganisationens uppgifter

I det föregående har U 68s förslag om den institutionella organisationen för större delen av den statliga högskoleutbildningen redovisats i sina huvuddrag. Dessa förslag har sin givna bakgrund i de i kapitlen 2–5 i huvudbetänkandet presenterade övervägandena och förslagen beträffande högskoleutbildningens dimensionering, studieorganisation och lokalisering och rörande antagning till utbildning. Ett förverkligande av U 68s förslag i dessa delar kommer på väsentliga punkter att förändra förutsättningarna för högskolornas och därmed också för högskoleförvaltningarnas och verksamorganisationens arbete. Utredningen skall här i korthet redovisa några sådana konsekvenser.

En huvudpunkt i U 68s förslag är att *den lokala organisationens befogenheter och handlingsfrihet och därmed också förutsättningarna för lokalt engagemang i utbildningens planering skall öka* jämfört med vad som gäller för dagens läroanstalter.

I avsnitt 2.2.1 har pekats på de befogenheter högskolestyrelserna föreslås få när det gäller den administrativa indelningen av högskolorna och olika organs sammansättning och arbetsformer. Vidare har framhållits att utredningens förslag syftar till en väsentligt ökad lokal frihet att disponera de resurser som anvisas för utbildning och forskning men samtidigt att den föreslagna ordningen för medelsanvisning m. m. ställer ökade krav på högskolans interna verksamhetsplanering och planering rörande personal och materiella resurser.

Det slag av riktlinjer, som U 68 tänker sig att statsmakterna skall ge för *dimensioneringen* av olika slag av grundläggande högskoleutbildning, kommer att ge högskolorna större frihet att – inom resp. anslags ram – fördela utbildningskapaciteten och de tillgängliga resurserna på linjer och kurser med hänsyn till lokala förutsättningar och önskemål. Denna frihet kommer bl. a. att gälla viss fördelning mellan olika allmänna utbildningslinjer eller grupper av linjer inom en yrkesutbildningssektor, fördelningen mellan å ena sidan lokala, å andra sidan individuella linjer samt dimensioneringen av lokala linjer och enstaka kurser och studiekurser. Något centralt detaljreglerat system för resurstilldelning av den nuvarande universitetsautomatikens typ förutsätts inte finnas.

Den ökade lokala friheten i dimensioneringshänseende är i U 68s förslag förenad med en motsvarande frihet beträffande *utbildningens innehåll och organisation*. I den föreslagna ordningen skall för de allmänna utbildningslinjerna utbildningsplaner av ramkaraktär fastställas

av UHÄ. Detta kommer att ge de lokala myndigheterna en väsentligt större handlingsfrihet när det gäller den närmare uppläggnings- resp. linje än som medges av t. ex. den nuvarande ordningen vid filosofisk fakultet – med centralt fastställda normalstudieplaner för varje studiekurs. Härtill kommer att enligt utredningens förslag innehållet i och organisationen av såväl lokala och individuella utbildningslinjer som enstaka kurser och studiekurser skall avgöras lokalt inom de ramar den föreslagna utbildningskungörelsens bestämmelser och statsmakternas medelsanvisning ger.

Också i fråga om *lokalisering* av högskoleutbildning kommer högskolorna enligt U 68s förslag att tillföras uppgifter och befogenheter som i dag ligger centralt. Detta gäller dels valet av orter för decentraliserad utbildning i form av enstaka kurser och studiekurser inom resp. högskoleområde, dels beslut om kursutbudet på dessa orter. Bl. a. i hithörande frågor kommer samråd med andra utbildningshuvudmän och andra högskolor att bli ett mera reguljärt inslag i verksamheten än för närvarande normalt är fallet.

Den förordade totala antagningsbegränsningen till högskoleutbildningen i förening med en ökad lokal frihet i fråga om dimensionering torde komma att göra visst lokalt engagemang i *antagning* till utbildningslinjer och framför allt kurser nödvändigt. Omfattningen av de lokala insatserna här är emellertid svår att överblicka i avvaktan på kompetenskommitténs förslag beträffande antagningssystem och antagningens organisation. Under alla förhållanden torde högskolorna komma att få ökade uppgifter när det gäller att planera studerandeflödet mellan institutioner och kurser och att som underlag för denna planering inhämta bl. a. önskemål från de studerande.

De här antydda föreslagna förändringarna är alla av den arten att de ökar de lokala myndigheternas befogenheter och ansvar. De ökar därmed också kraven på aktiva lokala planeringsinsatser, bl. a. i kontakt med olika intressenter i högskoleutbildning, för att dessa befogenheter skall få en reell betydelse för utvecklingen av högskoleutbildningen i resp. högskoleområde. Förändringarna avlastar samtidigt centrala myndigheter detaljplaneringsuppgifter och åtskilliga administrativa uppgifter. Å andra sidan kommer den förordade ökade decentraliseringen – både i geografiskt hänseende och i beslutshänseende – att ställa skärpta krav när det gäller att centralt utarbeta generella riktlinjer och ett samlat planeringsunderlag för statsmakternas beslut om ramarna för högskolornas verksamhet. U 68 återkommer till hithörande frågor i samband med att de nya myndigheternas personalbehov diskuteras (avsnitt 3.3 och bilaga 5).

3.1 Utgångspunkter

En central ställning när det gäller UHÅs planeringsuppgifter intar de föreslagna permanenta beredande organen, fakultetsberedningarna för forskning/forskarutbildning och utbildningsberedningarna för grundläggande utbildning. Det är därför naturligt för U 68 att ta beredningarnas uppgifter, ansvarsområden och behov av service till utgångspunkt för övervägandena om kansliorganisationen.

Beredningarnas uppgiftsområden enligt utredningens förslag kan sammanfattas enligt följande.

Utbildningsberedningarna: frågor om den grundläggande högskoleutbildningens mål, innehåll, organisation, dimensionering och lokalisering.

Fakultetsberedningarna: motsvarande frågor beträffande forskarutbildningen samt frågor om forskningsresursernas inriktning, organisation, dimensionering och lokalisering.

I båda fallen avses sålunda resp. beredning svara för såväl kvantitativ som kvalitativ planering inom sitt område. U 68 har i huvudbetänkandet kraftigt strukit under sambandet mellan kvalitativ och kvantitativ planering när det gäller att utveckla och förnya utbildningsorganisationen. I fråga om den grundläggande högskoleutbildningen kommer inte minst den av utredningen förordade totaldimensioneringen att öka kraven på ett sådant samband i berednings- och beslutsprocessen.

Det är mot denna bakgrund väsentligt att söka utforma UHÅs kansliorganisation på ett sätt som ger bättre förutsättningar för en sammanhållen planering inom den enskilda utbildningssektorn eller det enskilda fakultetsområdet än t. ex. UKÅs nuvarande organisation medger (jfr avsnitt 2.1.2.). Som ett mål kan ställas upp att varje utbildnings- eller fakultetsberedning skall garanteras fullgod kansliservice i fråga om alla slags uppgifter inom sitt ansvarsområde. De bästa förutsättningarna för detta torde utan tvivel uppnås om ansvaret för alla frågor som hör till en viss berednings område hålls samman inom en och samma arbetsenhet.

Med denna utgångspunkt kan i första hand två principmodeller tänkas för den beredningsanknutna delen av kansliorganisationen. Antingen kan de uppgifter som rör grundläggande utbildning och de uppgifter som rör forskning och forskarutbildning var för sig hållas samman inom en eller flera arbetsenheter. Eller också kan med utgångspunkt i de samband som finns mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning i planeringshänseende ett antal arbetsenheter svara för uppgifter avseende båda verksamhetsgrenarna. U 68 skall inledningsvis diskutera valet mellan dessa båda principmodeller.

Forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning kommer inom den av U 68 förordade statliga högskoleorganisationen att i många fall bedrivs inom ramen för samma institutioner och med anlitande av samma lärare och resurser i övrigt. Också i andra avseenden finns det betydelsefulla samband mellan de båda verksamhetsgrenarna. Samtidigt har utredningen med hänsyn till verksamhetsgrenarnas trots allt skilda mål och till svårigheterna att dela in dem efter samma grunder funnit en åtskillnad mellan forskning/forskarutbildning och grundutbildning i fråga om planerings- och ledningsorganisationen nödvändig, lokalt såväl som centralt.

Planeringen på verksamhetsnivå av grundutbildningen skall enligt U 68:s förslag utgå från vad man kan kalla yrkesutbildningsdimensionen. Den skall därför vara linje- och sektorsinriktad. Planeringen av forskning och forskarutbildning utgår däremot i många fall naturligen från ämnesområdes- eller, med utredningens terminologi i huvudbetänkandet, basutbildningsdimensionen. Viss forskning, t. ex. teknisk och medicinsk, anknyter dock nära till yrkesutbildningsdimensionen. Förhållandet mellan yrkesutbildnings- och basutbildningsdimensionen illustreras i figur 3, hämtad ur utredningens huvudbetänkande.

Basutbildningsområde Yrkesutbildningssektor	Fysisk-kemiskt	Kemisk-biologiskt	Beteendevetenskapligt	Samhällsvetenskapligt	Matematisk-systemvetenskapligt	Språkligt	Historisk-estetisk-religionsvetenskapligt
Teknisk	①						
Administrativ och ekonomisk				②			
Vård		③	④				
Undervisning						⑤	
Kultur och information							⑥

Figur 3 Högskoleutbildningens indelning i yrkesutbildningssektorer och basutbildningsområden. Som exempel har följande utbildningslinjer markerats (i flertalet rutor finns många utbildningslinjer).

① Civilingenjörutbildning (maskinteknisk linje)	④ Socionomutbildning (social linje)
② Juristutbildning	⑤ Språkläroretutbildning
③ Läkarutbildning	⑥ Prästutbildning

U 68s förslag om en för grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning skild planeringsorganisation är ett uttryck för att utredningen inte funnit det möjligt att i organisatoriskt hänseende tillfredsställande förena de båda dimensionerna. Utredningen har i huvudbetänkandet pekat på olika vägar att i den föreslagna organisationen garantera det önskvärda sambandet mellan de båda verksamhetsgrenarna. När det gäller verksnivån har U 68 bl. a. framhållit att det säkerligen i många fall kommer att vara lämpligt såväl att ha personsamband mellan en fakultetsberedning och en utbildningsberedning som att hålla förberedningarna gemensamma överläggningar och sammanträden.

Man kan emellertid se det som angeläget att också UHÅs kansliorganisation byggs upp på ett sätt som främjar sambandet mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning. Med det inledningsvis uppställda kravet på ett sammanhållet ansvar för planeringen inom resp. beredningsområde förutsätter en sådan organisation en koppling mellan fakultetsområde och yrkesutbildningssektor. En naturlig utgångspunkt för en sådan koppling blir de ämnesmässiga samband som finns. I följande skiss till ansvarsområden för fem utbildnings- och fakultetsberedningsanknutna arbetsenheter har U 68 så långt möjligt sökt förena yrkesutbildningssektorer och fakultetsområden på basis av ämnesmässiga samband.

	<i>Yrkesutbildningssektor</i>	<i>Fakultetsområde</i>
Arbetsenhet för	teknik	teknik, matematik-naturvetenskap, farmaci
” ”	administration och ekonomi	samhällsvetenskap (ev. utom pedagogik)
” ”	vård	medicin och odontologi (pedagogik)
” ”	undervisning	humaniora och teologi
” ”	kultur och information	

Med utgångspunkt i skissen skall utredningen något diskutera innebörden i en kansliorganisation av detta slag.

Till sektorn för teknisk yrkesutbildning hör bl. a. samtliga befintliga utbildningslinjer vid de tekniska och farmaceutiska fakulteterna. Den skisserade kopplingen tillgodoser sålunda väl det samband mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning som i dag finns vid dessa fakulteter. Den ger emellertid samtidigt inte förutsättningar för att inom en arbetsenhet hålla samman sekretariatsuppgifterna för fakultetsberedningen för medicin, odontologi och farmaci.

Till sektorn för administrativ och ekonomisk yrkesutbildning hör utbildningslinjer som i dag förekommer i huvudsak vid samhällsvetenskaplig och vid juridisk fakultet samt förvaltningslinjen vid socialhögskola. En koppling av sektorn till de samhällsvetenskapliga och juridiska fakulteternas forskning och forskarutbildning tillgodoser därmed i stor utsträckning befintliga samband.

Till sektorn för vårdyrkesutbildning hör de i dag till medicinsk och till odontologisk fakultet knutna utbildningslinjerna (läkarlinjen, sjukgymnastlinjen, tandläkarlinjen och – delvis – logopedlinjen), men också den f. n. vid samhällsvetenskaplig fakultet anordnade psykologlinjen samt den sociala linjen vid socialhögskola. Den skisserade kopplingen av sektorn till de medicinska och odontologiska fakulteternas forskning och forskarutbildning tillgodoser de förra – medicinskt inriktade – linjernas nuvarande forskningssamband, men ger inte de senare – socialt inriktade – linjerna motsvarande anknytning till social och beteendevetenskaplig forskning. Det finns i en sådan organisation risker att de sociala aspekterna kommer att underordnas de medicinska vid utvecklingen av grundutbildningen inom vårdområdet.

Det kanske största problemet i sammanhanget är frågan till vilket områdes forskning och forskarutbildning sektorn för utbildning för undervisningsyrken kan kopplas. Utbildning av lärare för skolväsendet m. m. förekommer inom ämnesområden tillhöriga de flesta slag av fakulteter liksom inom ämnesområden utan någon institutionell forskningsanknytning. Det finns inte något ämnesområde som är unikt eller ensamt utmärkande för undervisningssektorn.

Att på denna grund låta undervisningssektorns utbildning handhas av en arbetsenhet med endast grundutbildningsuppgifter, om ansvaret för de övriga fyra sektorernas utbildning läggs på enheter med även forsknings- och forskarutbildningsuppgifter, synes principiellt mindre tilltalande. Att åter på grundval av utbildningens allmänna inriktning på pedagogiska uppgifter föra ihop sektorn med pedagogisk forskning och forskarutbildning tar självfallet tillvara endast en marginell del av de samband med forskning och forskarutbildning som aktualiseras i planeringen av grundutbildningen av lärare m. m. Kontakt med forskningens utveckling är givetvis av grundläggande betydelse för den ämnesteoretiska delen av lärarutbildningen inom skilda områden. Även ett samband mellan pedagogisk forskning och sådan grundutbildning som är inriktad mot annat än läraryrket är väsentligt. Vidare innebär en koppling av nämnda slag att ansvaret för de frågor som i den förordade organisationen ankommer på fakultetsberedningen för rätts- och samhällsvetenskaperna splittras, varigenom bl. a. planeringssambandet mellan pedagogik och annan beteendevetenskaplig forskning försvagas.

Till sektorn för utbildning för kultur- och informationsyrken slutligen hör likaså utbildning inom bl. a. samtliga filosofiska fakulteters områden samt ett antal utbildningslinjer som i dag saknar institutionell forskningsanknytning. Den skisserade kopplingen av sektorn till humanistisk och teologisk forskning och forskarutbildning tillgodoser det befintliga sambandet mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning vid teologisk fakultet och till en del motsvarande samband vid humanistisk fakultet. För t. ex. kultur- och informationsvarianterna av de matematisk-naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt inriktade utbildningslinjerna framstår emellertid en sådan koppling knappast som naturlig.

Sammanfattningsvis kan vissa befintliga samband mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning tillgodoses i en på det antydda sättet integrerad kansliorganisation för de båda verksamhetsgrenarna,

medan andra angelägna samband inte främjas. I ett par fall är det vidare svårt att förena samband av detta slag med samband inom forskningen/forskarutbildningen.

U 68 vill i sammanhanget också peka på de risker som är förenade med att vid bedömningen av hithörande frågor alltför mycket utgå från de samband mellan forskning/forskarutbildning och grundutbildning som kommer till uttryck i dagens institutionella organisation. Ett väsentligt inslag i den helhetssyn utredningen sökt anlägga på den grundläggande högskoleutbildningen är att alla slag av sådan utbildning skall få ett så långt möjligt likvärdigt forskningssamband i den meningen att forskningens utveckling och rön fortlöpande skall omsättas i förändringar i grundutbildningens innehåll m. m. En koppling mellan fakultetsområde och yrkesutbildningssektor enbart på grund av historiskt betingade samband, t. ex. inom ramen för ämnesinstitutioner gemensamma för de båda verksamhetsgrenarna, kan här komma att verka konserverande. Den kan bl. a. försvåra en önskvärd utveckling av utbildningsorganisationen i den riktningen att inslag i en sektors utbildningslinjer hämtas från även andra basutbildningsområden än dem som närmast svarar mot de fakultetsområden som sektorn sammankopplats med kanslimässigt. Också utvecklingen av forskning och forskarutbildning inom ett område kan hämmas av en organisatorisk låsning till grundutbildning för ett visst yrkesområde. Även om vissa kanslimässiga kopplingar mellan sektorer och fakultetsområden i dagsläget kan te sig naturliga, finns det alltså principiella skäl att vid utformningen av kansliorganisationen undvika sådana bindningar.

U 68 övergår så till att behandla innebörden i en kansliorganisation där uppgifter rörande forskning/forskarutbildning och uppgifter rörande grundutbildning organiseras var för sig. Utredningen skall först något uppehålla sig vid de kvantitativa förutsättningarna för en sådan ordning.

När det gäller forskning och forskarutbildning kan arbetsuppgifterna på verksamhetsnivå – som inte förutsätts komma att ändras som följd av U 68:s förslag – f. n. bedömas motsvara endast något tiotal personårs insatser. Om planeringsuppgifterna i fråga om forskning och forskarutbildning skall organiseras separat inom UHÄ, är därför den naturligaste lösningen att ansvaret för hithörande frågor för samtliga fakultetsområden hålls samman inom *en* arbetsenhet. Denna får ändå relativt begränsad omfattning.

Antalet inom UHÄ engagerade för sektorsanknutna uppgifter rörande grundutbildning kan, som närmare redovisas i avsnitt 3.3.2., beräknas uppgå till 60–70. Här finns sålunda förutsättningar för en ordning med flera arbetsenheter. Därtill kommer att det finns väsentliga uppgifter i fråga om grundläggande utbildning, vilka inte är av sektorskaraktär men ändå har ett nära samband med den sektorsanknutna planeringen. Behovet av överblick över hela den grundläggande högskoleutbildningen och av samordning mellan olika delar av den talar för en organisation där ett antal arbetsenheter hålls samman inom en huvudenhet (se vidare avsnitt 3.2.4.).

Uppgifter avseende grundläggande utbildning kommer sålunda att rent kvantitativt dominera mycket påtagligt i UHÄ-organisationen. U 68 har i

huvudbetänkandet strukit under att den omständigheten att verksamheten reformeras med utgångspunkt i grundutbildningens behov inte får leda till att forskningens och forskarutbildningens intressen eftersätts i den nya organisationen. Mot bakgrund av de nämnda kvantitativa förhållandena kan hävdas att det är viktigt att forskningen och forskarutbildningen får den egna plattform i kansliorganisationen som en separat arbetsenhet ger. Å andra sidan kan hävdas att en sådan ordning leder till en icke önskvärd isolering av forsknings- och forskarutbildningsfrågorna.

Av betydelse är emellertid enligt U 68s uppfattning att en separat forsknings- och forskarutbildningsenhet ger väsentligt större förutsättningar att till UHÄ rekrytera tjänstemän med särskild erfarenhet av och inriktning på denna del av verksamheten. Det synes nämligen troligt att i en integrerad organisation chefer och handläggande tjänstemän i första hand kommer att rekryteras med hänsyn till den kvantitativt dominerande grundutbildningen. Det bör också beaktas att en sammanhållen enhet för forsknings- och forskarutbildningsfrågor torde ge de bästa förutsättningarna för behandling av tvärvetenskapliga forskningsfrågor som berör skilda fakultetsområden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att även den senast diskuterade modellen är förenad med såväl för- som nackdelar.

Det står mot bakgrund av vad som sagts klart att, oavsett vilken av de två principmodellerna som väljs, samverkan över gränserna mellan de berörda arbetsenheterna blir nödvändig. Sådana tvärgående kommunikationer mellan enheter torde i själva verket få ses som ett naturligt inslag i de flesta kansliorganisationer som har att täcka ett någorlunda mångfasetterat område. Av avgörande betydelse för U 68s ställningstagande blir i detta läge att modellen med separat organiserade grundutbildnings- resp. forsknings/forskarutbildningsenheter ger bättre möjligheter att entydigt avgränsa arbetsenheternas ansvarsområden i anslutning till utbildnings- och fakultetsberedningarnas uppgifter och därmed att ge beredningarna en fullgod service i deras arbete.

U 68s slutsats blir att den mera direkt utbildnings- och fakultetsberedningsanknutna delen av UHÄ-kansliet bör organiseras i dels en eller flera arbetsenheter med planerings- och utvecklingsuppgifter i fråga om grundläggande utbildning, dels en arbetsenhet med motsvarande uppgifter i fråga om forskning och forskarutbildning.

Det kan hävdas att erforderlig samverkan mellan grundutbildningsenheterna och forsknings/forskarutbildningsenheten skulle underlättas om de fördes samman inom en huvudenhet. Stora krav på överblick och spännvidd i intresseinriktningen skulle emellertid komma att ställas på chefen för en sådan sammanhållen enhet, vars uppgifter bl. a. skulle innefatta väsentliga frågor rörande avvägningar mellan forskning/forskarutbildning och grundutbildning. Enligt U 68s bedömning hör sådana frågor hemma på verksamhetsnivån inom UHÄ. Som utredningen återkommer till i avsnitt 3.2.4 bör särskilda anordningar vidtas för att, ytterst under verksamhetens inseende, säkra en reguljär samverkan mellan berörda enheter i de ärendetyper där en sådan bedöms som nödvändig eller önskvärd.

3.2 Arbetsenheter m. m.

Med utgångspunkt i de uppgifter för UHÄ som sammanfattande redovisats i avsnitten 2.2.2 och 2.3 diskuterar U 68 under 3.2.1 antalet arbetsenheter helt eller i huvudsak för grundläggande utbildning och dessa enheters uppgifter, under 3.2.2 uppgifterna för arbetsenheten för forskning och forskarutbildning samt under 3.2.3 frågan hur de verksamhetsuppgifter, som inte primärt är anknutna till utbildnings- och fakultetsberedningarna eller till endera av de båda verksamhetsgrenarna, skall organiseras kanslimässigt. Utredningen anger därefter under 3.2.4 vissa slutsatser beträffande kansliorganisationens uppbyggnad.

3.2.1 Grundläggande utbildning

Utbildningsberedningarna, en för varje yrkesutbildningssektor, skall enligt U 68s förslag i huvudbetänkandet svara för såväl kvalitativ som kvantitativ planering rörande allmänna utbildningslinjer. Om lokala utbildningslinjer eller enstaka kurser och studiekurser kommer att vara särskilt inriktade mot viss yrkesutbildningssektor, bör givetvis också frågor rörande dessa höra till vederbörande utbildningsberedningsansvarsområde, i den mån insatser på verksamhetsnivå aktualiseras i planerings- och utvecklingsarbetet. De uppgifter som anknyter till beredningarnas uppgifter bör mot bakgrund av vad som anförts under 3.1 hållas samman sektorsvis.

En organisation med en arbetsenhet per yrkesutbildningssektor bör vara väl ägnad att ge en fullgod och likvärdig kansliservice till de fem utbildningsberedningarna. Detta kan i princip hävdas gälla också beträffande en organisation där all sektorsplanering hålls samman inom en arbetsenhet. Som nämnts kan emellertid antalet anställda för sektorsanknutna uppgifter inom UHÄ beräknas uppgå till 60–70. Det kan ifrågasättas om det är möjligt för en person att i realiteten utöva sak- och personalansvar för en enhet med så omfattande uppgifter och personalstyrka. Enligt utredningens bedömning är det bl. a. för kansliets samverkan med utbildningsberedningarna väsentligt att en tjänsteman med relativt vid erfarenhet har ett reellt ansvar för planering m. m. för var och en av yrkesutbildningssektorerna.

I syfte att få till stånd något större arbetsenheter för sektorsplaneringen än som blir följderna av en organisation med en enhet per sektor har U 68 också övervägt möjligheterna att fördela sektorsplaneringen på sammanlagt två eller tre arbetsenheter. En tänkbar utgångspunkt för en sådan gruppering av yrkesutbildningssektorerna är de ämnesmässiga samband som finns mellan olika sektorer. Redan i samband med diskussionen om möjligheterna att kanslimässigt integrera forsknings/forskarutbildnings- och grundutbildningsplaneringen har svårigheterna att förena basutbildnings- och yrkesutbildningsdimensionen belysts. Varje administrativ koppling av två eller tre sektorer innebär en särskild markering av vissa – bland många existerande – samband och därmed risker för en begränsning av möjligheterna att utveckla utbildningsorgani-

sationen. Det är sålunda väsentligt att de fem yrkesutbildningssektorerna så långt möjligt jämföras med varandra i kansliorganisatoriskt hänseende.

Sammanfattningsvis förordar U 68 att de beredningsanknutna uppgifterna i fråga om grundläggande högskoleutbildning — avseende utbildningens mål, innehåll, organisation, dimensionering och lokalisering — inom UHÄ organiseras i *fem arbetsenheter, en för varje yrkesutbildningssektor*. Dessa enheters ansvarsområden i termer av allmänna utbildningslinjer läsåret 1976/77 enligt U 68s förslag (jfr huvudbetänkandet, bilaga 9) framgår av följande sammanställning.

1. *Enheten för teknisk yrkesutbildning*

- arkitekturlinjen
- bergsvetenskaplinjen
- industriell ekonomi-linjen
- elektrotekniklinjen
- flygtekniklinjen
- geoteknologilinjen
- kemitekniklinjen
- lantmäterilinjen
- maskintekniklinjen
- teknisk fysik-linjen
- teknisk fysik- och elektrotekniklinjen
- väg- och vattenbyggnadslinjen
- farmaceutiska linjer
- receptarielinjen
- yrkestekniska linjer (jfr U 68s förslag i betänkandet "Försöksverksamhet med yrkesteknisk högskoleutbildning", SOU 1973: 12)
- teknisk variant av
 - fysik-kemilinjens (A 1-121)
 - kemi-biologilinjens (B 1-124)
 - matematisk-systemvetenskapliga linjen (E 1-125)

2. *Enheten för administrativ och ekonomisk yrkesutbildning*

- juristlinjen
- juridisk-samhällsvetenskapliga linjen
- filosofisk-samhällsvetenskapliga linjen
- ekonomlinjen
- samhällsplanerarlinjen
- förvaltningslinjen
- linjen för revision, bank och beskattning
- socialadministrativa linjen
- utbildningsadministrativa linjen
- personaladministrativa linjen
- transportadministrativa linjen
- linjen för administrativt systemarbete
- sekreterarlinjen

administrativ-ekonomisk variant av
pedagogik-sociologilinjen (C 2-221)
samhällsvetenskaplig linje 1 (D 3-239, D 3-240)
samhällsvetenskaplig linje 2 (D 4-242)
matematisk-systemvetenskapliga linjen (E 1-244)
statistiklinjen (E 2-245)

3. *Enheten för vårddyrkesutbildning*

läkarlinjen
logopedlinjen
psykologlinjen
sjukgymnastlinjen (delvis)
tandläkarlinjen
sociala linjen

4. *Enheten för utbildning för undervisningsyrken*

förskollärlinjen
klasslärlinjerna
speciallärlinjen
linjerna för lärare i yrkesinriktade ämnen
musikpedagoglinjen
danspedagoglinjen

ämneslärlinjerna, vilka utgörs av undervisningsvariant inom

fysik-kemilinjen (A 1-421)
kemi-biologilinjen (B 1-421)
psykologilinjen (C 1-421)
samhällsvetenskaplig linje 2 (D 4-421)
historisk-samhällsvetenskapliga linjen (D 5-421)
matematisk-samhällsvetenskapliga linjen (D 6-421)
språklinjen (F 1-421)
historielinjen (G 1-421)
svensklinjen (G 2-421)

linjer för utbildning av lärare i bl. a. barn- och ungdomskunskap, bildkunskap, dramatik, idrott, kostkunskap, miljö- och konsumentkunskap, musik och slöjd (jfr LUKs förslag i betänkandet "Fortsatt reformering av lärarutbildningen", SOU 1972: 92).

5. *Enheten för utbildning för kultur- och informationsyrken*

religionsvetenskaplig linje
journalistlinjen
regissörslinjen
scenartistlinjen
koreograflinjen

konsthandverkslinjen
kyrkomusikerlinjen
instrumentmusikerlinjen
sångarlinjen

kultur- och informationsvariant (bl. a. med bibliotekarieinriktning) av
fysik-kemilinjén (A 1-521)
kemi-biologilinjén (B 1-521)
psykologilinjén (C 1-521)
pedagogik-sociologilinjén (C 2-521)
sammällsvetenskaplig linje 2 (D 4-521)
historisk-sammällsvetenskapliga linjen (D 5-521)
matematisk-sammällsvetenskapliga linjen (D 6-521)
matematisk-systemvetenskapliga linjen (E 1-521)
statistiklinjen (E 2-521)
språklinjen (F 1-521, F 1-522)
historielinjén (G 1-521)
svensklinjen (G 2-521)

Därutöver bör vissa konstnärutbildningar, bl. a. målar- och skulptör-
utbildningarna vid nuvarande konsthögskolan, som inte föreslås bli
organiserade på utbildningslinjer, höra till den sistnämnda enhetens
ansvarsområde.

Ett antal uppgifter avseende grundläggande utbildning har ett nära
samband med den sektorsanknutna planeringen men kan inte naturligt
sektoriseras. Dessa uppgifter, som närmare behandlas i det följande, kan
sammanfattas under rubrikerna:

- övergripande kvalitativ och kvantitativ planering
- ämnesinriktad planering
- forsknings- och utvecklingsarbete (FoU) avseende högskoleutbild-
ningen
- planering rörande icke sektorsfördelade resurser (för lokala och
individuella linjer samt enstaka kurser och studiekurser)
- utbildningsstatistik
- studie- och yrkesorienteringsfrågor (SYO)
- antagning till utbildning och övriga behörighets- och urvalsfrågor
- utbildningsjuridiska frågor i övrigt.

Principiellt kan en strävan vara att föra så många av dessa uppgifter
som möjligt till sektorsenheter och därmed betona att sektorsplaneringen
står i centrum på verksamhetsnivån. Extremfallet är här att alla uppgifter
rörande grundläggande utbildning, som är av generell eller för sektorerna
gemensam karaktär, fördelas på sektorsenheter. Riskerna med att mera
systematiskt förena uppgifter av nämnda slag med uppgifter som rör
planeringen inom en viss utbildningssektor är emellertid påtagliga.
Kopplingar som görs rent administrativt kan — som berörts i det
föregående — lätt komma att på ett icke avsett sätt prägla verksamhetens
faktiska inriktning.

I fråga om samtliga de här berörda slagen av uppgifter är enligt U 68s
bestämda uppfattning en medverkan från sektorsenheternas sida eller en

nära kontakt med dessa angelägen för att UHÅs planerings-, utvecklings- och samordningsuppgifter skall kunna fullgöras effektivt. Samtidigt finner utredningen av anförda skäl det i flertalet fall vara ändamålsenligt att ett sammanhållande ansvar för uppgifternas fullgörande läggs på arbetsenheter utanför sektorsenheterna. U 68 diskuterar närmast de berörda uppgifterna, område för område.

I den *kvalitativa planeringen* — avseende utbildningens mål, innehåll och organisation — måste *utvecklingsarbete med mera generell och principiell inriktning* förutsättas äga rum, t. ex. rörande mönster för återkommande utbildning och former för utbildningens yrkesanknytning. En fortlöpande prövning av behovet av förändringar i indelningen i yrkesutbildningssektorer är här en viktig uppgift. Också frågor om utveckling av nya distributionsformer för den grundläggande högskoleutbildningen hör till detta slag av mera generellt studieorganisatoriskt utvecklingsarbete, som på flera punkter anknyter till insatser som f. n. samordnas av enheten för pedagogiskt utvecklingsarbete inom UKÄ

Man kan överväga att föra ansvaret för generellt inriktad planering av detta slag till en särskild arbetsenhet. Exempelvis skulle den enhet för forsknings- och utvecklingsarbete som U 68 kommer att föreslå i det följande kunna anförtros också ansvaret för hithörande uppgifter, en lösning som borde underlätta ett närmande mellan FoU-arbetet och den övergripande kvalitativa grundutbildningsplaneringen i övrigt. Det finns emellertid även skäl mot en sådan ordning. Det kan sålunda hävdas att oklarhet skulle komma att råda om kompetensförhållandena i fråga om mera långsiktiga planeringsinsatser mellan å ena sidan en enhet av antytt slag, å andra sidan sektorsenheterna. I anslutning härtil måste betonas vikten av att utvecklingsarbetet i fråga om utbildningens mål, innehåll och organisation bedrivs i så nära anslutning som möjligt till planeringen av de allmänna utbildningslinjerna och av att de sektors- och linjeansvariga beredningsledamöternas och tjänstemännens erfarenheter och insikter verkligen nyttiggörs i detta arbete.

Övervägande skäl synes tala för att ansvaret för mera generellt inriktade planerings- och utvecklingsuppgifter avseende utbildningens organisation m. m. fördelas mellan sektorsenheterna enligt fortlöpande beslut inom verket. Fördelningen får då från fall till fall göras med utgångspunkt i tillgängliga resurser och olika tjänstemäns inriktning m. m. Behoven av samordning mellan olika arbetsenheter i frågor av detta slag får tillgodoses genom mer eller mindre permanent organiserade projektgrupper.

I U 68s förslag ligger att den kvantitativa och den kvalitativa planeringen och utvecklingsarbetet beträffande grundläggande högskoleutbildning inom UHÅ skall ha sin tyngdpunkt på yrkesutbildningssektorerna och därmed på de allmänna utbildningslinjerna. I vissa avseenden kommer det likväl att vara nödvändigt att bedriva en *ämnesområdesinriktad planering* även i den nya organisationen. I dimensionerings- och resursplaneringen kommer utbyggnaden inom bl. a. laborativa ämnesområden, där lokaler och utrustning av mera speciellt slag fordras, att ställa krav på en central samordning för att effektivaste möjliga utnyttjande av de samlade resurserna skall garanteras. Av samma

skäl kommer det att vara naturligt att i planeringen av utbudet av allmänna utbildningslinjer ta hänsyn till basutbildnings- och ämnesprofiler för de olika högskolorna. Vidare kommer i regel planeringen beträffande inrättande av och ämnesinnehåll för sådana lärartjänster, beträffande vilka beslut skall fattas av statsmakterna, att vara ämnesinriktad.

Ett väsentligt skäl för att inom UHÄs enheter med planeringsuppgifter i fråga om grundutbildning på något sätt systematisera ansvaret för frågor rörande olika ämnesområden är att en sådan ordning ger bättre förutsättningar för regelbundna kontakter med den av naturliga skäl mera ämnesområdesinriktade planeringen rörande forskning och forskarutbildning, kontakter som framstår som nödvändiga i många frågor.

När det gäller hur den ämnesinriktade planeringen praktiskt skall tillgodoses, då såväl den kvantitativa som den kvalitativa planeringen baseras på indelningen i yrkesutbildningssektorer, kan olika vägar tänkas.

En lösning kan vara att alla planeringsinsatser i fråga om ämnesområden eller grupper av ämnesområden får komma till stånd genom projektgrupper bildade av berörda sektorsenheter. Denna ordning kan emellertid lätt leda till oklarhet om ansvarsförhållanden och försvåra t. ex. lokala ämnesintressenters kontakter med verksamheten. Den kan också kräva ett större antal ämnesansvariga tjänstemän än nödvändigt.

En annan lösning kan vara att förena ansvaret för varje ämnesområde eller grupp av ämnesområden med ansvaret för en viss sektor. En sådan ordning ger klarhet i de formella ansvarsförhållandena och gör det också möjligt att koncentrera ämnesansvaret personmässigt. Den är problemfri då ett ämnesområde är unikt för en yrkesutbildningssektor eller i varje fall till den helt övervägande delen förekommer endast inom en sektor. I andra fall är emellertid läget ett annat. Såsom behandlats redan i samband med diskussionen om de kanslimässiga relationerna mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning i avsnitt 3.1 kan en koppling av ett ämnesområde till en viss sektor erbjuda stora svårigheter. Det är svårt att undvika intrycket att det skulle finnas ett särskilt samband mellan ett ämnesområde och utbildningen inom just den sektor som det sammanförs med. Det finns också en risk att kopplingen leder till att ett sådant samband överbetonas på bekostnad av andra.

En sammanfattande bedömning leder U 68 till slutsatsen att ansvaret för ett visst ämnesområde bör förenas med ansvaret för en viss sektor när detta kan göras utan komplikationer. När åter ett ämnesområde är av betydelse inom flera sektorer, för vilka ansvaret är fördelat på skilda arbetsenheter, synes det lämpligare att tillgripa lösningen med projektgrupper. Därvid bör dock om möjligt någon av de medverkande enheterna åläggas ett huvudansvar.

*Forsknings- och utvecklingsarbetet*¹ inom högskoleutbildningens om-

¹ U 68 använder denna beteckning, förkortad FoU, i stället för den som i dag förekommer i bl. a. UKÄs instruktion, nämligen pedagogiskt utvecklingsarbete. Utredningen vill med detta markera att forskningsinsatser inte endast inom ämnesområdet pedagogik kan vara av intresse vid utveckling av högskoleutbildningen och dess organisation.

råde tar till sin huvuddel sikte på den grundläggande utbildningen. Vissa mera långsiktiga forsknings- och utvecklingsprojekt kan i och för sig sägas mera allmänt avse utbildningens ramar av olika slag och därför inte självklart höra samman med grundutbildningen. Det synes dock samtidigt väsentligt att projekt av detta slag hålls samman med sådana projekt som är mera direkt inriktade på utbildningssituationen.

U 68 vill betona vikten av att FoU-arbetet knyts till den utbildningsplanering som avses ha sitt centrum i utbildningsberedningarna. En sektorisering av FoU-funktionen inom UHÄ är emellertid inte möjlig eller lämplig. Frågor om utbildningslinjernas yrkesanknytning och mera generell om förhållandet mellan utbildningen och yrkeslivet bör i och för sig i ökad utsträckning komma att uppmärksammas i FoU-arbetet. Inte ens projekt med denna inriktning behöver dock utgå från den rådande sektorsindelningen eller över huvud ha någon anknytning till viss yrkesutbildningssektor. Härtill kommer att det – som antytts – finns andra väsentliga utgångspunkter för FoU-insatser i fråga om grundläggande högskoleutbildning, såväl mera generella och övergripande som basutbildnings- eller ämnesområdesinriktade.

Övervägande skäl talar enligt U 68s uppfattning för att forsknings- och utvecklingsarbetet hålls samman i en särskild arbetsenhet. En fördelning inom denna enhet av ansvaret för att följa utvecklingen inom de olika sektorerna kan emellertid vara en lämplig väg att stärka sambandet med sektorsplaneringen. Enligt utredningens mening bör även ansvaret för fort- och vidareutbildning av högskolornas lärarpersonal läggas på denna arbetsenhet, även om hithörande uppgifter självfallet har ett nära samband också med andra slag av personalutbildning (jfr s. 51).

I den *övergripande kvantitativa planeringen* av den grundläggande högskoleutbildningen kommer betydelsefulla uppgifter för UHÄ att vara att utarbeta förslag till årliga antagningstal för grundutbildningen totalt och till fördelning av denna ram mellan bl. a. yrkesutbildningssektorerna och också mellan högskolor. Denna planering förutsätter en samlad syn på dimensioneringsfrågorna, där enligt de av utredningen förordade principerna den totala efterfrågan på och resurstillgången för högskoleutbildning skall vägas samman med de behov och önskemål som kommer fram inom de skilda yrkesutbildningssektorerna. Samordning mellan sektorerna kommer att vara nödvändig också för att den eftersträfvade geografiska balanseringen av det samlade utbudet av grundläggande högskoleutbildning skall uppnås.

Enligt U 68s förslag skall vidare endast de allmänna utbildningslinjerna vara fördelade på yrkesutbildningssektorer genom centrala beslut. Den kvantitativa planering som avses ankomma på UHÄ när det gäller *dimensionering och lokalisering* av resurser för *lokala och individuella utbildningslinjer* och för *enstaka kurser och studiekurser* kan sålunda inte organiseras sektorsvis. Principiella skäl av ovan antytt slag kan också anföras mot att förena ansvaret för planering av dessa slag av utbildning – som mera än de yrkesområdesanknutna allmänna utbildningslinjerna är avsedda att möta individernas efterfrågan på utbildning – med ansvaret för planering i fråga om en eller flera yrkesutbildningssektorer.

Även om här berörda uppgifter i dimensioneringsplaneringen bör

fullgöras i nära anknytning till sektorsplaneringen, lämpligen genom en projektgrupp med företrädare för sektorsenheterna, kommer det rimligen att krävas särskilda personella resurser för ändamålet. Ett särskilt sekretariat för övergripande dimensioneringsfrågor är här en tänkbar anordning. Det finns emellertid enligt U 68s uppfattning skäl för att planeringsaspekterna efterfrågan och total resurstillgång får ett hemvist i kansliorganisationen som är jämförbart med det som den naturligen till sektorsenheterna knutna planeringsaspekten arbetsmarknadsbehov har. Mot denna bakgrund bör enligt utredningens mening ett sammanhållande ansvar för de uppgifter i fråga om den kvantitativa planeringen, som inte rör enskilda yrkesutbildningssektorer, läggas på en enhet vid sidan av sektorsenheterna. Lämpligt är då enligt utredningens mening att de berörda dimensioneringsuppgifterna förs till enheten för forsknings- och utvecklingsarbete. Det framstår som angeläget att underlätta en anknytning av FoU-insatser också till den kvantitativa planeringen.

Frågor om *utbildningsstatistik* och utveckling av – centrala och lokala – informationssystem avseende studerande och studieresultat har ett nära samband med både den kvantitativa och den studieorganisatoriska planeringen av den grundläggande högskoleutbildningen. Övervägande skäl talar för att ansvaret inom UHÄ för allt planeringsunderlag av detta slag hålls samman. En tänkbar lösning är att koppla ansvaret för hithörande frågor till ansvaret för antagningsuppgifterna, vilka har ett visst praktiskt samband med själva statistikproduktionen. Det finns emellertid också skäl att lägga ansvaret på enheten för FoU, som bl. a. kommer att vara inriktad på utvärdering av utbildningsprocessen. Den senare lösningen är enligt U 68s mening naturlig om denna enhet, som nyss förordats, anförtros ansvaret också för vissa dimensioneringsfrågor.

Den yrkesorienterande delen av *studie- och yrkesorienteringen (SYO)* har nära anknytning till planeringen av utbildningen inom yrkesutbildningssektorerna. UHÄs väsentligaste uppgifter i fråga om SYO kan emellertid antas komma att bestå i samordning och service beträffande mera generellt inriktad vägledning och information om utbudet av högskoleutbildning m. m. Detta talar för att ansvaret för SYO-frågor hålls samman vid sidan av sektorsenheterna. En anknytning till antagningsuppgifterna är här tänkbar mot bakgrund av att erfarenhetsmässigt betydande informationsinsatser får göras i samband med den centrala antagningen när det gäller att upplysa främst sökande till högskoleutbildning om gällande bestämmelser rörande antagningsvillkor, meritvärdering m. m. Skäl kan emellertid också anföras för en anknytning av även SYO till det mera långsiktiga utvecklingsarbete, för vilket enheten för FoU kommer att ha ansvaret. En samordning av ansvaret för den med SYO nära sammanhängande utbildningen av studievägledare med ansvaret för fort- och vidareutbildningen av högskolornas lärarpersonal kan då uppnås. U 68 finner övervägande skäl tala för den senare lösningen.

Antagningen till grundläggande utbildning måste av tekniska skäl hållas samman över gränserna mellan yrkesutbildningssektorerna. Även om olika urvalssystem kommer att tillämpas för olika slag av utbildningslinjer, synes det ändamålsenligt att hithörande frågor handläggs inom en och samma arbetsenhet. Personalbehovet för antagningsuppgifter kan

inte överblickas närmare förrän kompetenskommitténs förslag föreligger. Man torde emellertid kunna utgå från att UHÄs uppgifter i denna del kommer att få sådan omfattning att en arbetsenhet med antagning som huvuduppgift är motiverad.

Antagningen kan förutses i den framtida organisationen bli i betydande utsträckning förenad med värderingar av behörighets- och urvalskriterier. Också andra frågor rörande tillämpningen av regler för behörighet och urval kommer att ankomma på UHÄ, i första hand dispens- och besvärssärenden av skilda slag. Det är enligt U 68s uppfattning ändamålsenligt att ansvaret för alla hithörande frågor samordnas, samtidigt som det är av största vikt att bedömningarna här inte kommer att göras isolerade från aktuella strävanden i utbildningspolitik och i studieorganisatoriskt utvecklingsarbete. Goda förutsättningar för samordning och samverkan mellan antagningsenheten och de för utbildningsplaner m. m. ansvariga sektorsenheterna måste därför skapas.

Vad gäller *övriga utbildningsjuridiska frågor* – rörande utbildningens administrativa ram och tillämpningen av utbildningskungörelse m. m. – bör också de så långt möjligt handläggas inom de enheter som ansvarar för frågor om utbildningens innehåll och organisation, dvs. för grundutbildningens del inom sektorsenheterna. Samtidigt synes emellertid ett behov finnas av ett sammanhållande ansvar för frågor av detta slag. Med hänsyn till att de hithörande frågorna i mycket har samma karaktär som frågorna om behörighet och urval kan det ligga närmast till hands att ett sådant ansvar läggs på enheten för antagning, något som bör vara ägnat att ytterligare stärka denna enhets kontakt med sektorsenheterna.

Sammanfattningsvis förordar U 68 att det utöver de fem sektorsenheterna skall finnas två arbetsenheter inom UHÄ för uppgifter helt eller i huvudsak avseende grundläggande högskoleutbildning, nämligen *en enhet för forsknings- och utvecklingsarbete (FoU) m. m.*¹ med ett sammanhållande ansvar också för icke sektorsanknuten kvantitativ planering samt frågor om utbildningsstatistik och studie- och yrkesorientering (SYO) och *en enhet för antagning* och behörighets- och urvalsfrågor med ett sammanhållande ansvar också för övriga utbildningsjuridiska frågor. Till frågan om samordning mellan de sålunda föreslagna sju arbetsenheterna för grundläggande utbildning återkommer U 68 i avsnitt 3.2.4.

3.2.2 Forskning och forskarutbildning

Med den förordade uppbyggnaden av UHÄ-kansliet bör uppgifterna för den i avsnitt 3.1 föreslagna arbetsenheten för forskning och forskarutbildning i princip motsvara uppgifterna för sektorsenheterna för grundläggande utbildning. Enheten bör sålunda i första hand ha planerings- och utvecklingsuppgifter av kvalitativ och kvantitativ karaktär i anslutning till fakultetsberedningarnas arbete. Den bör emellertid därutöver – på

¹ U 68 är medveten om att benämningen av denna enhet inte är helt lämplig med hänsyn till att i det föregående en arbetsenhet för forsknings- och forskarutbildningsfrågor förordats. Utredningen har emellertid inte kunnat finna några andra adekvata benämningar av de båda enheterna. Om den här aktuella enheten i dagligt tal benämns FoU-enheten, bör förväxling kunna undvikas.

samma sätt som de två förordade icke sektorsanknutna enheterna för grundläggande utbildning — svara för vissa uppgifter rörande forskarutbildningen, som har nära samband med planerings- och utvecklingsuppgifterna.

En naturlig utgångspunkt för fördelningen av arbetsuppgifter inom enheten blir fakultetsberedningarnas ansvarsområden. Med en ordning där uppgifter avseende samtliga fakultetsområden organiseras inom en och samma arbetsenhet uppstår inte — på samma sätt som beträffande grundutbildningen — något behov av särskilda anordningar för generellt inriktad planering eller planering som griper över mer än ett fakultetsområde. Däremot kan det förhållandet att en del uppgifter av generell art i fråga om forskarutbildning, såvitt kan bedömas, blir av mycket begränsad omfattning vålla vissa problem. Detta gäller frågor om statistik över studerande och studieresultat och om information om utbildningen samt behörighets- och urvalsfrågor och övriga utbildningsjuridiska frågor.

Det kan med tanke på uppgifternas begränsade omfattning och speciella karaktär vara svårt att inom ramen för en arbetsenhet med så begränsad storlek som den aktuella tillgodose behovet av adekvata personalresurser för de nämnda ändamålen. Samtidigt finns det här många beröringspunkter med motsvarande uppgifter rörande grundläggande utbildning. Även om givetvis principiella skäl talar för att ansvaret skall åvila arbetsenheten för forskning och forskarutbildning, kan det därför vara ändamålsenligt att utnyttja befintlig expertis inom berörd enhet för grundläggande utbildning. Behovet av sådana anordningar för de nämnda uppgifterna får enligt utredningens bedömning prövas då kännedom föreligger om personalresurserna inom de olika arbetsenheter i den nya organisationen.

3.2.3 Gemensamma frågor

Som redan antytts är många av de frågor som enligt U 68s förslag skall ankomma på UHÄ gemensamma för de båda verksamhetsgrenarna forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning. Detta gäller såväl planerings- och utvecklingsuppgifter som uppgifter av administrativ karaktär.

Planeringsuppgifter

Av de gemensamma frågorna av planeringskaraktär hör en del mycket nära samman med uppgifterna för utbildnings- och fakultetsberedningarna och därmed för sektorsenheterna och enheten för forskning och forskarutbildning. Ett väsentligt exempel på detta är frågor om anknytningen mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning — bl.a. rörande behörighetskrav för och rekryteringsvägar till forskarutbildning. Ett annat exempel är planeringsfrågor rörande sådana lärartjänster vilkas innehavare engageras i såväl grundutbildning som forskarutbildning och beträffande vilka bl. a. i petitasammanhang prioriteringar och bedömningar måste göras utifrån båda verksamhetsgrenarnas behov. Ett tredje exempel är frågor om mera långsiktiga forsknings- och utvecklingspro-

jekt. U 68 vill i sammanhanget – utöver vad som sagts i huvudbetänkandet – peka på möjligheten att inom UHÄ inrätta ett särskilt beredande organ med ledamöter hämtade från utbildnings- och fakultetsberedningar för frågor av sistnämnda slag och allmänt för frågor om kontakter mellan forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning.

U 68 har i avsnitt 3.2.2 förordat att ansvaret för forskning- och utvecklingsarbetet avseende högskoleutbildningen skall ligga på en arbetsenhet som huvudsakligen har uppgifter rörande grundläggande utbildning. Detta förslag bygger på utredningens bedömning att FoU-arbetet bör hållas samman i sin helhet och att det till den helt övervägande delen tar och bör ta sikte på grundutbildningen. Givetvis bör här liksom i andra fall erforderlig samverkan, genom projektgrupper eller på annat sätt, etableras med arbetsenheten för forskning och forskarutbildning i den mån dess ansvarsområde berörs.

När det gäller andra slag av för forskning/forskarutbildning och grundutbildning gemensamma frågor framstår det emellertid för U 68 som både principiellt och praktiskt diskutabelt att lägga ansvaret helt på en arbetsenhet som är avsedd för endera av de båda verksamhetsgrenarna. I den mån inte – som nedan föreslås för vissa frågor – ansvaret läggs på en enhet skild från de utbildnings- och fakultetsberedningsanknutna, måste då en regelbunden samordning och samverkan mellan enheter av sistnämnda slag etableras, ytterst under verksledningens överinseende. Sådana kommunikationer mellan arbetsenheter måste – som antytts i det föregående – ses som ett naturligt inslag i UHÄ-arbetet. I sammanhanget skall särskilt pekas på värdet av kontakter mellan utbildningsberedningarnas och fakultetsberedningarnas sekretariat. Utredningen återkommer till hithörande frågor i avsnitt 3.2.4.

Planerings- och utvecklingsuppgifter som rör andra för forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning gemensamma resurser än lärartjänster o. d. – dvs. basresurser som lokaler, utrustning, bibliotek, serviceinrättningar i övrigt och förvaltningsresurser – är principiellt av den arten att det kan hävdas att också de borde handläggas i samverkän mellan berörda beredningsanknutna arbetsenheter. Det står emellertid samtidigt klart att uppgifterna här i praktiken har en väsentligt annan karaktär än de som avser utbildnings- och forskningsplanering i mera egentlig mening och att de under alla förhållanden kräver speciella personella resurser.

Det bör vidare beaktas att medel för bl. a. lokaler, utrustning, lokala förvaltningar, bibliotek och andra gemensamma driftfunktioner vid högskolorna inte som följd av U 68s förslag skall anvisas på annat sätt än för närvarande, dvs. i huvudsak under särskilda anslag. Några naturliga utgångspunkter för att fördela ansvar för hithörande frågor mellan t. ex. sektorsenheter kommer därmed inte att föreligga. Vad gäller lokal- och utrustningsplaneringen bör också beaktas dels att en särskild handläggningsordning – med centralt ansvar för byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden för universitet och högskolor – förutsätts komma att gälla även i den nya organisationen, dels behovet av sammanhållen sekretariats-service också till den föreslagna lokal- och utrustningsberedningen.

Vad som sagts talar enligt U 68s uppfattning för att frågor om planering och utveckling av basresurser och servicefunktioner av skilda slag hålls samman kanslimässigt inom en arbetsenhet som är skild från de enheter som svarar för utbildnings- och forskningsplaneringen i övrigt.

Det sakliga underlaget för långtidsbedömningar, petita, förslag till fördelning av resurser i regleringsbrev o.d. skall självfallet komma från de arbetsenheter som svarar för planerings- och utvecklingsuppgifterna i fråga om resp. del av verksamheten. En samordning av ansvaret för petita m. m. för UHÄs verksamhetsområde i dess helhet är emellertid nödvändig i den ekonomiska planeringen. Det är enligt U 68s uppfattning väsentligt att denna funktion fullgörs av en arbetsenhet som inte är bunden till någon viss del av verksamhetsområdet eller till planering av något visst slag av resurser. Enheten bör därför vara skild från de olika beredningsanknutna arbetsenheterna. Den bör naturligen ha ansvaret också för uppgifter i fråga om utveckling av planerings-, budgeterings- och redovisningsmetoder. Sådana uppgifter kan förutses bli väsentliga inslag i arbetet på verksnivå i samband med bl. a. en successiv utveckling av budgetprinciperna. Det synes vidare ändamålsenligt att arbetsenheten i fråga får ett samordnande ansvar för handläggningen av sådana frågor av allmän planeringskaraktär — om högskoleväsendets yttre organisation och om dess förhållande till andra samhällssektorer — som inte naturligen kan hänföras till antingen grundutbildning eller forskning/forskarutbildning.

Sammanfattningsvis finner U 68 skäl föreligga för att det inom UHÄ skall finnas *två arbetsenheter* för sådana för forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning *gemensamma planerings- och utvecklingsuppgifter* som inte kan eller bör anförtros de utbildnings- och fakultetsberedningsanknutna enheterna, nämligen en *budgetenhet* med samordnande ekonomiska och allmänna organisatoriska planeringsuppgifter och en *basresursenhet* för planeringsuppgifter beträffande basresurser och servicefunktioner. Den sistnämnda enheten bör bl. a. betjäna den förordade lokal- och utrustningsberedningen.

Administrativa uppgifter

De administrativa uppgifter som kommer att åvila UHÄ kan indelas i dels externa, dvs. sådana som gäller verksamhet och resurser vid högskolorna, dels interna, dvs. avseende UHÄs egen verksamhet och resurser.

Det kan erinras om att de externa uppgifter, som är av renodlat utbildningsadministrativ karaktär och sammanhänger med tillämpning av utbildnings- och behörighetskungörelser (motsvarande), i det föregående har föreslagits förda till sektorsenheternas resp. forsknings- och forskarutbildningsenhetens ansvarsområden.

Övriga externa uppgifter avser dels allmänna frågor av juridisk och administrativ karaktär sammanhängande med UHÄs ställning som central förvaltningsmyndighet, dels personalen och tjänsteorganisationen vid högskolorna. Det stora flertalet av de inom högskolorna företrädade tjänstetyperna kommer inte att vara avsedda enbart för forskning/forskarutbildning eller enbart för grundutbildning. Praktiska skäl talar därför för att

såväl frågor som tjänstetillsättning och personaladministrativa frågor i övrigt, bl. a. personalutbildning, som tjänsteorganisatoriska frågor hålls samman inom ramen för en särskild arbetsenhet. Det är dock väsentligt att sektorsenheterna och forsknings- och forskarutbildningsenheten medverkar med sakbedömningar i tillsättningsärenden och andra tjänsteorganisatoriska ärenden. Vidare bör, som tidigare nämnts, ansvaret för fort- och vidareutbildning av högskolornas lärarpersonal och för utbildning av studievägledare vila på arbetsenheten för FoU m. m. En regelbunden samverkan mellan denna och den arbetsenhet, som kommer att svara för personalutbildning i övrigt, ter sig dock naturlig och angelägen.

Den interna administrationen, innefattande verksamhetsplanering och internbudgetering, är inom dagens UKÄ förd till samma arbetsenhet som den externa. Tillräckliga skäl att här göra en uppdelning på två arbetsenheter föreligger enligt U 68s uppfattning inte. Utredningen föreslår sålunda att en *arbetsenhet för personalfrågor m. m.* upprättas inom UHÄ.

En speciell ställning när det gäller service till verksledningen och för UHÄ i dess helhet torde *informationsfunktionen* få. Den för dessa uppgifter engagerade personalen kommer i praktiken att i stor utsträckning arbeta direkt under verksledningen. Det bör likväl vara praktiskt fördelaktigt att den – liksom f. n. är fallet med informationssektionen inom UKÄ – när det gäller rent personalansvar o.d. tillhör en enhet på byrånivå.

Också den särskilda *revisionsfunktionen* (revisionskontoret) skall när det gäller det sakliga innehållet i sin verksamhet vara direkt underställd verksledningen. Detta hindrar dock inte att revisionskontoret i kanslimäsigt hänseende kan vara inordnad i en enhet på byrånivå, lämpligen då i den som svarar för intern administration. U 68 återkommer till de senast berörda frågorna i avsnitt 3.2.4.

3.2.4 Samordning mellan arbetsenheter

U 68 har i det föregående föreslagit att UHÄs kansli skall organiseras på sammanlagt elva arbetsenheter samt två mindre enheter för information resp. revision. Med den ungefärliga omfattning av de olika föreslagna enheterna som redovisas i avsnitt 3.3.2 är det naturligt att i princip betrakta de elva arbetsenheterna som enheter på byrånivå och de två mindre enheterna – vilka förutsätts kunna administrativt inordnas i större – som enheter på sektionsnivå.

Att låta all samordning mellan dessa 13 enheter ske under verkschefens och hans ställföreträdarens direkta ledning och överinseende vore enligt U 68s bedömning knappast möjligt och i alla händelser inte ändamålsenligt. Verksledningens möjligheter att spela en central roll vid fullgörande av de övergripande samordnings- och planeringsuppgifter för högskoleväsendet i dess helhet, som enligt förslaget skall vara verkets primära uppgifter, skulle inte gagnas av en sådan organisation. Alltför många frågor av detaljkaraktär och mindre principiell karaktär skulle då få föras upp till verksledningen, som skulle nödgas ägna stora

insatser åt rent praktiska samordningsfrågor rörande arbetsledning o.d. U 68 har mot denna bakgrund kommit till slutsatsen att även andra institutionaliserade anordningar för samordning mellan arbetsenheter är nödvändiga för att UHÄ-kansliets arbete skall löpa med rimlig smidighet och verket kunna fullgöra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

En naturlig väg att organisera systematisk samverkan mellan olika enheter är att föra samman dem inom ramen för huvudenheter, dvs. enheter på vad som med gängse terminologi inom statsförvaltningen betecknas som avdelningsnivå. Mot en sådan ordning kan invändas att den för in ytterligare en nivå mellan verksledningen och de tjänstemän som svarar för den praktiska handläggningen av de olika ärendena och att den därmed kan komplicera det enskilda ärendets gång inom verket. Den innebär emellertid samtidigt betydande fördelar med avseende på möjligheterna att låta verksledningen koncentrera sig på övergripande frågor och att fördela ansvaret för ärendenas avgörande på flera personer, med bevarande av garantier för samordning mellan arbetsenheter som handlägger ärendegrupper som är närbesläktade med varandra. För att dessa fördelar verkligen skall tas tillvara krävs emellertid att stor uppmärksamhet inom verket ägnas åt att åstadkomma en ansvarsfördelning mellan verksledning, avdelningschefer och chefer för arbetsenheter som är ändamålsenlig med hänsyn såväl till vikten av effektiv handläggning av det enskilda ärendet som till de handläggande tjänstemännens intressen och önskemål, bl. a. om att få följa varje ärende fram till avgörande.

Sju av de elva föreslagna arbetsenheterna på byrånivå avses — som framgått i avsnitt 3.2.1 — ha uppgifter som helt eller i huvudsak avser grundläggande utbildning. Samtidigt finns det starka samband inte bara mellan de fem sektorsenheterna inbördes utan också mellan dessa och de två enheter som förordats för icke sektorsanknutna uppgifter avseende grundläggande utbildning. Som nämnts redan i avsnitt 3.1 finns det skäl för en lösning där samtliga dessa arbetsenheter hålls samman inom en huvudenhet. De skulle då organiseras inom ramen för en avdelning för grundläggande utbildning.

Vad beträffar forskning och forskarutbildning har U 68 i avsnitt 3.1 betonat vikten av att frågor rörande avvägningar mellan denna verksamhetsgren och den grundläggande utbildningen förs upp på verksledningsnivå. Utredningen har därför avvisat tanken på en samordning mellan de föreslagna arbetsenheterna för grundläggande utbildning resp. forskning och forskarutbildning inom ramen för en huvudenhet. Med hänsyn till olägenheterna i en administrativ koppling mellan forskningen/forskarutbildningen och de under 3.2.3 diskuterade gemensamma frågorna avvisar utredningen också en lösning, som på rent kvantitativa grunder kunde te sig naturlig för att skapa en motvikt till den relativt omfattande huvudenheten för grundläggande utbildning, nämligen att inom en huvudenhet föra samman forsknings- och forskarutbildningsenheten med de fem föreslagna enheterna för gemensamma frågor och uppgifter.

Mot bakgrund av vikten av balans mellan de båda verksamhetsgrenarna forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning i UHÄ-kansliets arbete anser U 68 det sålunda väsentligt att dessa får samma slag av

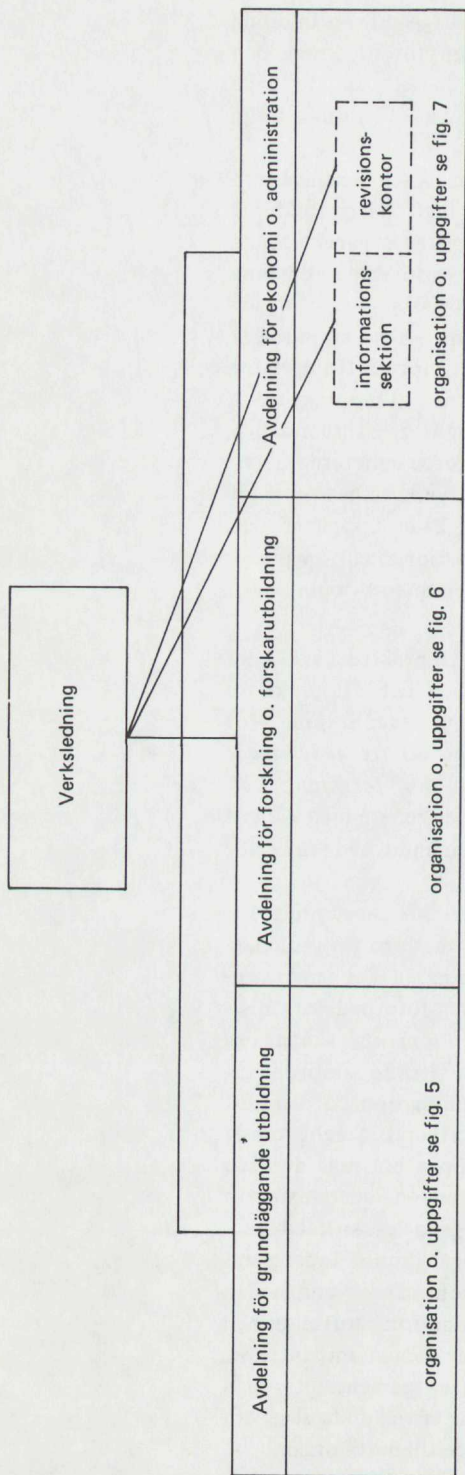
organisatorisk bas. Om en avdelning för grundläggande utbildning kommer till stånd, bör därför också arbetsenheten för forskning och forskarutbildning få avdelnings karaktär, detta oavsett att de båda enheterna, som tidigare berörts, kommer att ha mycket olika omfattning (jfr avsnitt 3.3.2).

De fem arbetsenheter på byrånivå och två enheter på sektionsnivå som föreslagits för olika frågor gemensamma för forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning har i och för sig uppgifter av ganska skilda slag. Det finns emellertid enligt U 68s bedömning – utöver de allmänna motiv för en avdelningsorganisation som nyss redovisats – skäl för att inom en huvudenhet föra samman arbetsenheter med ansvar för frågor som i skilda avseenden rör organisatoriska och andra förutsättningar för den verksamhet som i första hand hör till de utbildnings- och fakultetsberedningsanknutna arbetsenheternas uppgifter. Samband och beröringspunkter finns också mellan olika av de berörda enheterna, t. ex. mellan samordnande ekonomisk planering för hela verksamhetsområdet och intern budgetering för UHÄ, mellan dessa båda uppgifter och redovisningsrevisionen och mellan allmänna organisationsfrågor av planeringskaraktär – i det föregående förda till budgetenheten – och extern administration.

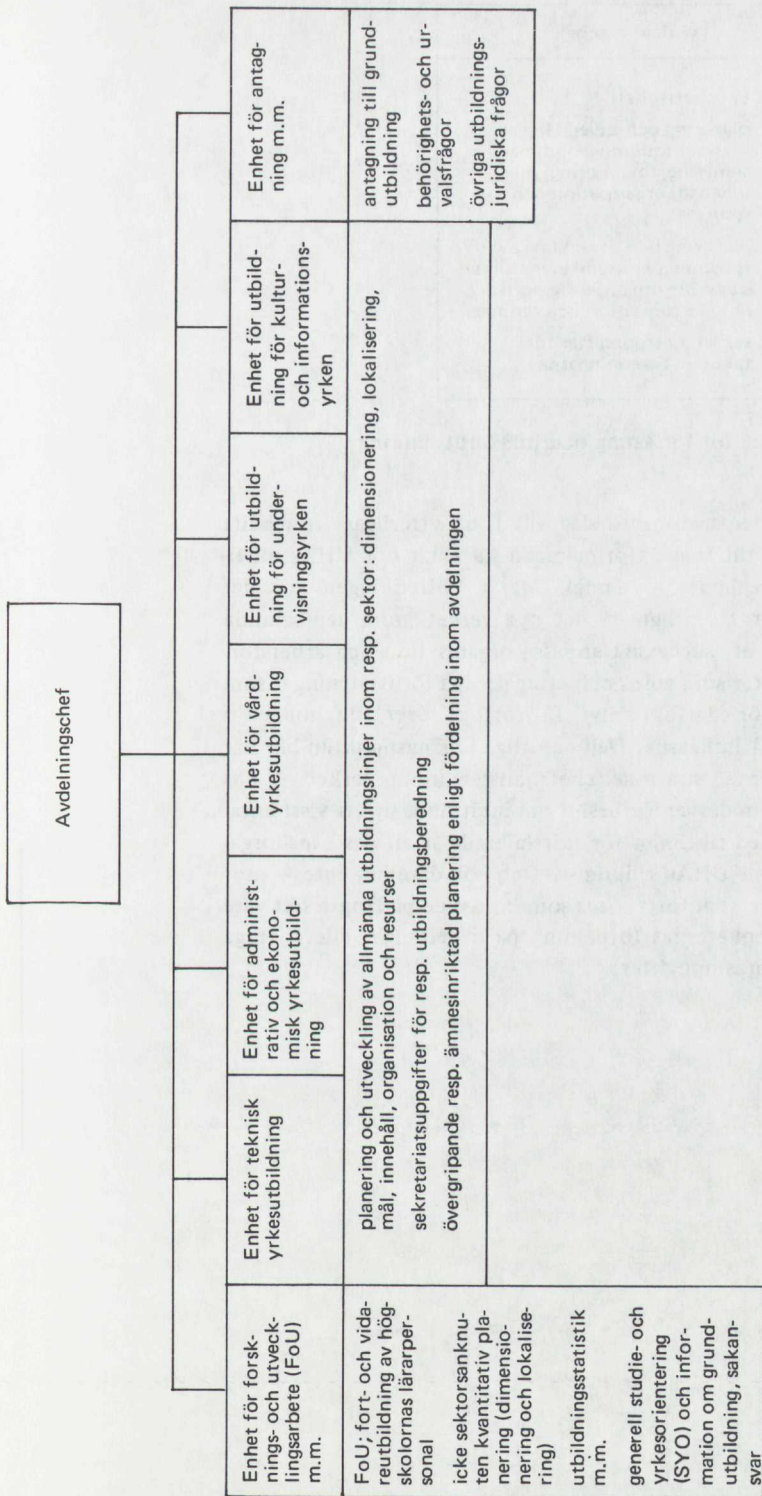
U 68 finner sammanfattningsvis att principiella och praktiska skäl talar för att UHÄs arbetsenheter fördelas på avdelningar och att praktiska förutsättningar finns för en ändamålsenlig sådan organisation. Mot bakgrund av vad som anförts förordar utredningen att *tre avdelningar* upprättas, en för *grundläggande utbildning*, en för *forskning och forskarutbildning* och en för gemensamma frågor, den senare med hänsyn till arbetsuppgifternas huvudsakliga inriktning benämnd avdelning för *ekonomi och administration*.

U 68 har i det föregående berört behovet av särskilda anordningar för att säkra en systematisk samverkan mellan arbetsenheterna för grundläggande utbildning resp. forskning och forskarutbildning, bl. a. i gemensamma frågor rörande ämnesinriktad planering. Med den förordade organisationen bör det vara ändamålsenligt att UHÄ inom sig skapar en utgångspunkt för samverkan av detta slag genom en särskild samordningsgrupp mellan de båda berörda avdelningarna. Denna grupp bör vara ett forum för löpande diskussion och uppläggning av arbetet i frågor som är gemensamma för avdelningarna. I samordningsgruppen bör ingå de båda avdelningscheferna samt, beroende på aktuella ärenden, de tjänstemän som dessa bestämmer. Samverkan mellan utbildnings- och fakultetsberedningar och mellan dessas sekretariat torde lämpligen kunna organiseras inom ramen för samordningsgruppens arbete liksom samverkan mellan arbetsenheten för FoU och avdelningen för forskning/forskarutbildning i frågor om forsknings- och undersökningsprojekt av gemensamt intresse. Om ett för utbildnings- och fakultetsberedningarna gemensamt organ inrättas (jfr s. 49) för beredning av bl. a. frågor av sistnämnda slag, bör samordningsgruppen också svara för kansliets service till detta organ.

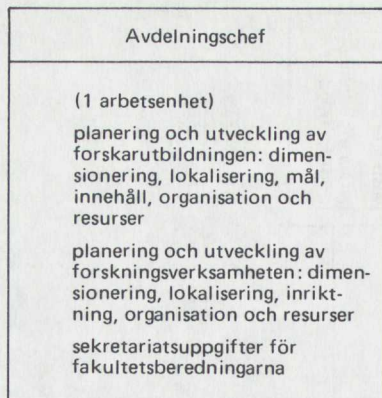
Den här förordade organisationen i avdelningar och arbetsenheter m. m. redovisas översiktligt i figurerna 4–7. En mera utförlig skiss till fördelning av uppgifter mellan avdelningarna redovisas i *bilaga 4*.

Figur 4 Principskiss över UHÄs kansliorganisation enligt U 68s förslag

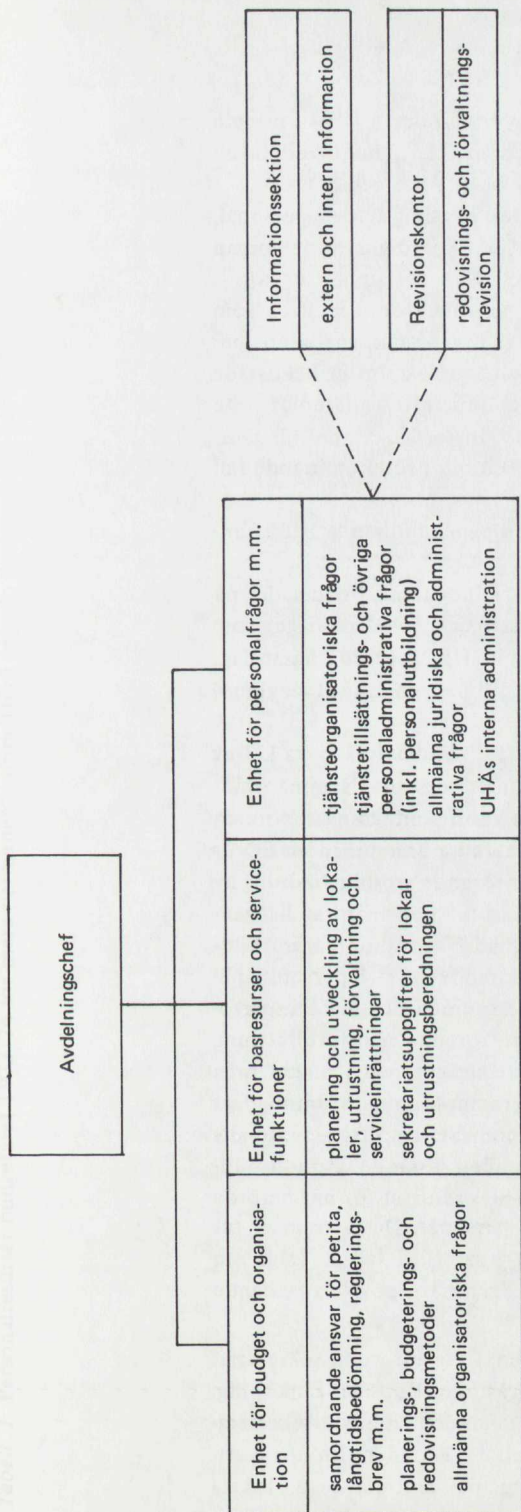

Figur 5 UHÅs avdelning för grundläggande utbildning

Figur 6 UHÄs avdelning för forskning och forskarutbildning

Beträffande karaktären av sina förslag vill U 68 ytterligare framhålla följande. Med hänsyn till frågans principiella karaktär bör UHÄs indelning i avdelningar regleras av Kungl. Maj:t. Utredningen ser det emellertid som mycket väsentligt att det nya verket inom den sålunda givna ramen får frihet att successivt anpassa organisation och arbetsformer efter de erfarenheter som vinnas och efter de nya förutsättningar som kan inträda. UHÄ bör därför självt få förfoga över indelningen i arbetsenheter inom avdelningarna. Den naturliga utgångspunkten blir här antalet av statsmakterna inrättade chefstjänster inom verket. U 68s förslag är avsett att ge underlag för beslut om inrättande av ett visst antal chefstjänster och därmed riktlinjer för fastställande av en viss kansliorganisation i samband med UHÄs tillkomst. Det bör däremot inte – mot bakgrund av vad som nyss anförts – ses som bindande på längre sikt vare sig beträffande arbetsenheternas fördelning på avdelningar eller i fråga om avgränsningen av deras uppgifter.

Figur 7 UHÄ:s avdelning för ekonomi och administration

3.3 Personalfrågor och genomförande

3.3.1 Befintliga personalresurser

I kapitel 1 har redovisats från vilka myndigheter och organ UHÄ i princip skall överta uppgifter enligt U 68s förslag. I avsnitt 2.1.2 har utredningen redovisat den kanslimässiga organisationen av bl. a. UKÄ och SÖ.

I *tabell 1* ger U 68 en sammanfattande redovisning av den personal, fördelad på huvudtyper av tjänster, som berörda myndigheter och organ förfogar över vid ingången av budgetåret 1973/74 för uppgifter som i princip avses ankomma på UHÄ. Endast personal för uppgifter som bedömts vara av mera permanent karaktär tas upp i sammanställningen. Detta innebär att också vissa extra tjänster och arvodestjänster bekostade från utredningsanslag, av expertmedel, etc. innefattas, däremot inte tjänster för tillfälliga utredningar o. d. Deltidstjänster liksom heltidstjänster med förordnanden avseende del av budgetår har i förekommande fall räknats om till personår.

U 68 vill i anslutning till sammanställningen påpeka följande beträffande vissa myndigheter och organ.

För UKÄ redovisas personalresurserna i huvudsak fördelade på arbetsenheter. Huvuddelen av de extra tjänster och arvodestjänster som tagits med i sammanställningen bekostas från UKÄs utredningsanslag, tjänster inom Pu-enheten dock från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete.

Inom SÖ berörs, som framgått i avsnitt 2.1.2, i huvudsak byrå L 1 av U 68s förslag. För denna byrå redovisas personalresurserna i sammanställningen, varvid resurserna inom den till byrån knutna intagningssektionen redovisas separat. Också personal inom vissa andra enheter inom SÖ är emellertid engagerad i handläggning av frågor rörande grundutbildning av lärare. Sålunda bedöms resurser motsvarande ca 0,5 personår handläggande personal inom byrå P 3 användas för byggnadsfrågor inom lärarutbildningsområdet. Vidare bedöms resurser motsvarande ca 7–8 personmånader handläggande personal och ca 10–12 personmånader biträdespersonal inom byrå A 1 tas i anspråk för ärenden rörande tjänstetillsättning o. d. Slutligen bedöms för i första hand petitafrågor och i någon mån juridiska frågor inom byrå A 2 resurser disponeras motsvarande sammanlagt ca 5 personmånader. Övriga arbetsenheter inom SÖ handlägger inte alls eller i helt marginell omfattning direkt ärenden rörande grundutbildningen av lärare. Sammanlagt bedöms sålunda SÖs resurser för här berörda frågor, utöver byrå L 1:s, motsvara ca 2,5 personår. Dessa resurser tas inte upp i sammanställningen, eftersom det i samtliga fall är fråga om delar av tjänster, vilkas innehavare huvudsakligen har uppgifter avseende annat än högskoleutbildning (jfr också s. 64).

Den till LUP-nämnden knutna personalen fungerar som sekretariat också för de sex LUP-kommittéerna för Stockholm, Uppsala, Linköping, Lund, Göteborg och Umeå. Totalt finns vid nämnden en huvudsekreterare (byråchef), fem biträdande sekreterare och 2,5 biträden. En uppskattning av de samlade insatsernas fördelning på centrala resp. lokala uppgifter i den av U 68 föreslagna organisationen har lett till slutsatsen att sammanlagt tre personårs resurser chefs- och handläggande personal

Tabell 1 Personalresurser budgetåret 1973/74 för mera permanenta uppgifter i princip motsvarande det föreslagna UHÅs (i personår).

Myndighet/organ	Gen.dir. (motsv.)	Byrå- chef (motsv.)	Avdeln. dir. (motsv.)	Byrå- dir. (motsv.)	Förste byrå- sekr/ byrå- sekr.	Kans- list- byrå- ass. (motsv.)	Assi- stent	Kansli- skr., kont.- skr.	Konto- rist, kont.- bitr.	Exp.- förman	Exp.- vakt	Skol- konsu- lent	Totalt
UKÄ:	1												
verksledning							1						2
P-byrån		1	6	1	8		1	3	3				23
U-byrån		1	4	8,5	15		4	4	3				39,5
Pu-enheten		1	5		4		3	3	1,5				17,5
A-byrån		1	4	6	2	2	4,5	4	7	1	5		36,5
R-gruppen		1	2	2	4	2	1		1				13
Ca-enheten		1		3		3	1	1	5				14
inf.-sektionen		1	1	2	1		0,5	1					5,5
rev.-kontoret		1	1	3				1					5
Totalt UKÄ	1	6	23	25,5	34	7	16	17	20,5	1	5		156
SÖ:													
byrå L 1 utom intagn.- sektionen		1	1	3	5	3	1	5	9			7	34
intagn.-sektionen				1		8,5		2	26,5				39
Nämnden f. socionomut- bildn.			1	2	4	2,5	1	2	1,5		1		15
LUP-nämnden		1	1 ¹	1 ¹			1	0,5					4,5
Samarb.nämnd. f. Journ.högsk.													2
Teater- o. musikrådet							1						1
Summa	1	8	26	34,5	43	21	20	26,5	57,5	1	6	7	251,5

¹ Motsvarar en av de två biträdande sekreterare som f. n. har högst tjänsteställning.

(motsvarande huvudsekreteraren och två biträdande sekreterare) och 1,5 personårs biträdesresurser tas i anspråk för uppgifter som bör föras till UHÄ.

När det gäller *teater- och musikrådet* är i första hand en byrådirektör engagerad i frågor rörande de utbildningar, vid nuvarande scenskolorna och dansskolan, som enligt U 68s förslag skall föras till UHÄs ansvarsområde. Av byrådirektörens tid bedöms 3/4 gå åt för dessa frågor. Med beaktande av att f. n. också rådets direktör och vissa experter är engagerade i frågorna anser sig U 68 kunna räkna med att totalt sett resurser motsvarande en hel handläggartjänst tas i anspråk för berörda utbildningsfrågor.

Beräffande både den högre musikutbildningen och den högre konstnärliga utbildningen har kommittéer f. n. såväl utredningsuppgifter som provisoriska tillsynsuppgifter, nämligen *organisationskommittén för högre musikutbildning* resp. *1973 års expertgrupp för konstutbildning*. Sedan dessa kommittéers arbete slutförts torde vissa personalresurser för motsvarande ändamål böra disponeras inom UHÄ. Det är dock inte möjligt att nu precisera dessa resurser.

3.3.2 UHÄs personal

U 68 har valt att som en utgångspunkt för diskussionen om UHÄs personalorganisation göra vad man kan kalla en översättning eller en omräkning till den föreslagna kansliorganisationen av de befintliga personalresurser för mera permanenta uppgifter som redovisats under 3.3.1. Med utgångspunkt i tjänsteinnehavarnas nuvarande uppgifter, vilkas innebörd bedömts i samråd med företrädare för berörda myndigheter, för UHÄs del med ledning av internbudgeten, har härvid de aktuella resurserna fördelats på arbetsenheter i den nya organisationen. Härtill har lagts de chefstjänster vilka följer av utredningens förslag i huvudbetänkandet eller detta betänkande och som saknar direkta motsvarigheter inom dagens myndigheter. Resultatet redovisas i *tabell 2*.

U 68 vill betona att utredningen inte gjort någon bedömning av om den nuvarande omfattningen av resurserna för olika slag av uppgifter är den mest ändamålsenliga även i den framtida organisationen. Bortsett från vissa chefstjänster har utredningen heller inte eftersträvat att på detta stadium placera in några enskilda befintliga tjänster — eller tjänstemän — i den nya organisationen. För överväganden i nämnda avseenden krävs enligt U 68s uppfattning ett mera konkret underlag än vad som är möjligt att ta fram innan statsmakterna tagit ställning till utredningens principförslag och mera än två år före den avsedda reformens ikraftträdande. Självklart bör inte heller U 68 föregripa de förhandlingar om UHÄ-personalens löne- och anställningsvillkor som, enligt vad utredningen förutsätter, kommer att äga rum i samband med ett beslut av statsmakterna på grundval av utredningsförslaget.

Det är också i många fall i praktiken omöjligt att entydigt hänföra en befintlig tjänst till viss föreslagen arbetsenhet. Nuvarande befattningshavares insatser fördelar sig sålunda ofta på flera enheter i den föreslagna organisationen. Man kan då genom att summera de enskilda tjänstemän-

Tabell 2 Belysning av UHÄs och dess arbetsenheters omfattning och personalstruktur vid översättning av befintliga resurser enligt tabell 1 till den av U 68 föreslagna kansliorganisationen (i personår).

	General- dir./ överdir. (motsv.)	Avdel- nings- chefer	Byrå- chefer	Handläggande personal (inkl. byråass:er o. kanslister)	Övrig per- sonal	S: a
Verksledning	2				2	4
<i>Avdeln. för grundläggande utbildning</i>		1			2	3
Arbetsenheter för:						
tekniska sektorn			1	5	2	8
adm. o. ekon. sektorn			1	5	2	8
vårdsektorn			1	5	2	8
kult.- o. inf.-sektorn			1	5,5	2	8,5
undervisningssektorn			1	22	15	38
FoU m. m.			1	18	8	27
antagning m. m.			1	23	39,5	63,5
Totalt avd. för grundläggande utbildning		1	7	83,5	72,5	164
<i>Avdeln. för forskning och forskarutbildning</i>		1		6,5	4	11,5
<i>Avdeln. för ekonomi och administration</i>		1			2	3
Arbetsenheter för:						
budget			1	8	3,5	12,5
basresurser			1	8	4,5	13,5
personal m. m.			1	17,5	20	38,5
Informationssektion				4	1,5	5,5
Revisionskontor				4	1	5
Totalt avd. för ekonomi och administration		1	3	41,5	32,5	78
<i>Totalt UHÄ (under i rubriken angiven förutsättning)</i>	2	3	10	131,5	111	257,5

nens insatser uttryckta i manår få en uppfattning om det totala antalet tjänster av olika kategorier inom resp. enhet. Däremot förutsätter en närmare fördelning bl. a. att de olika berörda tjänsteinnehavarna genom t. ex. ansöknings- eller anmälningsförfarande får möjlighet att uttrycka önskemål beträffande arbetsenhet för egen del.

Av anförda skäl begränsas redovisningen i tabell 2 till att – bortsett från chefstjänsterna – avse huvudgrupperna handläggande personal resp. övrig personal. Syftet är endast att belysa de föreslagna *arbetsenheter* *ungefärliga omfattning och personalstruktur i stort med utgångspunkt i dagens förhållanden.*

Det är givet att dagens förutsättningar kommer att påverkas i skilda avseenden vid ett genomförande av U 68s förslag beträffande högskole-

väsendets institutionella organisation. Att på nuvarande stadium konkret bedöma nettoeffekterna av dessa förändringar för det totala personalbehovet på verksnivå erbjuder emellertid stora svårigheter. Det är nämligen fråga om förändringar inom många skilda uppgiftsområden för universitets/högskoleadministrationen. Därtill kommer att dessa förändringar pekar i olika riktning när det gäller krav på personal inom verksorganisationen och därför delvis neutraliserar varandra. U 68 skall belysa det sagda med några exempel, redovisade utan rangordning.

Ansvaret för planering m. m. av den decentraliserade universitetsutbildningen skall enligt U 68s förslag föras över från UKÄ till högskolestyrelserna. Genom att styrelserna avses få full frihet att besluta om utbudet av lokala och individuella linjer samt enstaka kurser och studiekurser inom givna resursramar kommer kraven på planeringsinsatser från verksorganisationens sida också när det gäller lokalisering av utbildning i övrigt att minska. Å andra sidan kommer rimligen det förhållandet att högskoleutbildning anordnas och byggs ut i sammanlagt 19 högskoleområden att öka kravet på centrala samordningsinsatser i planeringen av olika utbildningsvägars lokalisering och vid fördelningen av den samlade utbyggnaden mellan högskolorna — detta även om en viss samordning och samverkan förutsätts komma till stånd inom resp. utbildningsregion (jfr avsnitt 6.3.7 i huvudbetänkandet).

U 68 syftar till en avsevärd förenkling av resurstilldelningsmetoderna för den utbildning som i dag anordnas vid filosofisk fakultet och generell till en större frihet för de enskilda högskolorna att utnyttja av statsmakterna anvisade medel. Kraven på insatser på verksnivå av den typ som är nödvändiga i det f. n. gällande automatiksystemet för de filosofiska fakulteterna upphör givetvis vid ett förverkligande av dessa principer. Å andra sidan ställer naturligen ett friare system för tilldelning av resurser, liksom en inom givna resursramar totaldimensionerad högskoleutbildning, större krav på planering och budgetering i detta avseende. Ökade centrala insatser kommer sålunda att krävas beträffande bl. a. övergripande dimensioneringsplanering och utarbetande av normer och schabloner för beräkning av kostnader för olika slag av utbildning under olika förutsättningar.

U 68 är inriktad på att de administrativt reglerande uppgifterna på verksnivå skall minimeras. Dessa är emellertid när det gäller de ärendegrupper som handläggs inom exempelvis UKÄs administrativa byrå inte av överväldigande omfattning. Totalt sett är endast omkring hälften av de 17 handläggande tjänstemän, som redovisats i skissen under enheten för personalfrågor m. m., engagerade i uppgifter avseende extern administration. Besvärs- och tillsättningsärenden intar här en huvudroll. Det kan pekas på att UHÄ enligt U 68s förslag skall överta ansvaret för tillsättning av alla slags lektorat vid högskolorna. Av väsentlig betydelse vid bedömningen av behovet av personal för juridiska och administrativa uppgifter är vidare att behovet av service i förvaltningsrättsliga och personaladministrativa frågor kan väntas öka avsevärt i samband med utbyggnaden av ett antal högskolor på nya orter. I sammanhanget bör beaktas att behovet av service också i ett annat avseende, nämligen beträffande information, torde öka påtagligt i samband med vidningen

av verksorganisationens ansvarsområde.

I fråga om antagning och därmed förenade bedömningar i behörighets- och urvalsfrågor är det omöjligt att f. n. förutse utvecklingen och personalbehovet. Kompetenskommitténs förslag och statsmakernas ställningstaganden till det måste här avvaktas.

När det gäller utbildningens innehåll och organisation borde en övergång till den av U 68 föreslagna ordningen med av UHÄ fastställda mera översiktliga utbildningsplaner för varje linje, för de nuvarande filosofiska fakulteternas utbildning innebärande en övergång från en ämnesinriktad till en linjeinriktad planering på verksnivå, medföra en minskning av personalbehovet i denna del. Å andra sidan kommer med all säkerhet just inom det nämnda området den successiva utvecklingen av utbildningsorganisationen mot en ökad yrkes- och linjeinriktning att ställa krav på centrala insatser.

Emellertid ger den skisserade bilden av personalorganisationen anledning att särskilt uppmärksamma frågan om effekterna av en utbildningsadministrativ decentralisering vad beträffar utbildningssektorn för undervisningsyrken. Som framgår av tabell 2 är personaltätheten inom denna sektor påtagligt högre än inom någon av de andra fyra sektorerna. Den berörda personalen är i huvudsak att hänföra till byrå L 1 inom SÖ. De nämnda kvantitativa förhållandena illustrerar enligt U 68s bedömning att den centrala myndigheten är väsentligt mer engagerad inom den SÖ-anknutna lärarutbildningen än inom högskoleutbildningen i övrigt.

Sektorn för utbildning för undervisningsyrken kommer att höra till de mest omfattande uttryckt i antal utbildningslinjer och dess karaktär — med möjligheter till en förhållandevis ingående precisering av avnämningarna — kan motivera större insatser på verksnivå än som fordras inom andra sektorer. Likväl svarar enligt utredningens uppfattning inte den proportion mellan den berörda sektorsenheten och de övriga fyra, som tabellen ger uttryck för, mot de avvägningar som kan komma att göras på sikt. Vid ett successivt genomförande av de principer för dimensionering, studieorganisation och ansvarsfördelning inom den institutionella organisationen som U 68 förordat i huvudbetänkandet bör det sålunda vara möjligt att bringa UHÄs personalbehov för uppgifter inom de fem sektorerna till större inbördes överensstämmelse.

Det är omöjligt att annat än på allmänna grunder göra en sammanfattande bedömning av de personalmässiga konsekvenserna på verksnivån av ett genomförande av U 68s förslag i dess olika delar. Med tillvaratagande av de samordningsvinster av olika slag som det nya verkets tillkomst bör medföra bör emellertid enligt utredningens bedömning den totala mera permanenta personalstyrkan för berörda centrala uppgifter kunna minskas med resurser motsvarande något tiotal personår, detta om inga nya uppgifter tillkommer för verksorganisationen och ambitionsnivån i övrigt hålls. De kostnadsökningar som ett genomförande av den föreslagna kansliorganisationen för UHÄ kan föranleda på kort sikt bör därmed relativt snart kunna uppvägas.

U 68 vill betona att de förändringar i personaluppsättningen, som kan bli aktuella, bör företas successivt i takt med att de förordade decentraliseringsåtgärderna slår igenom. Enligt utredningens bedömning

bör det vara möjligt att genomföra förändringarna i samband med naturlig avgång ur tjänst, i förekommande fall genom omfördelning av personal mellan arbetsenheter inom verket.

U 68 övergår så till att behandla ett par specialfrågor som rör överflyttningen av uppgifter och personal från SÖ till UHÄ.

I byrå L 1:s permanenta organisation ingår, som framgår av tabell 1, sju skolkonsulenttjänster. SÖ förfogar totalt över ca 80 tjänster av detta slag. Dessa tjänster, på vilka endast tidsbegränsade förordnanden – om högst sex år – meddelas, är avsedda för innehavare av tjänster inom skolväsendet. Syftet med tjänstetypen är att garantera en växelverkan mellan den centrala skolmyndigheten och själva undervisningsverksamheten.

En ökad växling hos enskilda tjänstemän mellan planerings- och förvaltningsuppgifter samt undervisnings- eller annan yrkesverksamhet med anknytning till utbildningsområdet är enligt U 68s bedömning av utomordentligt värde för högskoleutbildningens del, såväl centralt som lokalt (jfr avsnitt 4.3). Det synes emellertid mest ändamålsenligt om rekrytering på verksnivån kan ske i varierande former, anpassade efter förutsättningarna i det enskilda fallet. Skolkonsulentkonstruktionen bör därför enligt utredningens mening inte användas inom UHÄ-området. U 68 förordar att de skolkonsulenter, som vid tidpunkten för överförande av uppgifter från SÖ till UHÄ är fast knutna till byrå L 1, förs över på samma sätt som byråns personal i övrigt. I samband med att meddelade förordnanden på dessa skolkonsulenttjänster successivt löper ut bör emellertid tjänsterna ersättas med andra slag av resurser. Efter förslag av UHÄ i varje enskilt fall bör härvid antingen annan typ av tjänst inrättas eller motsvarande medel ställas till förfogande för engagerande av experter.

Genom kopplingen inom SÖs ram mellan ansvaret för lärarutbildningen och ansvaret för planeringen m. m. av det allmänna skolväsendet har högskoleutbildningen naturliga dagliga kontakter med avnämarsidan i denna del. Det kan hävdas att ett överförande av ansvaret för lärarutbildningen till UHÄ – även om det erbjuder stora fördelar från samordningssynpunkter rörande själva högskoleutbildningen – försvårar kommunikationerna med de för skolplaneringen ansvariga enheterna jämfört med vad som gäller i den inom SÖ integrerade organisationen. Detta leder till slutsatsen att SÖ behöver vissa resurser för att efter överföringen särskilt svara för kontakterna mellan SÖs planering i olika avseenden och UHÄs planering inom sektorn för utbildning för undervisningsyrken. En väg att tillgodose detta behov kunde vara att till någon del inom SÖ behålla de f. n. till byrå L 1 knutna resurserna.

I sammanhanget kan emellertid erinras om de resurser för lärarutbildningsfrågor inom vissa andra arbetsenheter inom SÖ som redovisats i avsnitt 3.3.1. Som framgått där motsvarar dessa resurser ca 2,5 personår. UHÄ borde sålunda från SÖ – utöver byrå L 1:s personal – tillföras resurser av denna omfattning. En sådan överföring är emellertid knappast möjlig, eftersom det är fråga om delar av många olika tjänster inom skilda arbetsenheter. I detta läge ser U 68 det som en praktisk lösning att väga samman de krav, som i enlighet härmed kan ställas på överföring från SÖ

till UHÄ, med det nyss berörda behovet av vissa personalresurser inom SÖ för frågor rörande samverkan mellan SÖ och UHÄ under de nya förutsättningarna. Utredningen gör bedömningen att dessa krav i stort sett väger upp varandra och förordar sålunda att överföringen av personal från SÖ till UHÄ begränsas till att avse byrå L 1 men i gengäld kommer att avse denna byrås personal i dess helhet.

När det gäller överföring av resurser av icke permanent karaktär – såsom tillfälliga expertresurser och projektmedel under anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet – från SÖ till UHÄ förutsätter U 68 att hithörande frågor övervägs av organisationskommittén för UHÄ (se avsnitt 3.3.3).

Inom SÖ berör U 68s förslag också de tjänstemän inom den till verket knutna redovisningscentralen vilka sysslar med redovisning för lärarutbildningsanstalterna. I samband med att de sistnämnda uppgår i de av U 68 föreslagna högskolorna, enligt den i huvudbetänkandet skisserade tidsplanen den 1 juli 1976, bör hithörande uppgifter föras över till den redovisningsorganisation som måste byggas upp för de nya högskolorna. Under budgetåret 1975/76, då lärarutbildningsuppgifterna i övrigt förutsätts bli överförda till UHÄ, torde SÖ alltjämt böra svara för redovisningsfunktionen för lärarhögskolor m. fl.

Ett likartat förhållande gäller i fråga om den till LUP-nämnden knutna personal som är engagerad i LUP-kommittéernas arbete. Dessa kommittéers uppgifter skall enligt U 68s förslag övertas av berörda högskolestyrelser i samband med dessas tillkomst. Under budgetåret 1975/76 torde emellertid kommittéerna böra kvarstå och personalen övergångsvis vara knuten till UHÄ.

3.3.3 Genomförande

U 68 har i huvudbetänkandets kapitel 9 skisserat en tidsplan för genomförande av utredningsförslagen. När det gäller reformeringen av verksamheten bör i enlighet med denna plan gången enligt utredningens bedömning vara följande.

Remisstiden för detta betänkande antas utgå under våren 1974. Efter remissbehandlingen bör i den proposition till 1974 års höstriktdag, som förutsätts bli framlagd på grundval av utredningens förslag i huvudbetänkandet, redovisas förslag beträffande bl. a. principer för UHÄs kansliorganisation och inrättande av chefstjänster inom verket (jfr avsnitt 3.2.4).

I anslutning till riksdagsbehandlingen av propositionen bör en organisationskommitté för UHÄ tillkallas. Denna kommitté bör som en väsentlig första uppgift få att så skyndsamt som möjligt utarbeta förslag till personalorganisation för UHÄ. Detta förslag bör ha den karaktären att det kan läggas till grund för ett uppdrag till avtalsverket att uppta förhandlingar med berörda organisationer om personalens löne- och anställningsvillkor. Sådana förhandlingar bör kunna inledas före utgången av första kvartalet 1975. Så snart förhandlingarna slutförts bör berörda tjänster, utom chefstjänsterna som förutsätts tillsättas av Kungl. Maj: t efter anmälan av organisationskommittén, i vederbörlig ordning tillsättas

av kommittén.

Med hänsyn till vikten av tillräckligt tidsutrymme för slutförande av tjänstetillsättningar och övriga förberedelser bör UHÄ formellt inrättas och aktuella överföringar av uppgifter och personal från befintliga myndigheter och organ komma till stånd först den 1 oktober 1975, en tidpunkt som också är lämplig med hänsyn till rutinerna för petita- och budgetarbetet. Kungl. Maj:t torde böra inhämta bemyndigande av riksdagen att vidta de omdispositioner av för budgetåret 1975/76 anvisade medel som kan fordras i sammanhanget. Intill UHÄs tillkomst bör organisationskommittén fungera som centralt samordnande organ för berörda myndigheter m. m.

U 68 vill avslutningsvis tillägga att utredningen förutsätter att den berörda personalen såväl på organisationskommittéstadiet som sedan det nya verket etablerats bereds insyn i och inflytande på behandlingen av frågor som rör arbetets organisation m. m.

4.1 Inledning

Den lokala högskoleförvaltningen bör enligt U 68s uppfattning disponeras och organiseras så fritt som möjligt av de för högskolans verksamhet och resurser ansvariga för att tjäna högskolans olika organ och befattningshavare. I likhet med bl. a. den administrativa indelningen av högskolan – i institutioner och förvaltningsenheter – bör sålunda organisationen av förvaltningen i allt väsentligt vara en angelägenhet för den enskilda högskolestyrelsen. Det är angeläget att slå fast att högskolestyrelsen – oavsett vilka lokala organisationslösningar och delegeringar som kan komma till stånd – har det övergripande ansvaret för verksamheten inom den lokala förvaltningsmyndighet som högskolan utgör.

Variationer mellan högskolor i fråga om förvaltningens uppbyggnad m. m. bör enligt utredningens mening ses som något naturligt och kunna få positiva effekter för utvecklingen av förvaltnings- och arbetsformerna på sikt. Central reglering av förvaltningens organisation bör främst avse förhållanden av betydelse för beslut av statsmakterna om inrättande av högre administrativa tjänster.

Det finns starka praktiska skäl för en ordning av detta slag. Förutsättningarna för olika administrativa lösningar kommer sålunda att vara mycket skiftande mellan de olika högskolorna. Frågan om förvaltningens organisation kan inte behandlas isolerad från andra frågor vilka rör övergången till och uppbyggnaden av en ny lokal högskoleorganisation och vid vilka lokala bedömningar bör spela en väsentlig roll.

Av vikt i sammanhanget – särskilt för de större högskolorna – är t. ex. vilken administrativ indelning av högskolorna som kommer att bedömas som ändamålsenlig. För i första hand högskolorna på orter med i dag mera begränsat utbud av statlig högskoleutbildning blir givetvis också inriktningen av och takten i utbyggnaden av utbildningsorganisationen av största betydelse för uppbyggnaden och organisationen av förvaltningsresurserna. I de nämnda avseendena kommer utgångspunkter för fortsatta överväganden att ges genom statsmakternas ställningstaganden till U 68s principförslag. Avsikten är – som framgått i det föregående – att det

därefter skall ankomma på en organisationskommitté för varje högskola att inom ramen för de givna riktlinjerna utarbeta konkreta förslag.

Förvaltningsfrågorna för de nya högskolorna måste vidare bedömas mot bakgrund av de förhållanden som råder i fråga om personal, lokaler m. m. för de befintliga läroanstalternas administration. Stor hänsyn måste i samband med övergången tas till dessa förhållanden. Organisationskommittéerna bör ha goda förutsättningar att mera i detalj bedöma den nuvarande organisationen och de befintliga personella resurserna för läroanstalternas administration i perspektivet av de nya förutsättningar som kan komma att ges och de krav som dessa ställer på den lokala förvaltningen.

U 68 anser det mot bakgrund av det anförda ändamålsenligt att organisationskommittéerna också anförtros uppgiften att utarbeta förslag om den närmare organisationen av och resurserna för förvaltningarna vid de nya högskolorna. Utredningen syftar med sin behandling av hithörande frågor i det följande till att ge vissa utgångspunkter för dessa mera konkreta, lokala överväganden. Även om variationer förekommer mellan högskolorna, är det enligt U 68s uppfattning naturligt att en viss gemensam grundsyn anläggs på förvaltningsorganisationens utformning, bl. a. för att underlätta kommunikationerna mellan högskoleväsendets olika myndigheter och mellan högskolorna och allmänheten.

Organisationen av de befintliga förvaltningarna har redovisats i avsnitt 2.1.1. Med utgångspunkt i konsekvenserna för den lokala förvaltningen av U 68s förslag i olika avseenden (jfr avsnitten 2.2.1 och 2.3) diskuterar utredningen i avsnitt 4.2 frågor om förvaltningens uppbyggnad. I avsnitt 4.3 behandlar U 68 vissa tjänsteorganisatoriska frågor och i avsnitt 4.4 formerna för genomförandet av förändringar beträffande den lokala förvaltningen. I *bilaga 5* exemplifierar utredningen – med tillämpning av de i avsnitten 4.2–4.4 redovisade utgångspunkterna och förslagen – förvaltningsorganisationen vid tre högskolor, nämligen högskolorna i Göteborg, Örebro och Sundsvall–Härnösand.

U 68 skall inledningsvis sammanfatta innebörden i den föreslagna högskoleorganisationen när det gäller samspelet mellan olika slag av enheter och organ inom en högskola. Tre principiellt skilda grupper kan här urskiljas:

- institutioner m. m.,
- planerings- och ledningsorgan: utbildnings/linjenämnder för grundläggande utbildning, fakultets/sektionsorgan för forskning och forskarutbildning,
- högskolestyrelse/förvaltningsnämnder.

U 68 vill erinra om att enligt utredningens förslag utbildnings- och linjenämnder principiellt har uppgifter av samma slag och att det väsentligen är en praktisk fråga hur de givna uppgifterna fördelas dem emellan. En viktig uppgift för utbildningsnämnden blir att hålla samman planeringen inom yrkesutbildningssektorn i dess helhet och därmed i bl. a. petita- och budgetsammanhang fungera som övergripande i förhållande till förekommande linjenämnder. I det stora flertalet ärenden rörande en enskild linje eller grupp av linjer förutsätts emellertid

linjenämnderna ha en helt självständig ställning. Någon behandling av löpande ärenden i såväl linjenämnd som utbildningsnämnd skall alltså normalt inte förekomma.

Det skall vidare erinras om att förvaltningsenheterna enligt U 68s förslag är att se som av praktiska skäl motiverade administrativa enheter för fullgörande av uppgifter som i princip ankommer på den sammanhållna lokala organisationen och dess styrelse. Förvaltningsnämndernas befogenheter avses sålunda helt härröra ur delegationsbeslut av högskolestyrelsen och någon behandling av ärenden i båda slagen av organ förutsätts inte äga rum i normalfallet.

Institutionerna är driftenheter i den meningen att det är där högskolans huvuduppgifter, utbildning och forskning, genomförs. De har emellertid med sin expertis självklara uppgifter i att samverka med utbildnings/linjenämnder, fakultets/sektionsorgan och högskolestyrelsen i planeringsarbetet. Också genomförandet av institutionernas uppgifter kräver givetvis en planering av varierande omfattning och innebörd inom institutionerna. Utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan å sin sida har primärt planeringsuppgifter men också vissa uppgifter av bl. a. utbildningsadministrativ art. Högskolestyrelsen slutligen har såväl ett driftansvar för den samlade verksamheten som planeringsuppgifter beträffande gemensamma angelägenheter och – samordnande – beträffande den grundläggande utbildningen. Här bör beaktas att uppföljning av och tillsyn över verksamheten och dess drift givetvis är ett väsentligt inslag i planeringsarbetet.

Liksom i dag ansvarsfördelningen mellan organ av olika slag varierar mellan olika delar av högskoleväsendet, bör också i den av U 68 föreslagna organisationen variationer i detta avseende förekomma med hänsyn till olikheter i studiernas organisation och uppläggning. Man bör t. ex. räkna med att för mera fast integrerade utbildningslinjer utbildnings/linjenämnderna får väsentliga uppgifter i driftplaneringen, medan på motsvarande sätt för utbildningslinjer som är mindre fast sammanhållna ett mer omfattande planeringsansvar kommer att ligga på institutionerna.

Planerings- och ledningsorganisationen skall enligt U 68s förslag differentieras med hänsyn till verksamhetens mål och en därpå grundad indelning av verksamhetsområdet. Konkret innebär detta skilda planerings- och ledningsorgan för å ena sidan grundläggande utbildning, å andra sidan forskning/forskarutbildning, och för den grundläggande utbildningens del en utbildningsnämndsorganisation baserad på de allmänna utbildningslinjernas yrkesanknytning. Samtidigt är en administrativ och resursmässig samordning både över hela fältet av statlig högskoleutbildning och inom det enskilda ämnesområdet – och då också mellan forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning – huvudpunkter i utredningens förslag. Resurssamordningen totalt sett representeras i den föreslagna organisationen av högskolestyrelsen. Strävan att samordna resurser inom ett eller flera närbesläktade ämnesområden kommer till uttryck i förslaget att ämnesinstitutionsprincipen skall vara vägledande vid institutionsindelningen av högskolan.

Den lokala förvaltningsorganisationen bör mot den skisserade bakgrunden utformas för att tillgodose dels den sektors- eller fakultets-

anknutna utbildnings- och forskningsplaneringens, dels den övergripande planeringens och resurssamordningens, dels slutligen produktionsheter-
nas—institutionernas intressen och behov.

4.2 Utgångspunkter för den framtida organisationen

4.2.1 Huvudfunktioner

Vid 12 av de 19 föreslagna högskolorna kommer verksamheten, såvitt nu kan förutses, att avse enbart grundläggande utbildning. Vid flertalet av dessa kommer också antalet institutioner och utbildningslinjer att vara förhållandevis begränsat, i varje fall under ett första skede. De avvägningar som aktualiseras när det gäller att organisera den lokala förvaltningen blir för de mindre högskolorna givetvis inte så komplicerade som beträffande de högskolor, där förekomsten av forskning och forskarutbildning och en större bredd i utbudet av grundläggande utbildning sätter sin prägel på verksamhetens omfattning och karaktär. Ett uttryck för denna skillnad är att de enda läroanstalter, där resurserna för förvaltningsändamål i dag är av sådan omfattning att man talar om en särskild förvaltningsorganisation, är universiteten och därmed jämförbara högskolor med forskning och forskarutbildning.

När det gäller de *högskolor som endast har grundläggande utbildning* har U 68 funnit det ändamålsenligt att utgå från två huvudfunktioner hos den lokala förvaltningen: en *planeringsinriktad*, som anknyter till utbildnings/linjenämndernas uppgifter men också till högskolestyrelsens övergripande planeringsansvar, och en *driftinriktad*, som anknyter till högskolestyrelsens ansvar för de personella och materiella resurserna. Högskolestyrelsens tillsyn över verksamheten berör såväl planerings- som driftaspekterna. I analogi med vad som förordats beträffande UHÅs arbetsenheter för grundläggande utbildning resp. forskning/forskarutbildning (avsnitt 3.2) bör enligt utredningens uppfattning till den förstnämnda funktionen föras också sådana utbildningsadministrativa uppgifter och serviceuppgifter som hör till utbildnings/linjenämndernas ansvarsområden eller har nära samband med dessa.

U 68 kallar de två sålunda skisserade huvudfunktionerna *Utbildning* resp. *Administration*. De bör enligt utredningens mening inom en högskola med enbart grundläggande utbildning läggas till grund för förvaltningens indelning i arbetsenheter eller — om en formell sådan inte bedöms vara nödvändig — för uppgiftsfördelningen mellan förvaltningens tjänstemän. En uppdelning efter dessa riktlinjer illustreras i *figur 8*.

När det så gäller förvaltningsorganisationen vid *högskolor som omfattar också forskning och forskarutbildning* erinrar U 68 om att det här är fråga om högskolor som enligt utredningens förslag skall omfatta bl. a. de befintliga läroanstalter som har en särskild förvaltningsorganisation. De planeringsinriktade uppgifterna inom förvaltningen får vid dessa högskolor en vidare omfattning. Förutom uppgifter som direkt rör forsknings- och forskarutbildningsverksamheten tillkommer sålunda uppgifter som rör för grundutbildning och forskning/forskarutbildning gemensamma resurser och inrättningar samt — sammanhängande härmed — ökade krav

Utbildningsfunktion	Administrativ funktion
<p>Utbildningens dimensionering, lokalisering och resurser (lärar- och basresurser) — planering, budgetering, utveckling</p> <p>Utbildningens mål, innehåll och organisation — planering, utveckling, utvärdering</p> <p>I planerings- och utvecklingsarbetet kontakter med samhälls- och arbetslivet och med grupper och enskilda som efterfrågar utbildning</p> <p>Ledning av samt tillämpning av bestämmelser för utbildningen</p> <p>Studie- och yrkesorientering samt information om utbildning</p> <p>Antagning till utbildning samt tillämpning av behörighets- och urvalsbestämmelser</p> <p>Utbildningsstatistik</p> <p>Pedagogiskt m.m. utvecklingsarbete, fort- och vidareutbildning av högskolans lärarpersonal</p>	<p>Allmänna juridiska och administrativa frågor, service till institutioner m.fl. i sådana frågor; kanslifunktioner</p> <p>Tjänsteorganisation</p> <p>Personaladministration (bl. a tjänstetillsättning)</p> <p>Inköp; gemensamma driftfunktioner</p> <p>Kassa och redovisning</p>

Figur 8 Utgångspunkter för organisation av förvaltningen vid högskola med enbart grundläggande utbildning

på samordnande ekonomisk planering och budgetering.

Det är enligt U 68s bedömning naturligt att också för högskolor med forskning och forskarutbildning betrakta de planerings-, utbildningsadministrativa och serviceuppgifter, som ligger inom eller har nära samband med planerings- och ledningsorganens ansvarsområden, som en helhet. Denna funktion inom förvaltningen kallar utredningen *Utbildning och forskning*. Hithörande uppgifter åvilar inom dagens förvaltningar i huvudsak utbildningsenheterna. En väsentlig fråga, som U 68 strax återkommer till, är här hur man inom den framtida förvaltningen skall organisera servicen till utbildnings- och linjenämnder i förhållande till servicen till fakultets/sektorsorgan (s. 74 ff.).

I fråga om basresurser – dvs. lokaler, utrustning, bibliotek och andra slags serviceinrättningar m. m. – är planeringsuppgifterna av annan karaktär än de uppgifter som primärt åvilar utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan. U 68s förslag avser heller inte någon förändring i ordningen att medel för dessa ändamål delvis anvisas under särskilda anslag eller i den särskilda handläggningsordningen för lokal- och utrustningsärenden. Dessa förhållanden – liksom värdet av sammanhållen sekretariatsservice till högskolestyrelsen och dess föreslagna beredande organ i lokal- och utrustningsfrågor – talar för att hithörande planeringsuppgifter hålls samman inom förvaltningen och organiseras separat från den sektors- eller fakultetsområdesanknutna planeringen. Samtidigt är det självfallet av största betydelse att basresursplaneringen utgår från och bedrivs i nära kontakt med sakplaneringen inom olika utbildnings- och forskningsområden.

Också den samordnande ekonomiska planeringen måste givetvis baseras på de planeringsinsatser som görs av utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan. Samtidigt är den en huvuduppgift för högskolestyrelsen med dess övergripande ansvar för högskolans resurser och verksamhet. Styrelsen måste genom förvaltningen få underlag för den personalplanering och övriga resursplanering över gränserna mellan bl. a. yrkesutbildningssektorer och fakultetsområden och mellan skilda anslag som är nödvändig, inte minst med hänsyn till de för forskning/forskarutbildning och grundläggande utbildning gemensamma institutionernas behov. Vikten av denna övergripande planeringsuppgift talar för att den ges en särskild ställning inom den lokala förvaltningen.

Beträffande både basresursplaneringen och den samordnande ekonomiska planeringen föreligger det sålunda starka samband med den planering som i det föregående förts till funktionen *Utbildning och forskning*, dvs. med utbildnings/linjenämndernas och fakultets/sektionsorganens planeringsuppgifter. Å andra sidan talar uppgifternas karaktär, särskilt den ekonomiska planeringens betydelse för högskolestyrelsens samlade resursansvar, för att de organiseras separat inom förvaltningen och då ges en ställning som möjliggör en nära anknytning till högskolans ledning.

U 68 räknar här med en funktion *Basresurser och budget* inom förvaltningen. De uppgifter denna funktion täcker vilar i dag normalt – förutom på den separata LUP-organisationen – antingen på en sektion för planering m. m. inom resp. förvaltnings administrativa enhet eller på

en särskild planeringsenhet.

För att markera sambandet mellan samtliga uppgifter av planeringskaraktär inom förvaltningen vid en högskola med forskning och forskarutbildning för utredningen samman de båda hittills diskuterade funktionerna, Utbildning och forskning samt Basresurser och budget, till en huvudfunktion *Planering*. På samma sätt som för högskolor med

Planeringsfunktion		Administrativ funktion
Utbildning och forskning	Basresurser och budget	
Grundutbildningens dimensionering, lokalisering och lärarresurser m.m. — planering, budgetering, utveckling	Forskarutbildningens dimensionering, lokalisering och lärarresurser m.m. — planering, budgetering, utveckling	Lokaler, utrustning, förvaltning, bibliotek och serviceinrättningar i övrigt — planering, budgetering, utveckling
Grundutbildningens mål, innehåll och organisation — planering, utveckling, utvärdering	Forskarutbildningens mål, innehåll och organisation — planering, utveckling, utvärdering	Samordnande ekonomisk planering, budgetering och uppföljning — utformning av petita och budget
I planerings- och utvecklingsarbetet kontakter med samhälls- och arbetslivet och med grupper och enskilda som efterfrågar grundutbildning vid högskolan	I planerings- och utvecklingsarbetet kontakter med samhälls- och arbetslivet och med grupper och enskilda som efterfrågar forskarutbildning vid högskolan	Tjänsteorganisation Personaladministration (bl. a. tjänsteställning) Inköp och service; gemensamma driftfunktioner Kassa och redovisning
Ledning av samt tillämpning av bestämmelser för grundutbildningen	Ledning av samt tillämpning av bestämmelser för forskarutbildningen	
Studie- och yrkesorientering samt information om grundutbildning	Information om forskarutbildning	
Utbildningsstatistik avseende grundutbildning	Utbildningsstatistik avseende forskarutbildning	
Forsknings- och utvecklingsarbete; fort- och vidareutbildning av högskolans lärarpersonal	Forskningsverksamhetens dimensionering, lokalisering, inriktning, organisation och resurser i form av lärartjänster m.m. — planering budgetering, utveckling	
Antagning till grundutbildning samt tillämpning av behörighets- och urvalsbestämmelser	Forsknings-samverkan och uppdragsforskning; information om forskning	

Figur 9 Utgångspunkter för organisation av förvaltningen vid högskola med både grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning

enbart grundläggande utbildning kan då de återstående uppgifterna för förvaltningen, vilka motsvarar de uppgifter av drift- och servicekaraktär som inom befintliga förvaltningar vilar på de administrativa enheterna, föras till en huvudfunktion, benämnd *Administration*.

Den här skisserade uppdelningen i-funktioner inom en större högskolas förvaltning illustreras i figur 9. Den bör enligt U 68s uppfattning läggas till grund för indelningen i arbetsenheter vid berörda förvaltningar.

4.2.2 Utbildning och forskning

När det gäller organisationen av de uppgifter som förts till funktionen *Utbildning och forskning* är det en naturlig utgångspunkt för U 68 att det inom varje större högskoleförvaltning bör finnas i princip en tjänsteman med huvudansvar för var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna. Utredningen ser det sålunda som en nödvändig förutsättning för att intentionerna bakom den föreslagna planerings- och ledningsorganisationen skall kunna fullföljas och en fullgod service till utbildningsnämnderna kunna uppehållas att en tjänsteman i ansvarig ställning håller samman såväl de kvantitativa som den kvalitativa planeringen inom en sektor. Beroende på omfattningen av utbildningsutbudet, antalet linjenämnder etc. blir det säkerligen i vissa fall lämpligt att mer än en handläggande tjänsteman helt knyts till en viss sektor. Man kan emellertid också tänka sig ett mer flexibelt utnyttjande av den personal för planeringsuppgifter som totalt sett fordras utöver de sektorsansvariga. När det gäller de sistnämndas ställning anser U 68 det naturligt att anknyta till nuvarande konstruktioner med rektorer, studierektorer och utbildningsledare (jfr avsnitt 4.3).

Inom en del uppgiftsområden rörande grundläggande utbildning finns det behov av nära samverkan och kontakt med den planering m. m. som bedrivs inom utbildnings- och linjenämnderna, samtidigt som frågornas karaktär synes göra det mest ändamålsenligt att för varje område lägga ett sammanhållande ansvar hos någon tjänsteman inom förvaltningen oberoende av sektorsindelningen. Detta gäller i princip sådana frågor som för UHÄs del föreslagits förda till de två icke sektorsanknutna arbetsenheterna inom avdelningen för grundläggande utbildning, främst sådant utvecklingsarbete som f. n. fullgörs av Pu-enheterna, icke sektorsanknuten kvantitativ planering, studie- och yrkesorientering, utbildningsstatistik, antagning, behörighets- och urvalsfrågor samt utbildningsjuridiska frågor.

Med den skisserade organisationen av planeringen m. m. avseende grundläggande utbildning aktualiseras frågan hur motsvarande uppgifter för forskningens och forskarutbildningens del skall organiseras. Schematiskt kan här – i enlighet med vad som för UHÄ-kansliets del diskuterats i avsnitt 3.1 – två principmodeller tänkas ligga till grund för organisationen.

Modell 1 innebär ett fullföljande av den princip som U 68 stannat för beträffande UHÄ, dvs. att ansvarsmässigt skilja planeringsuppgifter m. m. i fråga om grundläggande utbildning från planeringsuppgifter m. m. för forskning/forskarutbildning. Den ger naturliga förutsättningar för att

konsekvent organisera uppgifterna inom förvaltningen i denna del sektorsvis resp. fakultetsvis och därmed för en sammanhållen sekretariats-service till varje planerings- och ledningsorgan. Den kan sägas lägga tonvikten vid förvaltningens roll att betjäna dessa organ.

Modell 2 tar större hänsyn till de olika slag av innehållsliga, administrativa och resursmässiga samband som finns mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning. Den innebär sålunda att man ansvarsmässigt inom förvaltningen håller samman ärenden som är av likartat slag för båda verksamhetsgrenarna, t. ex. kurs/studieplane- och andra utbildningsadministrativa frågor, eller som rör för forskning/forskarutbildning och grundutbildning gemensamma resurser. Den ger bättre förutsättningar än modell 1 för en sammanhållen planering m. m. för institutioner som är gemensamma för forskning/forskarutbildning och grundutbildning och kan därmed sägas lägga tonvikten vid förvaltningens uppgift att underlätta sådana institutioners arbete.

Det står klart att, oavsett vilken av dessa två modeller som läggs till grund för förvaltningens organisation i denna del, en rad sambands- och sammanhållningskrav måste beaktas vid den närmare uppläggnings- och arbetsformerna.

Till en början kan det konstateras att det knappast kommer att finnas praktiska förutsättningar för att renodla modell 1 vid organisationen av den framtida förvaltningen. Man kan sålunda förutse att den lokala förvaltningens personalbehov för uppgifter av berörda slag avseende forskning och forskarutbildning blir avsevärt mindre än behovet för motsvarande uppgifter i fråga om grundutbildning. Skillnaderna i de båda verksamhetsgrenarnas karaktär och det förhållandet att den dominerande delen av det lokala planeringsarbetet rörande forskning och forskarutbildning naturligen vilar på den ämnesexpertis som finns vid institutioner och inom fakultets/sektionsorgan bidrar till detta. Med utgångspunkt i nuvarande förhållanden synes det uppenbart att — bortsett från rena kanslifunktioner — inte ens en handläggande tjänsteman per fakultetsberedningsområde normalt skulle krävas vid en högskola för hithörande uppgifter.

En konsekvent tillämpning av modell 1 kommer i detta läge att leda till att ansvaret för alla slag av berörda uppgifter — såväl planerings- och utvecklings- som utbildningsadministrativa och serviceuppgifter — avseende samtliga fakulteter/sektioner koncentreras hos en eller ett par tjänstemän inom varje förvaltning. Det kan, särskilt för högskolor med en mera mångsidig forsknings- och forskarutbildningsorganisation, ifrågasättas om detta är en ändamålsenlig ordning.

I och för sig bör uppgifterna för de tjänstemän som svarar för forsknings- och forskarutbildningsfrågor kunna fördelas inte efter fakultetsområden utan efter ärendenas karaktär. Exempelvis kan en tjänsteman svara för samtliga utbildningsadministrativa frågor avseende forskarutbildning och en för samtliga frågor om inriktningen av professorer m. m. En sådan ordning bör bl. a. underlättas av att — som nyss berörts — det sakliga innehållet i forsknings- och forskarutbildningsplaneringen i huvudsak torde utformas på institutionsnivå och i fakultets/sektionsorgan, något som begränsar kraven på insatser från förvaltningspersona-

lens sida. Det synes likväl tveksamt om en koncentration av forsknings- och forskarutbildningsuppgifter till en eller ett fåtal tjänstemän generellt är det bästa sättet att utnyttja de personella resurser som en förvaltning förfogar över för uppgifter inom funktionen Utbildning och forskning.

Ett rationellt utnyttjande av personella resurser bör kunna uppnås, om man samordnar handläggningen av vissa frågor som i princip gäller både forskning/forskarutbildning och grundutbildning eller är av likartat slag för dessa. De främsta exemplen på uppgiftsområden, där en sådan ordning bör vara ändamålsenlig jämfört med en som innebär ett efter verksamhetsgrenar uppdelat ansvar, torde vara mera generella utbildnings-administrativa och utbildningsjuridiska frågor samt servicefunktioner såsom studie- och yrkesorientering, statistik m. m., dvs. sådana uppgifter där U 68 nyss för den grundläggande utbildningens del anfört att ett sammanhållet ansvar oberoende av sektorsindelningen synes ändamålsenligt.

Också beträffande planeringsuppgifter som rör utbildningens innehåll och organisation inom enskilda ämnesområden eller grupper av ämnesområden och beträffande därmed sammanhängande dimensionerings- och resursplaneringsfrågor kan en koppling inom förvaltningen mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning erbjuda fördelar. Ämnesförtrogenheten inom skilda områden kan då koncentreras bland förvaltningens tjänstemän och frågor som rör anknytningen mellan grundutbildning och forskarutbildning bevakas lättare. Värdet av en sammanhållen service från förvaltningens sida till de för forskning/forskarutbildning och grundutbildning gemensamma institutionerna är här självfallet en faktor av betydelse. Å andra sidan torde för institutioner som har enbart grundutbildning en organisation utan en sådan koppling inom förvaltningen normalt vara att föredra.

Med den i det föregående angivna utgångspunkten att det bör finnas en sektorsansvarig tjänsteman för varje yrkesutbildningssektor inom den grundläggande utbildningen måste den konkreta frågan ställas, om det är lämpligt att hos denne lägga ansvaret också för forsknings/forskarutbildningsplaneringen inom ett eller flera fakultetsområden. En sådan lösning ger inte förutsättningar för ett sammanhållet ansvar för planeringsfrågorna för de institutioner som är gemensamma för två eller flera fakulteter. Som ett alternativ kan därför övervägas att fördela ansvaret för forsknings- och forskarutbildningsfrågor ämnesvis eller institutionsvis mellan de sektorsansvariga tjänstemännen inom grundutbildningen. En sådan ordning ger då i sin tur inte generellt ett sammanhållet ansvar inom förvaltningen för den enskilda fakultetens eller sektionens planeringsfrågor.

Båda de antydda lösningarna är emellertid förenade med principiella problem av det slag som U 68 diskuterat beträffande UHÄ-kansliets organisation: svårigheten – eller rent av omöjligheten – att förena fakultetsområde eller ämnesområde med yrkesutbildningssektor eller över huvud taget med en linjeinriktad planering utan att kopplingen ger olyckliga bieffekter (se avsnitten 3.1 och 3.2.1). Dessa principiella olägenheter måste sålunda vägas mot de praktiska fördelar som står att vinna i en integrerad organisation. U 68 vill här peka på ett par avseenden

där förutsättningarna för denna avvägning skiljer sig mellan UHÄ-organisationen och den lokala organisationen.

Den planering m. m. i fråga om grundläggande högskoleutbildning, som skall ankomma på UHÄ, skall enligt U 68s förslag i princip vara linjeinriktad och avse utveckling av de allmänna utbildningslinjerna. Dessas innehåll och studieorganisatoriska uppläggning skall översiktligt regleras genom av UHÄ fastställda utbildningsplaner. Som behandlats i avsnitt 3.2.2 kommer viss ämnesinriktad planering att erfordras också på UHÄ-nivån men då i första hand i dimensionerings-, lokaliserings- och resurshänseende. Den ämnesinriktade planeringen av grundutbildningens innehåll och organisation skall däremot enligt utredningens förslag till den helt övervägande delen vara en lokal angelägenhet, där institutionernas och utbildnings/linjenämndernas kursbudgetering (jfr s. 79 ff.) och de senares fastställande av kursplaner blir väsentliga inslag. Det finns sålunda anledning att vid utformningen av den lokala förvaltningen mera än vid utformningen av UHÄ-organisationen ta hänsyn till den ämnesinriktade planeringens behov. Eftersom planeringen i fråga om forskning och forskarutbildning – som berörs i det föregående – naturligen är ämnesområdesanknuten finns det följaktligen andra förutsättningar i den lokala förvaltningen än inom UHÄ för en kanslimässig integration mellan grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning.

Vidare kommer inom den lokala organisationen aktiva forsknings- och forskarutbildningsintressen och ämnesmässig sakkunskap inom olika områden att finnas företrädde inom institutioner, utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan. Som nämnts i det föregående blir den lokala förvaltningens roll här av mera renodlad servicekaraktär. Inom UHÄ tar forskningen och forskarutbildningen en relativt begränsad del av de samlade personalresurserna – innefattande de permanenta beredningarna – i anspråk. Fakultetsberedningarna och deras ledamöter kan av rent praktiska skäl inte spela den centrala roll i det löpande UHÄ-arbetet som t. ex. fakultets/sektionsorganens ledamöter kan i den lokala organisationen. Som nämnts i avsnitt 3.1 är detta förhållande ett skäl för att ge forskningen och forskarutbildningen en egen plattform i UHÄs kansliorganisation. Några sådana motiv för en motsvarande *kanslimässig* anordning föreligger knappast vid högskolorna.

Det är enligt U 68s uppfattning omöjligt att generellt besvara frågan om de skäl som kan anföras för att organisera funktionen Utbildning och forskning enligt vad som här kallats modell 2 har sådan tyngd att de väger upp de olägenheter som ligger i att det i denna modell inte blir möjligt att få lika klara ansvarsförhållanden som i modell 1 beträffande yrkesutbildningssektorer och fakultetsområden och därmed beträffande service åt planerings- och ledningsorganen. Ansvarsfördelningen inom förvaltningen får sålunda i modell 2 baseras på de ämnes- och institutionsmässiga samband som finns mellan yrkesutbildningssektorer och fakultetsområden, men dessa samband är, som diskuterats i det föregående, i flertalet fall långt ifrån entydiga.

Enligt U 68s bedömning måste förutsättningarna för den lokala förvaltningens organisation i denna del bli beroende – förutom av den totala personaltillgången inom förvaltningen – av varje enskild högskolas

samlade utbildnings- och forskningsutbud och den institutionsindelning som man lokalt finner ändamålsenlig. Frekvensen av ämnesinstitutioner gemensamma för de båda verksamhetsgrenarna resp. institutioner för enbart grundutbildning och arten av samband mellan bl. a. utbildnings/linjenämnder och institutioner blir här en faktor av stor betydelse. Det är enligt utredningens synsätt nödvändigt att en avvägning mellan principerna i modellerna 1 och 2 görs för varje berörd högskola särskilt med beaktande av samtliga lokala förhållanden och förutsättningar. Denna avvägning hör naturligt hemma bland organisationskommittéernas uppgifter.

4.2.3 Basresurser och budget

När det gäller funktionen *Basresurser och budget* anser U 68 det väsentligen vara en praktisk fråga – som får lösas beroende på de personalmässiga förutsättningarna – hur basresurs- och budgetuppgifterna skall organiseras i förhållande till varandra. Det är i och för sig möjligt att låta skilda tjänstemän inom förvaltningen ha ansvaret för resp. uppgiftsområde. Vad som samtidigt kan göra det naturligt att hålla samman de två slagen av uppgifter är det förhållandet att båda är av central betydelse för högskolestyrelsens möjligheter att effektivt utöva sitt resurs- och driftansvar för högskolans samlade verksamhet.

U 68 vill betona vikten från resursplaneringssynpunkt av att vid högskolor som omfattar såväl grundutbildning som forskning/forskarutbildning ha en sammanhållen ekonomisk planering för de båda verksamhetsgrenarna. En organisation av den lokala förvaltningen som ger förutsättningar för en sådan övergripande budgetfunktion kan bedömas avsevärt underlätta såväl högskolestyrelsens som de för forskning/forskarutbildning och grundutbildning gemensamma institutionernas personalplanering och resursplanering i övrigt. De samordningsmotiv som här finns är sålunda av samma slag som de som nyss redovisats beträffande funktionen Utbildning och forskning. För att ytterligare belysa hithörande frågor skall U 68 något utveckla vissa drag i processen för planering och budgetering m. m. i den föreslagna lokala högskoleorganisationen.

En väsentlig del i den lokala verksamhetsplaneringen blir arbetet med den budget för högskolan som högskolestyrelsen – med sitt övergripande ansvar för högskolans resurser och verksamhet – årligen skall fastställa för det kommande verksamhetsåret. Denna budget skall ge planerings- och ledningsorgan liksom institutioner och serviceinrättningar nödvändiga förutsättningar för att fullgöra de uppgifter i fråga om verksamhetens innehåll, organisation och genomförande som ankommer på dem. Självklart skall också budgeten baseras på förslag och bedömningar från dessa organ och enheter. I det planeringsarbete som här fordras måste den kvantitativa planeringen hållas samman med den kvalitativa.

Planerings- och utvecklingsarbete beträffande utbildningens innehåll och organisation kan förutsättas pågå mer eller mindre kontinuerligt. Här liksom framför allt beträffande den kvantitativa planeringen måste också förutsättas att mera långsiktiga planer och riktlinjer, antagna av stats-

makterna eller inom givna ramar av högskolestyrelsen, ligger till grund för planeringen årsvis. De centralt givna riktlinjerna torde komma att konkretiseras i årliga budgetanvisningar o. d. från UHÄ till högskolemyndigheterna. En förberedande ekonomisk planering för det kommande verksamhetsåret kan bedrivas med utgångspunkt i långsiktiga planer av nämnda slag men dessutom i dels befintlig verksamhet och befintliga resurser, dels antaganden om vilka resurser som kommer att ställas till förfogande. Mera konkreta förutsättningar härvidlag ges dock tidigast i och med statsverkspropositionen, vars innehåll sålunda blir ett väsentligt informationsunderlag för den lokala planeringen.

En viktig faktor i sammanhanget är som nämnts i vilken omfattning resurser redan är i praktiken ianspråktagna genom tidigare beslut — centrala eller lokala. Detta kan gälla lärarresurser för utbildningslinjer, där studerandeantalet i stort sett är givet, eller fasta lärartjänster över huvud taget. Det kan också gälla den tekniska och administrativa personal m. m. vid institutionerna som högskolestyrelsen förutsätts garantera. Styrelsen måste sålunda se till att inom berörda grundutbildnings- och forsknings/forskarutbildningsanslag erforderliga resurser ryms för sådana ändamål. Detta blir ett väsentligt inslag i styrelsens samordnande budgetfunktion, som ställer stora krav på en fortlöpande överblick över verksamhetens utveckling och behov vid de enskilda institutionerna.

En lämplig utgångspunkt för det lokala budgetarbetet bör vara att högskolestyrelsen så tidigt som möjligt anger de förutsättningar i ekonomiskt och organisatoriskt hänseende som enligt styrelsens bedömning kommer att föreligga för det kommande budgetårets verksamhet vid högskolan. I anslutning härtill bör styrelsen ge de riktlinjer för planeringsarbetet som den finner befogade. Att styrelsen alltid måste ge utgångspunkter för planeringen av den del av grundutbildningen som inte är på förhand sektorsanknuten — dvs. beträffande lokala och individuella linjer samt enstaka kurser och studiekurser — är uppenbart. Mot bakgrund av det övergripande ansvar för planeringen av den grundläggande utbildningen i dess helhet, som styrelsen enligt U 68s förslag skall få, bör det emellertid vara naturligt att styrelsen ger vissa ramar för planeringen också beträffande utbildningen inom de olika yrkesutbildningssektorerna. När det gäller forskningen och forskarutbildningen torde i första hand sådana budgetriktlinjer från högskolestyrelsens sida bli aktuella, som sammanhänger med styrelsens ansvar för de samlade resurserna och för verksamheten vid de för forskning/forskarutbildning och grundutbildning gemensamma institutionerna.

För den grundläggande utbildningens del bör det lokala budgetarbetet fortsätta med att utbildningsnämnder och linjenämnder — utifrån de av högskolestyrelsen givna förutsättningarna och gjorda antagandena — upprättar preliminära planer för vilka kurser som skall ges under det kommande budgetåret. I dessa planer bör anges det studerandeantal som kalkyleras för varje kurs, det ungefärliga antalet undervisningstimmar per kurs och studerande och den beräknade storleken av de medel som kommer att stå till förfogande. På grundval av denna information blir det en uppgift för institutionerna att utforma förslag till budget och

organisation m. m. och att precisera vilka tjänster som krävs för genomförande av programmet. I fråga om forsknings- och forskarutbildningsdelen av verksamheten bör i princip samma förfarande kunna tillämpas även om arbetet och planerna här av naturliga skäl får en annan karaktär. Självfallet kommer planeringsarbetet i normalfallet att bygga på innevarande och tidigare års organisation och på erfarenheter som gjorts under dessa.

Nya förutsättningar för planeringen kan inträda under arbetets gång, t. ex. då innehållet i statsverkspropositionen blir känt, vilket kan föranleda nya anvisningar från UHÄ och från högskolestyrelsen och därav betingade ändringar i bl. a. utbildnings/linjenämndernas preliminära planer. Men det är också självklart att modifikationer i dessa planer kan och rimligen bör komma till stånd i ett fortlöpande samarbete mellan planerings- och ledningsorgan och institutioner. En dialog mellan å ena sidan utbildnings/linjenämnder eller fakultets/sektionsorgan, å den andra de vid institutionerna verksamma måste sålunda ses som ett naturligt och stimulerande inslag i det lokala planeringsarbetet.

Det är väsentligt att direkta kontaktvägar och smidiga kontaktformer mellan planerings- och ledningsorgan och institutioner utvecklas. Den närmare utformningen av detta samarbete måste komma att variera från område till område. När det gäller grundutbildningen kommer sålunda spännvidden mellan utbildningslinjerna i fråga om graden av inre samband att ge skiftande förutsättningar för dialogen mellan utbildnings/linjenämnder och institutioner. Olika frågor kommer att stå i centrum inom olika utbildningsområden. Som tidigare berörts bör man också räkna med att variationer i tillämpningen av grunderna för institutionsindelningen kommer att ge olika förutsättningar för samverkan mellan nämnd och institution inom olika delar av en högskola.

Generellt torde frågor som rör beräkningen av resursbehov för skilda ändamål under olika förutsättningar komma att spela en stor roll. Förvaltningen har en viktig uppgift när det gäller att ge underlag för budgetöverbägandena i denna del. Inom vissa områden av den grundläggande utbildningen, främst beträffande institutioner som meddelar utbildning inom flera olika sektorer, kan samråd mellan nämnd och institution beträffande dispositionen av institutionens lärarpersonal för olika ändamål vara naturligt. Behov av kontinuitet och av lärare med erfarenhet av utbildning med viss yrkesinriktning får här vägas mot andra krav som kan ställas för att man skall uppnå en ändamålsenlig användning av de samlade resurserna inom resp. ämnesområde vid högskolan.

Den här antydda planeringsfasen bör mynna ut i att varje planerings- och ledningsorgan till högskolestyrelsen avger ett budgetförslag för sitt ansvarsområde. Det bör eftersträvas att detta förslag dels är förenligt med övriga planerings- och ledningsorgans budgetförslag, dels är uttryck för samförstånd på de väsentliga punkterna mellan planerings- och ledningsorganet och berörda institutioner. Om två eller flera planerings- och ledningsorgan skulle ställa sinsemellan oförenliga krav på en institution eller om i ett enskilt fall t. ex. ett utbildnings/linjenämnds- och ett institutionsintresse skulle visa sig svårförenliga, blir det högskolestyrelsens sak att ta slutlig ställning i samband med att budget fastställs.

Inte minst för att utbildnings/linjenämnder och fakultets/sektionsorgan i rimlig tid skall kunna fatta de beslut om utbildningens innehåll och organisation under det kommande verksamhetsåret som fordras är det väsentligt att de budgetmässiga förutsättningarna så långt möjligt i realiteten klargörs under planeringsfasen. Samtidigt är det väsentligt att den budget som fastställs ger viss handlingsfrihet åt planerings- och ledningsorganen när det gäller den närmare dispositionen av medel och också en större frihet åt institutionerna än den i dag normala när det gäller att inom de givna ekonomiska ramarna välja typ av resursinsats för att nå de uppställda målen.

Utbildnings- och linjenämnderna — och beträffande forskarutbildningen fakultets/sektionsorganen — har att följa utbildningens resultat och det faktiska utnyttjandet av utbildningsresurserna. En fortlöpande information i dessa frågor blir ett väsentligt underlag för planerings- och budgetarbetet för kommande år. Även i denna del synes det sålunda väsentligt att former för systematisk kontakt och information mellan utbildnings/linjenämnder och kursansvariga institutioner utvecklas. Förvaltningen har en viktig uppgift när det gäller att underlätta överföringen av information i hithörande frågor.

I vad avser själva driftansvaret vill emellertid U 68 framhålla följande. Enligt dagens bestämmelser inom UKÄ-området skall utbildningsnämnd anmäla till rektorsämbetet, om utbildning som nämnden föreskrivit inte kunnat komma till stånd. Samma ordning bör gälla i den nya organisationen. Det är högskolestyrelsen och dess verkställande organ, rektorsämbetet, som har det slutliga driftansvaret för högskolans verksamhet. Det är följaktligen också dessa organ — eller i förekommande fall på deras vägnar förvaltningsnämnder och rektorer vid förvaltningsenheter — som på grundval av information från t. ex. utbildnings- eller linjenämnd skall vidta åtgärder, om det under löpande verksamhetsår visar sig inte finnas förutsättningar för att genomföra utbildning i enlighet med fastställda planer och fastställd budget. Det torde här i många fall i praktiken bli fråga om ett samråd mellan styrelse/rektorsämbete, utbildnings/linjenämnd och institution.

4.2.4 Administration

När det gäller den närmare organisationen av huvudfunktionen *Administration* inom förvaltningen synes inte ett genomförande av U 68s förslag kräva några principiella förändringar i förhållande till vad som f. n. gäller. De principer efter vilka de administrativa enheterna inom befintliga förvaltningar är organiserade för olika slag av uppgifter bör sålunda i huvudsak kunna tillämpas även inom de nya förvaltningarna, om man lokalt bedömer dem vara ändamålsenliga. U 68 erinrar i sammanhanget om vad som anförts i huvudbetänkandet (avsnitt 6.5.4) beträffande en anpassning av redovisningsorganisationen till de nya förutsättningar som den föreslagna lokala samordningen ger. Utredningen vill också påpeka vikten av samverkan mellan de för personaladministrationen och de för utbildnings- och forskningsplaneringsfrågorna ansvariga tjänstemännen

i frågor om utbyten av lärartjänstgöring mellan högskolor liksom mellan institutioner och verksamhetsgrenar inom en högskola och också när det gäller förutsättningarna för lärarfortbildning över huvud. En väsentlig fråga, som utredningen återkommer till i avsnitt 4.2.5, är hur de olika delarna av den administrativa huvudfunktionen bör organiseras vid de högskolor där det kommer att finnas förvaltningsenheter.

4.2.5 Särskilda anordningar vid högskolor med förvaltningsenheter

Förvaltningsenhetens ledningsorgan – förvaltningsnämnden – och rektor skall enligt U 68s förslag, ytterst på högskolestyrelsens vägnar, fullgöra vissa uppgifter som sammanhänger med styrelsens förvaltning av högskolans resurser och med dess tillsyn över verksamheten (jfr s. 69). Det är enligt utredningens mening väsentligt att högskolestyrelsen behåller det övergripande planerings- och resursansvaret för högskolan som helhet och att den lokala förvaltningen organiseras på ett sätt som underlättar detta. Förvaltningsenhetens ledning bör med sin större närhet till de berörda institutionerna och bättre kunskap om dessas behov kunna ge ett värdefullt underlag för högskolestyrelsens budgetering m. m., inte minst i fråga om uppbyggnaden av basorganisationen av teknisk och administrativ personal, och den bör också på styrelsens vägnar kunna fatta beslut i budgetfrågor. Det torde vidare bli aktuellt att till förvaltningsnämnd och rektor vid förvaltningsenhet knyta ett driftansvar för utbildnings- och forskningsverksamheten vid de institutioner m. m. som hör till resp. enhet.

Förekomsten av förvaltningsenheter bör komma att spela en viktig roll vid *lokaliseringen* av olika delar av en högskolas förvaltning utan att detta därför påverkar de principer efter vilka förvaltningen organiseras. Det kan sålunda tänkas att en utbildningsnämnds eller ett fakultets/sektionsorgans ansvarsområde helt eller i huvudsak kommer att ligga inom institutioner som hör till en och samma förvaltningsenhet. För att underlätta kommunikationerna mellan institutionerna, vederbörande planerings- och ledningsorgan och förvaltningen bör det i ett sådant fall vara lämpligt att rent lokalmässigt placera den eller de tjänstemän inom förvaltningen, som skall betjäna resp. organ, vid förvaltningsenheten i fråga. Det är enligt utredningens mening naturligt att lokaliseringsfrågor av detta slag för varje berörd högskola närmare prövas av organisationskommittén.

En annan fråga är i vad mån det är lämpligt att direkt organisera olika funktioner inom den lokala högskoleförvaltningen efter indelningen i förvaltningsenheter och sålunda till sådana enheter formellt knyta personal inom förvaltningen. Med hänsyn till förvaltningsenheternas tänkta uppgifter torde en sådan organisation i första hand bli aktuell i fråga om sådana drift- och serviceuppgifter som i det föregående förts till huvudfunktionen Administration.

Problemet kan här sägas vara i korthet följande. Ett sammanhållande av den lokala förvaltningens personal inom ett visst uppgiftsområde – t. ex. personaladministration – ger bättre förutsättningar för en arbets-

fördelning som innebär att en viss tjänsteman får specialisera sig på vissa typer av personaladministrativa frågor oberoende av inom vilken del av högskolan dessa aktualiseras. En fördelning av personal för motsvarande uppgifter på förvaltningsenheter ger inte samma möjligheter till en sådan funktionell specialisering utan kommer mera att innebära att den enskilda förvaltningstjänstemannen får ge "all-round-service" inom ett vidare område. Denna lösning kan i vissa fall innebära ett mindre effektivt utnyttjande av resurser. Den har emellertid samtidigt fördelen att ge en större närhet mellan utbildnings- och forskningsverksamheten och de delar av förvaltningen som skall betjäna den. En sådan närhet kan framstå som väsentlig bl. a. för att underlätta ett utnyttjande av redan etablerade kommunikationskanaler.

Enligt U 68s bedömning är det inte meningsfullt att behandla de här berörda frågorna principiellt och generellt. För varje berörd högskola och varje berörd funktion måste en avvägning av antytt slag göras med utgångspunkt i tillgängliga personalresurser och med hänsyn till den indelning i förvaltningsenheter och den arbetsfördelning mellan högskolestyrelsen och förvaltningsenheternas ledningsorgan som bedöms bära komma till stånd vid högskolan.

Hithörande frågor skall, som tidigare framgått, i första hand övervägas av de föreslagna organisationskommittéerna. Mot bakgrund av sina bedömningar rörande förvaltningarnas organisation och lokalisering, högskolornas eventuella indelning i förvaltningsenheter samt dessa enheters ställning bör kommittéerna också närmare pröva behovet av och möjligheterna att organisera olika funktioner inom förvaltningen efter en indelning i förvaltningsenheter. Som allmän riktpunkt bör här gälla att personal inom den sammanhållna förvaltningen bör knytas till förvaltningsenhet endast i sådana fall då arbetsuppgifterna ger underlag för en eller flera hela tjänster vid förvaltningsenheten.

4.3 *Vissa tjänsteorganisatoriska frågor*

Enligt U 68s förslag skall den verkställande ledningen av högskolan ankomma på ett rektorsämbete. Detta skall vid mera omfattande högskolor bestå av en rektor och en förvaltningschef, vilka då båda ingår i högskolestyrelsen, medan vid mindre högskolor, i varje fall inledningsvis, en rektor ensam skall utgöra rektorsämbetet. Utredningen skall här mera konkret behandla frågan vid vilka högskolor den förstnämnda rektorsämbeteskonstruktionen bör tillämpas och sålunda en förvaltningschefs-tjänst bör inrättas.

Som U 68 anför i huvudbetänkandet (s. 505) har enligt utredningens bedömning den gällande ordningen inom UKÄ-området och vid jordbrukets högskolor fungerat tillfredsställande och tillfört den verkställande ledningen önskvärda inslag av såväl erfarenhet från utbildning och forskning som administrativ skicklighet. Att denna ordning förs över till de högskolor som enligt förslaget skall innefatta bl. a. de berörda läroanstalterna inom UKÄ-området framstår redan därför som naturligt. Härtill kommer att detta gäller just de sex högskolor, till vilka forskningen och forskarutbildningen förutsätts vara i huvudsak koncen-

trerad och för vilka utredningen räknar med ett väsentligt större studerandeantal än för de övriga, dvs. högskolorna i Stockholm, Uppsala, Linköping–Norrköping, Lund–Malmö, Göteborg och Umeå. De motiv som låg till grund för statsmakternas beslut 1964 om inrättande av förvaltningschefstjänster vid universiteten och vissa högskolor på dessa orter – i huvudsak sammanhängande med utbildnings- och forskningsverksamhetens och därmed förvaltningsuppgifternas omfattning – kan sålunda alltjämt anses bärkraftiga.

För de övriga 13 högskolorna är förutsättningarna något annorlunda. U 68 räknar för de allra flesta av de berörda högskoleområdena med ett studerandeantal av 3 500–4 000 som riktpunkt för utbyggnaden. I detta antal innefattas då ett mindre antal studerande i primär- och landstingskommunal utbildning, för vilka den statliga högskolans förvaltning inte kommer att ha mera direkt ansvar. Någon forskning och forskarutbildning förutsätts vidare inte förekomma vid dessa högskolor utom i Luleå. Utredningen har mot denna bakgrund ställt frågan om de samlade förvaltningsuppgifterna vid var och en av de berörda högskolorna blir av den omfattningen att det är motiverat att vid sidan av en rektor, som förutsätts vara i princip heltidsengagerad, ha en administrativ tjänsteman på chefsnivå.

Enligt U 68s bedömning har – utöver verksamhetens totala omfattning – förekomsten av forskning och forskarutbildning vid en läroanstalt särskild betydelse för att motivera den bredd i den verkställande ledningen och de möjligheter till en ändamålsenlig arbetsfördelning inom den, som konstruktionen med en rektor och en administrativ chefs-tjänsteman innebär. Forsknings- och forskarutbildningen tillsammans med grundutbildningen ställer t. ex. stora krav på rektorsämbetet med avseende på kontakter med olika delar av samhällsverksamheten och med högskoleverksamhet i andra länder.

Vid en högskola med enbart grundläggande utbildning och med ett studerandeantal av den nyss antydda omfattningen bör däremot en rektor kunna formellt ensam utöva den verkställande ledningen. Självfallet bör det även vid en utbyggd sådan högskola finnas en administrativ tjänsteman på kvalificerad nivå som fungerar som sammanhållande inom förvaltningen och utövar den direkta ledningen av förvaltningspersonalen och dess arbete. Denne behöver emellertid enligt utredningens bedömning inte ingå i rektorsämbetet.

Mot bakgrund av vad som anförts förordar U 68 att ett rektorsämbete bestående av rektor och förvaltningschef – och sålunda en förvaltningschefstjänst – bör finnas inte bara vid de sex största högskolorna utan också vid den sjunde högskola vid vilken forskning och forskarutbildning förutsätts förekomma, dvs. högskolan i Luleå. För övriga tolv högskolor förordar U 68 däremot den nyss antydda lösningen. Självfallet bör det vara möjligt att på nytt ta upp frågan om förvaltningschef för dessa högskolor, om de erfarenheter som vinnas av den nya organisationen skulle ge anledning till det.

I avsnitt 4.2.2 har U 68 anförts att utredningen när det gäller sektorsansvariga tjänstemän för planeringsuppgifter m. m. i fråga om grundutbildning finner det naturligt att anknyta till nuvarande konstruk-

tioner med rektorer, studierektorer och utbildningsledare. U 68 avser därvid de rektorer vid vissa högskolor, bl. a. social-, journalist- och mindre lärarhögskolor, som har som en huvuduppgift att fungera som ordförande och i praktiken ofta också verkställande ledamot i utbildningsnämnd. Utredningen avser vidare studierektorerna vid större lärarhögskolor, vilka också fungerar som ordförande och verkställande ledamot i utbildningsnämnd, samt de till universitetsförvaltningarna (motsvarande) knutna utbildningsledarna, vilka fungerar som huvudföredragande i de filosofiska fakulteternas utbildningsnämnder. Enligt U 68s uppfattning är det angeläget att man inom den nya högskoleorganisationen tillgodogör sig erfarenheter från samtliga nämnda slag av tjänster för planerings- och ledningsuppgifter i fråga om grundläggande utbildning.

Som U 68 berört i sin diskussion om ett eventuellt överförande av skolkonsulenttjänster från SÖ till UHÄ (avsnitt 3.3.2) är det av stort värde för utbildningsplaneringen att man till verk och lokala förvaltningar rekryterar personer med pedagogisk eller annan i sammanhanget värdefull yrkeserfarenhet. Det synes med den organisation av den grundläggande utbildningen som U 68 förordat naturligt att man, vid de högskoleförvaltningar där uppgifternas omfattning motiverar det, inriktar sig på att som huvudansvarig för planeringsfrågor m. m. inom varje utbildningsnämnds ansvarsområde ha en tjänsteman med erfarenhet av nämnda slag (jfr s. 74).

I inledningsskedet ger befintliga rektors-, studierektors- och utbildningsledartjänster utgångspunkter för sådana arrangemang. I samband med att tjänsteorganisatoriska frågor övervägs närmare i det fortsatta planeringsarbetet (jfr avsnitt 6.6.1 i huvudbetänkandet) bör emellertid en översyn av berörda tjänster göras med sikte på att få till stånd en om möjligt över hela fältet av grundläggande högskoleutbildning användbar tjänstetyp för planerings- och ledningsuppgifter på heltid inom de lokala förvaltningarna. En sådan tjänst bör med avseende på förordnandetid och behörighetskrav konstrueras så att den främjar rekrytering till högskoleförvaltningarna av lärare i högskoleutbildning eller personer som är yrkesverksamma inom områden för vilka högskoleutbildning förbereder. Det bör vara normalt att förena den med ordförandeskap i utbildnings/linjenämnd. Som berörts i huvudbetänkandet bör emellertid inom de delar av högskolan, där så bedöms lämpligt, också andra konstruktioner i fråga om ordförandeskap kunna förekomma, exempelvis att en lärare vid högskolan på deltid fungerar som ordförande såsom i dag är regel inom UKÄ-området. Den till förvaltningen knutne sektorsansvarige tjänstemannen får då enbart karaktär av huvudföredragande i nämnden i fråga.

4.4 *Genomförande*

Med utgångspunkt i den i huvudbetänkandets kapitel 9 skisserade tidsplanen bör gången för behandling av frågor om de framtida högskoleförvaltningarna enligt U 68s bedömning vara följande.

Remisstiden för detta betänkande förutsätts, som tidigare nämnts, utgå under våren 1974. I den principproposition som förutsätts före-

läggas höstriksdagen 1974 bör bl. a. tas upp förslag om principerna för den lokala högskoleorganisationen i dess helhet, innefattande principen om en sammanhållen förvaltning. Några förslag som direkt rör denna förvaltningsorganisation torde däremot inte bli aktuella i sammanhanget utom i frågan om vid vilka högskolor förvaltningschefstjänster skall finnas (jfr avsnitt 4.3). Däremot bör riksdagens beslut ge de utgångspunkter som fordras för mera konkreta överväganden om förvaltningarna. Dessa överväganden bör, som redan framgått, göras inom organisationskommittéernas ram. Kommittéerna förutsätts komma att tillkallas i omedelbar anslutning till riksdagsbeslutet.

I första hand blir givetvis överväganden i här berörda frågor aktuella för de högskolor där verksamheten redan budgetåret 1976/77 – då enligt den av U 68 skisserade tidsplanen reformer i den lokala organisationen bör träda i kraft – kommer att ha sådan omfattning att en förvaltningsorganisation är motiverad. För andra högskolor bör under planeringsskedet organisationskommittéernas sekretariat kunna fylla funktioner som i princip skall ankomma på lokal förvaltning. Det är dock från planeringssynpunkt angeläget att varje högskola på ett tidigt stadium under uppbyggnadsfasen får administrativa resurser av mera permanent karaktär. Preciseringar av de tidsmässiga förutsättningarna för övervägandena i hithörande frågor torde för varje högskola få ges i direktiven till organisationskommittéerna.

Organisationskommittéerna bör, med utgångspunkt i de i det föregående redovisade riktlinjerna och de ställningstaganden dessa kan föranleda i remissbehandlingen och sedermera av statsmakterna, utarbeta förslag till organisation av och resurser för de blivande lokala högskoleförvaltningarna. Förslagen bör ha sådan karaktär att de kan läggas till grund för förslag till riksdagen om anvisande av medel till förvaltningarna och för uppdrag till avtalsverket att med personalorganisationerna förhandla om löne- och anställningsvillkor. Förslag om medelsanvisning bör tas upp i 1976 års statsverksproposition och förhandlingsuppdrag ges i samband härmed. De nya förvaltningarna bör sedan upprättas i princip i samband med att högskolestyrelserna träder i funktion, något som i flertalet fall förutsätts ske den 1 juli 1976.

Liksom beträffande UHÄ förutsätter U 68 att såväl i organisationskommittéernas arbete som sedermera inom de nya högskolorna den berörda personalen kommer att garanteras insyn i och inflytande på behandlingen av frågor om arbetets organisation m. m. inom förvaltningarna.

Utredningen skall avslutningsvis beröra en speciell typ av frågor som aktualiseras i organisationskommittéernas arbete.

Som nämnts har endast ett fåtal av de läroanstalter som enligt U 68s förslag skall uppgå i de nya högskolorna en särskild förvaltningsorganisation. En del har enstaka rent administrativa tjänster, men vid många läroanstalter är tjänstemän av typerna rektor, studierektor och biträdande utbildningsledare den enda handläggande personalen. Dessa personers uppgifter är, bortsett från den undervisningsskyldighet som ofta är förenad med tjänsterna i fråga, med U 68s terminologi vanligen att hänföra till såväl utbildnings/linjenämnds-nivån som institutionsnivån,

beträffande rektorerna i princip även till styrelsenivån. Detsamma gäller i fråga om den rent administrativa personalen vid läroanstalter av sistnämnda slag.

De av U 68 föreslagna förvaltningarna avses betjäna högskolans organ på styrelse- och utbildnings/linjenämnds nivåerna, medan institutionernas resurser för administrativa ändamål — liksom f. n. är fallet inom UKÄ-området — förutsätts bli bekostade från anslagen till utbildning och forskning. I samband med övergången till den nya organisationen bör sålunda de befintliga administrativa resurserna vid mindre läroanstalter i princip fördelas på å ena sidan styrelse- och utbildnings/linjenämnds nivåerna, å andra sidan institutionsnivån. Uppskattningar av denna fördelning bör göras av organisationskommittéerna i samband med att dessa beräknar de nya förvaltningarnas samlade personalbehov. Där den s. a. s. administrativa delen av en befintlig tjänst, på vilken förordnande löper, inte helt kan hänföras till endera av nivåerna, bör organisationskommittén lägga fram förslag till övergångslösning. I samtliga här berörda fall är det av stor vikt att bedömningar görs och förslag avges efter kontakter med den berörda personalen. Stor hänsyn måste, som U 68 framhållit i huvudbetänkandet, tas till innehavare av befintliga tjänster och dessas önskemål bör så långt möjligt tillgodoses.

Som ett exempel på frågor av detta slag, som organisationskommittéerna bör pröva, kan nämnas frågan hur innehavare av rektorstjänster vid befintliga läroanstalter skall placeras in i den nya organisationen. I den mån vederbörande önskar kvarstå i sin tjänst och inte övergå till exempelvis lärartjänst synes det i princip finnas tre huvudmöjligheter. Rektorn i fråga kan sålunda, till den del tjänstgöringen inte avser undervisning, bli *antingen* ordförande i en utbildnings- eller linjenämnd *eller* prefekt vid en institution eller grupp av institutioner, som helt eller i huvudsak svarar mot den läroanstalt han tidigare varit knuten till, *eller* slutligen — en lösning som kanske blir den vanligaste — få en med hänsyn till omständigheterna lämplig kombination av dessa två uppgifter (jfr huvudbetänkandet s. 542). Vederbörande organisationskommitté bör i varje sådant fall i samråd med innehavaren av tjänsten i fråga söka uppnå den från högskoleförvaltningens synpunkt och med hänsyn till vederbörandes egna önskemål mest ändamålsenliga lösningen och på grundval härav lägga fram ett konkret förslag.

Särskilt yttrande av Nils Gralén

1. Enligt U 68s direktiv gäller utredningen den högre utbildningen, men icke den därmed integrerade forskningen och forskarutbildningen. Beklagligtvis har denna begränsning lett till en alltför stark uppdelning och gränsdragning i U 68s förslag beträffande förvaltningen. I de producerande organen, institutionerna, är utbildning och forskning starkt integrerade och stöder varandra både idémässigt och inte minst ekonomiskt, eftersom tilldelade personella och materiella resurser utnyttjas för båda ändamålen. Men i U 68s förslag går ovanför denna nivå en gränslinje mellan utbildning och forskning. Kontakter finns på det lokala planet genom att personal från institutionerna utnyttjas i både utbildningsnämnder och fakulteter. Men högskolestyrelsens funktioner skall inte ha samma innebörd för de två verksamhetsformerna vid de institutioner som högskolan består av (se huvudbetänkandet s. 501–502). I UHÄ kommer skilda beredningar att arbeta; nu föreslår man också skilda kansliavdelningar. Först i verkschefen når man åter en förening. Denna strukturella separatism kommer att försvåra samplaneringen och det ekonomiska utnyttjandet av resurserna på institutionerna, som icke kan undgå att påverkas av den dualism, som med denna struktur genomsyrar högre instansers organisation. Inom UHÄ och därmed också på det lokala planet kommer t. ex. den tekniska utbildningens och forskningens planering och samordning att avsevärt försvåras, om de arbetsuppgifter som nu ligger hos tekniska fakultetsberedningen och den därmed samverkande UKÄ-personalen skall delas på två beredningar, som dessutom skall ha olika sekretariatspersonal. Förhållandet är detsamma även för andra utbildningssektorer och forskningsområden. Det i betänkandet först diskuterade principmodellen (s. 34 ff.) med en kansliorganisation som primärt främjar sambandet mellan grundutbildning och forskning/forskarutbildning borde därför ha prioriterats, ty den skulle ha givit en bättre garanti för forskningssamverkan befrämjas, även vid högskolor och institutioner.

2. Någon bedömning av personalbehovet inom UHÄ är svår att göra med ledning av det material som utredningen presenterar. Den strävan att decentralisera ärenden till lokala högskolestyrelser, vilken omtalas både i huvudbetänkandet och i specialbetänkandet, har satt mycket ringa konkreta spår i förslagen. Man har anledning befara att den stora centrala kansliorganisation som föreslås blir tungrodd och behäftad med interna informationsproblem. Härtill kommer sannolikt en växande benägenhet att belasta lokal förvaltnings- och institutionspersonal med förfrågningar

och uppgifter av olika slag. U 68 har tyvärr icke beaktat dessa faror, som borde ha motverkats genom en ökad förflyttning till de lokala organen av t. ex. administrativa ärenden såsom lärartillsättningar m. m. och en uttalad strävan till väsentlig personalreduktion i det centrala ämbetsverket.

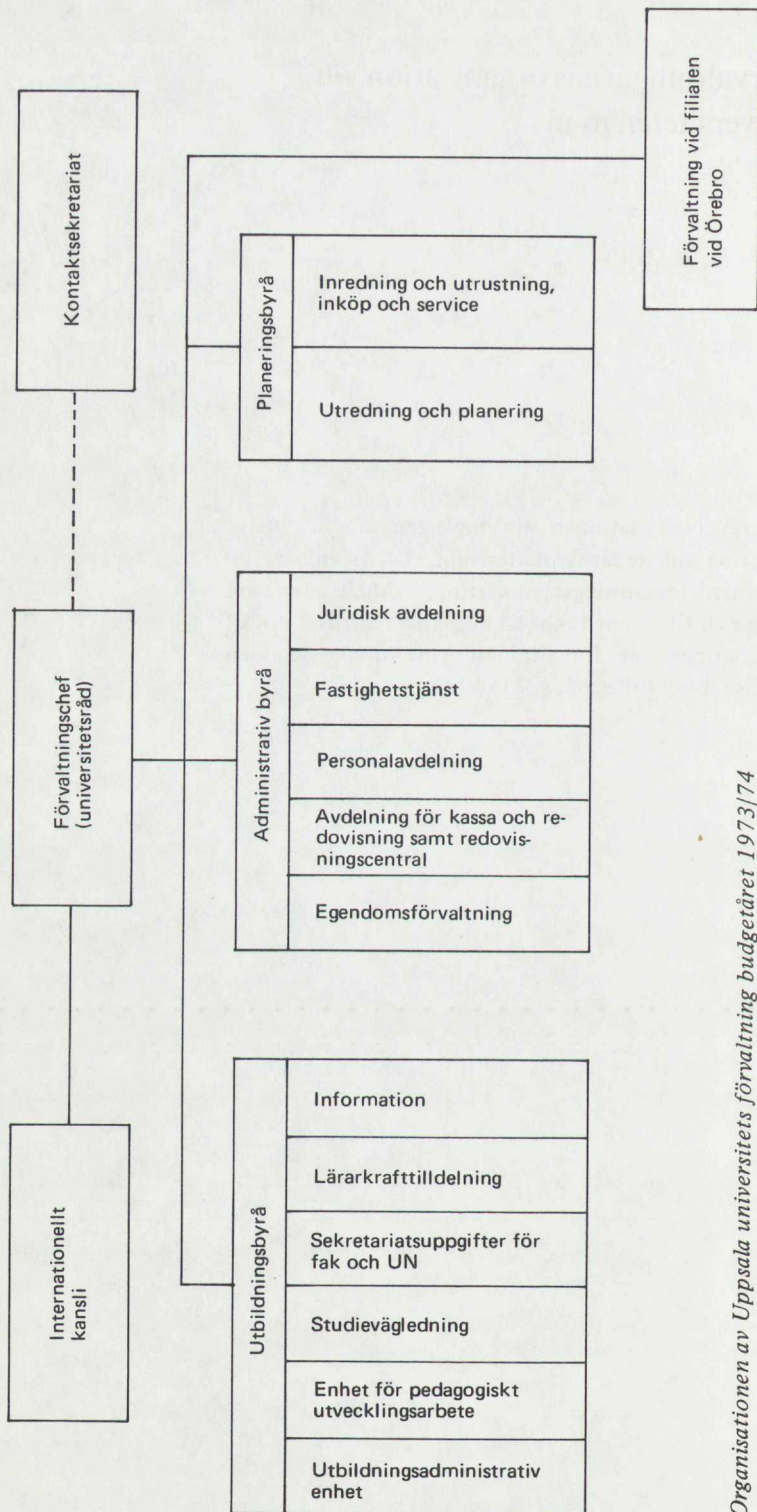
3. Beträffande den lokala förvaltningsorganisationen vill jag hänvisa till mitt särskilda yttrande i huvudbetänkandet (s. 634–637). Mina där uttryckta farhågor besannas, när man studerar förslaget, som innebär att förvaltningarnas struktur mera syftar till att underlätta kommunikationen mellan högre och lägre högskolemyndigheter än att lösa administrativa problem åt de planerande och producerande institutionerna. Den stabsfunktion, som styrelsen behöver, har blandats upp med servicefunktioner för produktionsenheterna. Fastslåendet av principen en under gemensam ledning sammanhållen förvaltning, för stora och differentierade likväl som för små högskolor, göres i huvudbetänkandet utan bärande motiv (s. 506–507), och här upprepas endast detta fastslående. Förutsättningar för ett smidigt och effektivt arbete är för större högskolor tvärtom att förvaltningspersonalen vid de där befintliga förvaltningsenheterna tillhör dessa enheter och att varje förvaltningsenhet har rektorsämbete med förvaltningschef (efter att ha framhållit fördelarna och hittillsvarande goda erfarenheter av rektorsämbeten föreslår U 68 i texten i realiteten ett nedläggande av flera av de nu existerande rektorsämbetena!). Även utbildningsnämnder och fakulteter bör repliera på förvaltningsenheternas personal, ty därigenom når de den bästa kontakten med utbildningens och forskningens realistiska möjligheter. Konsumenternas och samhällets inflytande genom bl. a. utbildningsnämndsledamöter kommer därigenom att bli mera direkt verkande i den nära kontakten till mindre enheter. Detta är av största betydelse för högskolans utveckling och relationer till omvärlden.

och äro utvalda för att utvärdera denna metod. De resultat som erhållits vid denna undersökning har varit mycket intressanta och har visat att denna metod är mycket användbar för att utvärdera och jämföra olika typer av utbildningsprogram. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse.

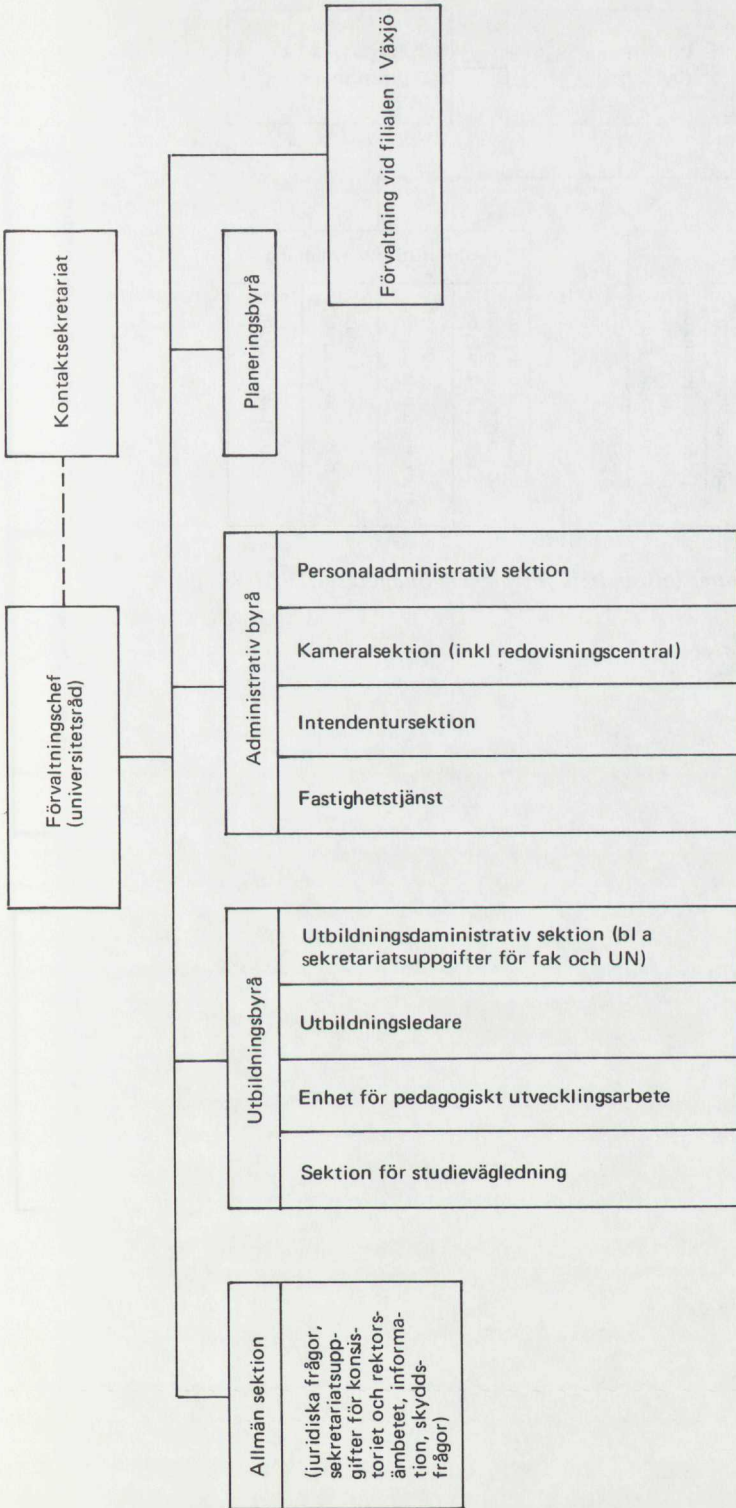
A. Resultat av denna undersökning är som följer. Först och främst har det visat sig att eleverna har haft en positiv upplevelse av denna utbildning. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse. Detta har varit ett viktigt steg i att förbättra kvaliteten på utbildningen och för att säkerställa att de elever som delta i denna utbildning får en god utbildningsupplevelse.

Bilaga 1 Förvaltningarnas organisation vid universitetet m m

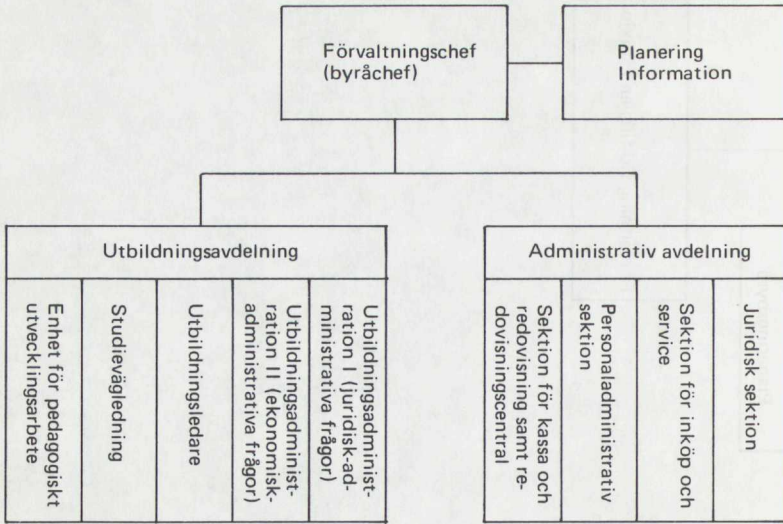
I denna bilaga illustreras organisationen vid ingången av budgetåret 1973/74 av förvaltningarna vid de läroanstalter inom UKÄs ansvarsområde som har en permanent förvaltningsorganisation. Förhållandena vid universitetet i Göteborg och Chalmers tekniska högskola redovisas dock i samband med exemplifieringen av förvaltningsorganisationen vid den föreslagna högskolan i Göteborg (bilaga 5, s. 115–116).

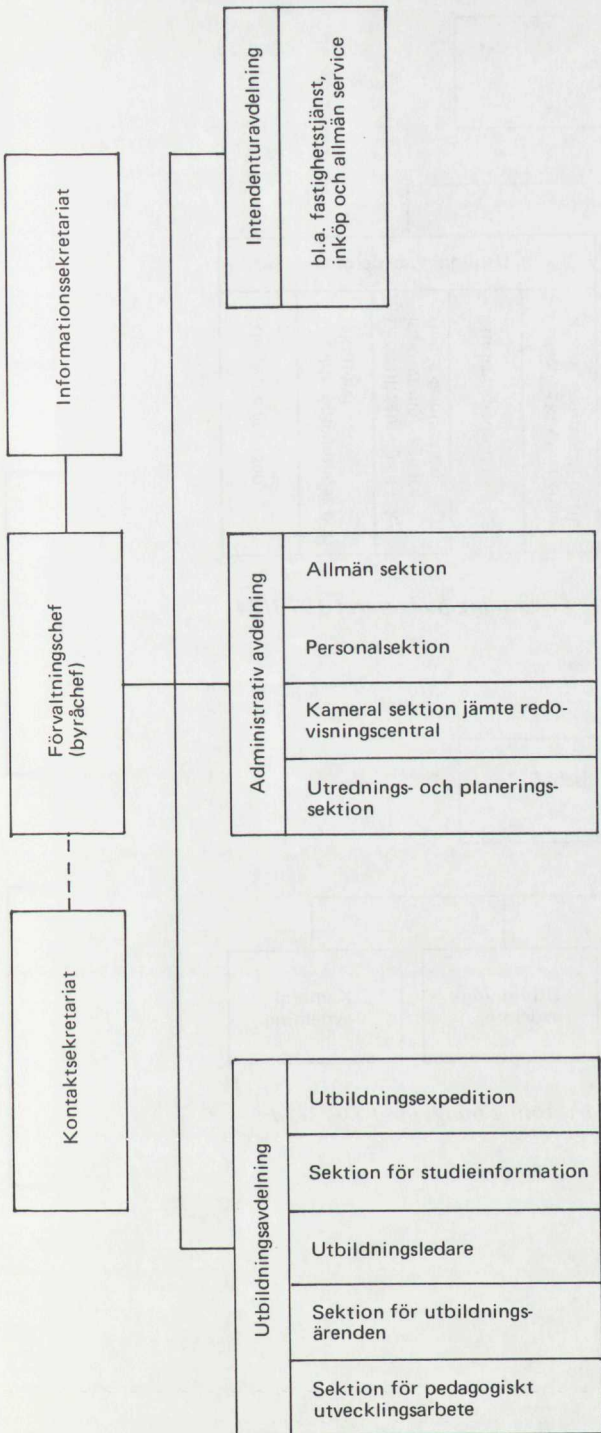
Organisationen av Uppsala universitets förvaltning budgetåret 1973/74

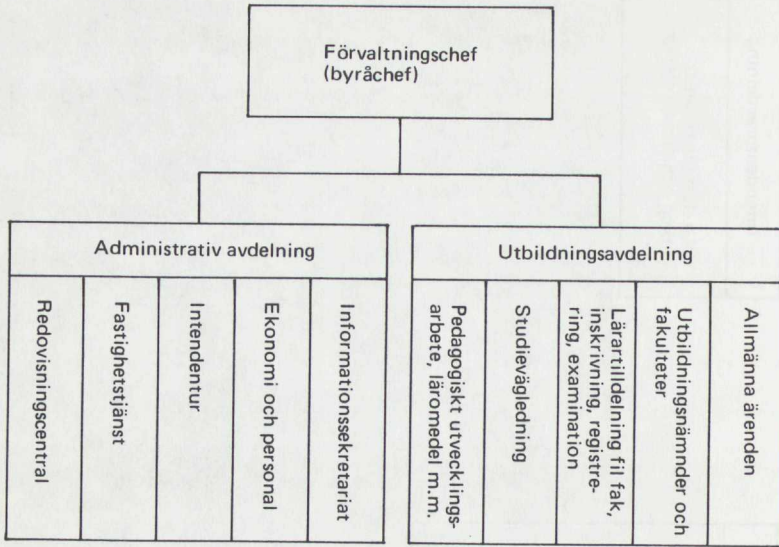
Organisationen av Lunds universitets förvaltning budgetåret 1973/74

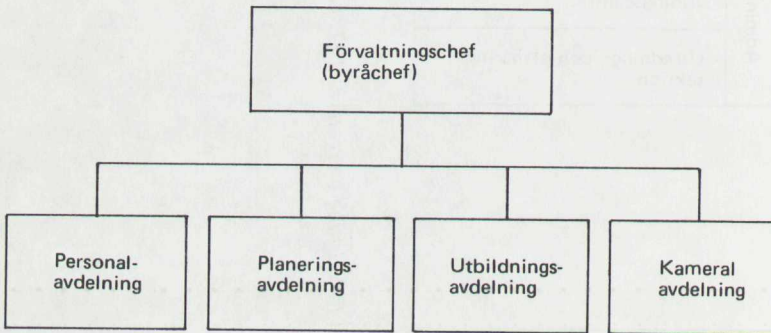
Organisationen av Stockholms universitets förvaltning budgetåret 1973/74

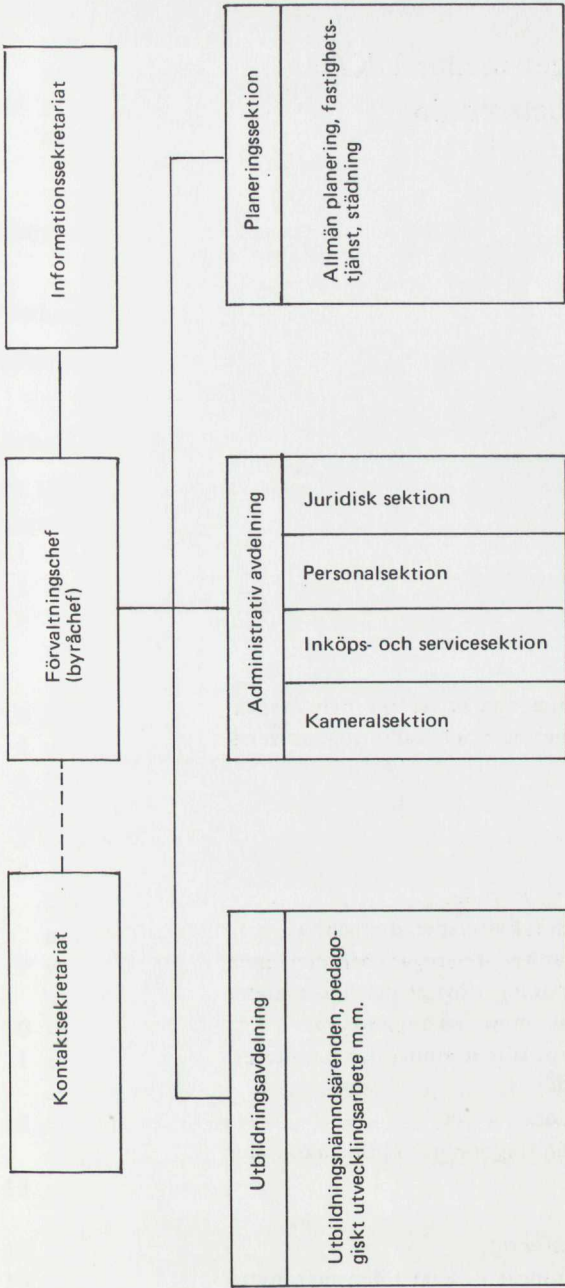
Organisationen av Umeå universitets förvaltning budgetåret 1973/74

Organisationen av Linköpings högskolas förvaltning budgetåret 1973/74

Organisation av karolinska institutets förvaltning budgetåret 1973/74

Organisationen av tekniska högskolans i Stockholm förvaltning budgetåret 1973/74

Bilaga 2 Arbetsfördelningen mellan UKÄ:s enheter enligt arbetsordning (gällande fr. o. m. den 1 juli 1973)

Planeringsbyrån

Verksamhetsområde:

Forsknings- och utbildningsresursernas allmänna inriktning och utveckling; universitetsorganisationens dimensionering och lokalisering, universitetsväsendets yttre organisation.

Arbetsuppgifter:

På P-byrån ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 sekretariatsfunktioner för styrelsen och fakultetsberedningarna,
- 2 samordning av planeringen inom universitetsorganisationen med planeringen inom forskning och utbildning i övrigt och inom andra samhällssektorer i den mån det inte ankommer på annan byrå,
- 3 dimensionering av utbildningsvägar samt tillströmning och prognoser,
- 4 universitetsväsendets yttre organisation,
- 5 lokalisering av forsknings- och utbildningsresurser,
- 6 mark, lokaler och utrustning i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 7 långtidsbedömning,
- 8 riktlinjer för och samordning av petitaarbetet,
- 9 förslag till petita och medelsframställningar i övrigt i den mån detta inte ankommer på annan byrå,
- 10 riktlinjer för och sammanfattande granskning av förslag till regleringsbrev och de övriga föreskrifter som har samband med planerings- och petitaarbetet,
- 11 uppdragsverksamhet,
- 12 prövning enligt 69 § universitetsstadgan,
- 13 fördelning av medel för stipendier för forskarutbildning samt av kursanslag m. m,

- 14 universitetens datamaskincentraler, i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå, samt fördelning av medel för datamaskintid,
- 15 programbudgetering i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå.

Utbildningsbyrå

Verksamhetsområde:

Utbildningens mål, innehåll och inre organisation.

Arbetsuppgifter:

På U-byrå ankommer inom ovannämnda verksamhetsområde frågor och uppgifter avseende:

- 1 utveckling och planläggning samt löpande översyn,
- 2 kungörelser m. fl. författningar,
- 3 bestämmelser om behörighet, meritvärdering och urval för tillträde till utbildning, i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 4 bestämmelser om nordisk tentamensgiltighet,
- 5 utbildningsplaner och studieplaner,
- 6 tillämpning av bestämmelserna under 2–5, i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 7 resurstilldelning för grundläggande utbildning vid filosofisk fakultet,
- 8 decentraliserad universitetsutbildning och universitetsutbildning per korrespondens eller genom radio och TV, i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 9 yrkesinriktade studiekurser samt kombination av gymnasieskole- och universitetsutbildning,
- 10 kurser i svenska för utländska studerande,
- 11 analys av utbildningens kostnader och resultat samt åtgärder med anledning härav,
- 12 samordning av studievägledningsverksamheten samt studie- och yrkesorientering (SYO),
- 13 studiesociala förhållanden, i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 14 värnpliktsförhållanden,
- 15 handikappade studerande,
- 16 utbildningsråd,
- 17 tjänstgöringsförhållanden i samband med examination, studierektorat (motsvarande) och ledning av vetenskaplig verksamhet vid institution eller annan inrättning samt, vad beträffar forskarassistent, även annat institutionsarbete,
- 18 speciallärare vid filosofisk fakultet,
- 19 förslag till petita och utformning av förslag till regleringsbrev
• avseende U-byråns verksamhetsområde.

Enheten för pedagogiskt utvecklingsarbete

Verksamhetsområde:

Undersökningar rörande den högre utbildningen, pedagogiskt utvecklingsarbete, fortbildning av lärare, läromedel.

Arbetsuppgifter:

På Pu-enheten ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 planering och uppföljning av forskningsprojekt rörande den högre utbildningen och av pedagogiskt utvecklingsarbete,
- 2 planering och utveckling m. m. av lärares fortbildning samt övrig personalutbildning,
- 3 utveckling av läromedel och samordning av serviceverksamheten inom området,
- 4 utveckling och försöksverksamhet i fråga om metoder för utvärdering m. m. av undervisningen,
- 5 förmedling av resultat och erfarenheter från forskning rörande den högre utbildningen och pedagogiskt utvecklingsarbete,
- 6 förslag till petita och utformning av förslag till regleringsbrev avseende Pu-enhetens verksamhetsområde.

Administrativa byrån

Verksamhetsområde:

Juridiska och allmänt administrativa frågor, på UKÄ ankommande personaladministrativa uppgifter rörande läroanstalterna, information samt UKÄs egen administration.

Till A-byrån hör expeditioner för verksregistrator och kassa samt skrivcentral, vaktmästeri, arkiv, bibliotek, telecentral och reception. Till A-byrån är vidare knuten informationssektionen (Is).

Arbetsuppgifter:

På A-byrån ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 författningar och andra föreskrifter i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 2 övriga juridiska och allmänt administrativa angelägenheter i den mån de inte ankommer på annan byrå,
- 3 inrättande av och tillstånd till återbesättande av tjänster i den mån detta inte sker inom ramen för petita, resurstilldelning för grundläggande utbildning vid filosofisk fakultet eller 69 § universitetsstadgan,
- 4 ledigkungörande av tjänster, dispenser från tillsättningsföreskrifter och behörighet till tjänst,
- 5 tillsättning av tjänster,
- 6 tjänsteåligganden i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,

- 7 tjänstledighet samt tjänstebefrielse i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 8 löne- och anställningsvillkor samt kontakt med statens avtalsverk,
- 9 rese- och traktamentsersättning,
- 10 ärende enligt 23 § statstjänstemannalagen (disciplinärenden m. m.),
- 11 ersättning åt sakkunniga och opponenter,
- 12 donationer och fonder, permutationsärenden, försäljning m. m. av fastigheter i den mån frågor härom inte ankommer på annan byrå,
- 13 studentsammanslutningar,
- 14 försöksverksamhet med nya former för samarbete,
- 15 framställningar eller yttranden till JK eller JO,
- 16 UKÄs informationsverksamhet,
- 17 UKÄs organisation, personal, utrustning och lokaler,
- 18 medelsredovisning för anslag till UKÄs förfogande,
- 19 förslag till petita samt medelsframställningar i övrigt för UKÄs egen verksamhet,
- 20 samordning och i den mån det inte ankommer på annan byrå utformning i övrigt av förslag till regleringsbrev och de övriga föreskrifter som har samband med planerings- och petitaarbetet,
- 21 utbildning för UKÄs personal,
- 22 UKÄs företagsnämnd, skyddsfrågor.

På informationssektionen ankommer frågor och uppgifter på informationsområdet avseende:

- 1 allmän press- och nyhetsservice,
- 2 övergripande ansvar för extern och intern information,
- 3 internationell information,
- 4 studieinformation i den mån denna inte ankommer på annan byrå,
- 5 utbildnings- och konsultverksamhet,
- 6 utvecklings- och utvärderingsarbete,
- 7 framställande av UKÄs publikationer samt övrigt informationsmaterial,
- 8 UKÄs bibliotek

Rationaliseringsgruppen

Verksamhetsområde:

Administrativ och teknisk rationalisering.

Arbetsuppgifter:

På R-gruppen ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 rationalisering innebärande bl. a.

- 1.1 organisations- och funktionsplanering inom administration och servicefunktioner (bibliotek, fastighetstjänst, verkstadstjänst, försöksdjursverksamhet m. m.) vid läroanstalterna samt administrativ rationalisering inom UKÄ,
- 1.2 försöksverksamhet samt uppföljning av rationaliseringsarbete inom administration och servicefunktioner samt andra verksamhetsgrenar i den mån sådan verksamhet inte ankommer på annan byrå,
- 1.3 utveckling av och anpassning till förändrade förutsättningar av administrativa system i vilka ADB utnyttjats, bl. a. tilldelning och disposition av resurser, programbudgetering, informationssystem vad avser studerande och studieresultat, personaladministration,
- 1.4 utveckling av formulär till tentamensböcker, examensbevis och andra bevis över genomgången utbildning,
- 1.5 samordning vad gäller SCB m. fl. myndigheter av UKÄs behov av statistisk, ekonomisk och annan liknande information,
- 2 information och rådgivning i organisatoriska, ekonomiska, redovisningstekniska m. fl. frågor i den mån sådan verksamhet inte ankommer på annan byrå eller på revisionskontoret,
- 3 förslag till petita och utformning av förslag till regleringsbrev avseende förvaltningarna vid läroanstalterna samt gemensamma driftfunktioner för dessa.

Revisionskontoret

Arbetsuppgifter:

På revisionskontoret ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 redovisningsrevision, innebärande granskning av redovisningen i säkerhetsfrämjande syfte, samt i mån av resurser förvaltningsrevision, innebärande granskning av verksamheten i effektivitetsfrämjande syfte,
- 2 bevakning av utvecklingen på redovisnings- och revisionsområdet,
- 3 information och rådgivning i ekonomiska, revisionella, redovisningstekniska m. fl. frågor i den mån sådan verksamhet inte ankommer på annan byrå.

Centrala antagningsenheten

Verksamhetsområde:

Antagning av studerande till vissa spärrade utbildningar m. m.

Arbetsuppgifter:

På Ca-enheten ankommer frågor och uppgifter avseende:

- 1 central antagning av studerande till vissa spärrade utbildningar vid universitet och högskolor innebärande bl. a.
 - 1.1 uppläggning och vidareutveckling av ett datorbaserat system för central antagning,
 - 1.2 utarbetande och distribution av anvisningar och blanketter m. m. för ansökan till utbildningar med central antagning,

- 1.3 i övrigt lämnande av information till sökande m. fl. om den centrala antagningen, i den mån detta inte ankommer på annan byrå,
- 1.4 behörighetsprövning, meritvärdering och urval av sökande till spärrade utbildningar med central antagning,
- 2 byte av studieort och utbildningslinje för studerande, som antagits till spärrad utbildning.

När det gäller central antagning sker arbetet på Ca-enheten i samverkan med jordbrukets högskolor och handelshögskolan i Stockholm. På Ca-enheten ankommer att i hithörande frågor samråda med nämnda läroanstalter, med experter på frågor rörande det allmänna skolväsendet samt med företrädare för de studerande.

Bilaga 3 Uppgifter för byrå L 1 inom SÖ enligt arbetsordning m m

Arbetsområde

Grundutbildning och vidareutbildning av förskollärare, låg- och mellanstadielärare, ämneslärare, hushålls-, textil- och barnavårdslärare, teckningslärare, slöjdlärare, musicklärare, lärare för områdena industri och hantverk samt handels- och kontorsyrken och för vårdområdet, speciallärare m. m.

Till byrån hör dels undervisningsfrågor beträffande lärarutbildning, dels ock vissa frågor rörande lärarutbildningsanstalternas yttre och inre organisation inkl. anslagsfrågor.

Inom byrån finns en sektion (organisationssektion) för frågor rörande lärarutbildningens dimensionering och yttre organisation, anslag och medelsfördelning m. m.

Till byrån är knuten en sektion för intagning till utbildning inom byråns arbetsområde (intagningssektionen).

Arbetsuppgifter

(Fördelningen mellan organisationssektionen och byrån i övrigt regleras i en intern arbetsordning för byrån.)

- 1 Allmän planering av lärarutbildningen i samarbete med planeringsavdelningen (P) och på grundval av dess översiktliga planering (frågor om inrättande och lokalisering av lärarutbildningsanstalt handläggs på P)
- 2 Lärarutbildningens innehåll och utformning
- 3 Läroplaner (tim- och kursplaner) och studieplaner
- 4 Arbetets allmänna anordning (lärotider, schemafrågor m. m.)
- 5 Inträdesfordringar, central intagning, övriga intagningsfrågor, uppflyttning, avgång och examen m. m.
- 6 Undervisningsprov och lärarprov vid egen tjänstgöring
- 7 Lärarkandidaters uppförande och ordning (delvis i samråd med byrå A 2 inom administrativa avdelningen)
- 8 Fördelning av intagningsavdelningar mellan lärarutbildningsanstalterna

- 9 Lärarkandidaternas fördelning på klasser och grupper, generellt och i enskilda fall
- 10 Åtgärder för tillgodoseende av behovet av övningsundervisning och praktiktjänst
- 11 Inrättande och fördelning av tjänster samt medgivande till återbesättande av tjänster
- 12 Ämneskombination i lärartjänst
- 13 Undervisningsskyldigheten för rektorer, biträdande utbildningsledare och lärare i enskilda fall; undervisningsskyldighet i enskilda fall för kommunal rektor och studierektor vid skolenhet med försöks- och demonstrationsverksamhet, för kommunal särskild studierektor samt för kommunal särskild ordinarie lärare, s. k. Up-tjänst, enligt kung. 1968:319 (i samarbete med byrå S 1 eller byrå S 2 inom undervisningsavdelningen för skolan)
- 14 Tjänstgöringsbetyg för rektor och, i förekommande fall, lärare
- 15 Petita och anslagsfrågor för till byrån hörande lärarutbildningsanstalter (i samarbete med byrå A 2 inom administrativa avdelningen)
- 16 Petita för anslaget till särskilda lärarutbildningsåtgärder och disposition av anslaget
- 17 Samverkan med UKÄ vid fastställande av vissa studieplaner för filosofisk fakultet

Bilaga 4 Skiss till arbetsfördelning mellan UHÄs avdelningar enligt U 68s förslag¹

Avdelningen för grundläggande utbildning

sekretariatsuppgifter för utbildningsberedningarna

frågor om dimensionering av grundläggande utbildning (förslag till Kungl. Maj:t); dels beträffande fördelning mellan a) allmänna linjer, b) lokala och individuella linjer och c) enstaka kurser och studiekurser, dels beträffande fördelning av kapaciteten för allmänna linjer på yrkesutbildningssektorer och inom dessa på linjer eller grupper av linjer

frågor om lokalisering av grundläggande utbildning (förslag till Kungl. Maj:t); dels avseende uppsättningen av allmänna utbildningslinjer vid varje högskola, dels avseende fördelning av kapaciteten för under föregående punkt angivna ändamål på högskolor

frågor om utveckling av den grundläggande utbildningens mål, innehåll och studieorganisation; förslag till Kungl. Maj:t beträffande inrättande och förändring av allmän utbildningslinje m. m.; fastställande av utbildningsplan för sådan linje; frågor om tillämpning av utbildningskungörelsen i vad avser grundläggande utbildning

frågor om behörighet, meritvärdering och urval i fråga om grundläggande utbildning; antagning till utbildning; frågor om byte av studieort och linje samt övriga frågor om tillämpningen av berörda bestämmelser

utvecklingen av nya distributionsformer för grundläggande utbildning

frågor om grundutbildningens kostnader och resultat samt därav föranledda åtgärder

frågor om normer och kostnadsramar för beräkning av resursbehov för grundläggande utbildning

frågor om indelningen i yrkesutbildningssektorer samt om utformningen

¹ Till här upptagna uppgifter kommer information och revision (jfr s. 51).

av planerings- och ledningsorganisationen för grundutbildning vid högskolorna

frågor om ämnesinnehåll för lärartjänster avsedda helt eller företrädesvis för grundläggande utbildning; medverkan i ärenden om tillsättning av och tjänstgöringsförhållanden m. m. vid sådana tjänster

utveckling av system för registrering av studerande och studieresultat samt övriga frågor rörande statistik över grundläggande utbildning

samordning och service i fråga om studie- och yrkesorientering, studievägledning och information till studerande beträffande grundutbildning (sakansvar)

frågor om studiesociala förhållanden och värnpliktsförhållanden samt om stöd till handikappade studerande

underlag för långtidsbedömning o. d., petita och regleringsbrev i vad avser anslag till grundläggande utbildning

planering och uppföljning av forsknings- och utvecklingsarbete inom den högre utbildningens område

utveckling av läromedel och samordning av serviceverksamheten avseende läromedel; stöd till läromedelsproduktion

planering och utveckling m. m. av fort- och vidareutbildning av högskolornas lärare

utveckling och försöksverksamhet i fråga om metoder för utvärdering m. m. av undervisningen

förmedling av resultat och erfarenheter från forsknings- och utvecklingsarbete

underlag för långtidsbedömning o. d., petita och regleringsbrev avseende anslag till forsknings- och utvecklingsarbete

Avdelningen för forskning och forskarutbildning

sekretariatsuppgifter för fakultetsberedningarna

frågor om dimensionering av forskarutbildning; begränsning av antagning samt normer för beräkning av resursbehov

frågor om lokalisering av forskarutbildning; förslag till Kungl. Maj:t avseende uppsättningen av ämnesområden vid varje berörd högskola samt fördelningen av resurser på högskolor

frågor om utveckling av forskarutbildningens mål, innehåll och studieorganisation; förslag till Kungl. Maj:t beträffande ämnesområden för forskarutbildning; fastställande av studieplaner för forskarutbildning; frågor om tillämpning av utbildningskungörelse m. m. beträffande forskarutbildning

frågor om forskarutbildningens kostnader och resultat samt därav föranledda åtgärder; utveckling av statistik över studerande och studieresultat i forskarutbildning

samordning och service i fråga om information till studerande beträffande forskarutbildning (sakansvar)

frågor om lokalisering av forskningsresurser och om samverkan mellan högskolor och andra forskningsinrättningar m. m.

frågor om ämnesinnehåll för lärartjänster avsedda helt eller företrädesvis för forskning och forskarutbildning; medverkan i ärenden om tillsättning av och tjänstgöringsförhållanden m. m. vid sådana tjänster

planering i övrigt avseende forskningsresursernas inriktning

frågor om indelningen i fakulteter/sektioner och om utformningen av planerings- och ledningsorganisationen för forskning och forskarutbildning

frågor om principer för uppdragsforskning

underlag för långtidsbedömning o. d., petita och regleringsbrev avseende anslag till forskning och forskarutbildning

Avdelningen för ekonomi och administration

samordnande ekonomisk planering; samordnande ansvar för långtidsbedömning o. d. och petita; riktlinjer för högskolornas petitaarbete

samordnande ansvar för förslag till regleringsbrev och till övriga föreskrifter i samband med planeringsarbetet

utveckling av planerings-, budgeterings- och redovisningsmetoder; information och rådgivning i hithörande frågor

allmänna frågor om högskoleväsendets institutionella organisation och om dess förhållande till myndigheter och organ inom andra samhällssektorer

frågor om planering och utveckling av lokaler, utrustning, förvaltning och serviceinrättningar (bibliotek, datacentraler, läromedelscentraler, verkstadstjänst, fastighetstjänst, försöksdjursverksamhet m. m.)

information och rådgivning i frågor rörande planering och utveckling av lokaler, utrustning och servicefunktioner

yttranden över lokal- och utrustningsprogram för högskolorna samt ansvar för UHÄs kontakter med byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden för universitet och högskolor

sekretariatsuppgifter för lokal- och utrustningsberedningen

underlag för långtidsbedömning o. d., petita och regleringsbrev (fördelning av medel på högskolor) i fråga om bibliotek, förvaltningar, datamaskintid samt gemensamma driftfunktioner vid högskolorna

allmänna administrativa och juridiska frågor; information och rådgivning i sådana frågor

frågor om författningar och andra föreskrifter och om tillämpningen därav som inte ankommer på annan avdelning

tjänsttillsättningsärenden och därmed sammanhängande frågor (huvudansvar, samråd med berörd avdelning)

frågor om tjänstgöringsförhållanden, tjänstledighet och tjänstebefrielse (huvudansvar, samråd med berörd avdelning)

frågor om löne- och anställningsvillkor (avtalsfrågor)

frågor om donationer, fonder och permutationer

framställningar eller yttranden till JK eller JO

UHÄs interna organisation och verksamhetsplanering samt personal, lokaler och utrustning

sekretariatsuppgifter för styrelsen; gemensamma kanslifunktioner

underlag för långtidsbedömning o. d., petita och regleringsbrev i vad avser UHÄ

ansvar för utbildning av läroanstalternas och UHÄs personal (utom vad avser utbildning av lärarpersonal); personaladministrativ service i övrigt

företagsnämnds- och arbetsmiljöfrågor

Bilaga 5 Exemplifiering av förvaltnings- organisationen vid vissa högskolor

1 Inledning

Som framgått i avsnitt 4.1 syftar U 68 med sin behandling av frågor om den lokala högskoleförvaltningen till att ge utgångspunkter för mera konkreta överväganden i hithörande frågor för varje högskola, i första hand inom organisationskommittéerna. Utredningen lägger inte fram några förslag som rör en enskild högskola utom beträffande inrättande av förvaltningschefstjänster (avsnitt 4.3). På samma sätt som U 68 gjort i huvudbetänkandet beträffande den institutionella organisationen (bilaga 14) belyser emellertid utredningen i det följande beträffande några högskolor en tillämpning av de principer m. m. som förordas i fråga om förvaltningens organisation.

U 68 vill betona att det i sammanhanget endast är fråga om illustrationer till hur de lokala förvaltningarna *kan* organiseras. Utredningens avsikt är inte att på något sätt föregripa de bedömningar och förslag som – med ett betydligt mera konkret underlag – skall göras av organisationskommittéerna utan endast att ge några utgångspunkter för dessas arbete.

Exemplifieringen i huvudbetänkandet avser Göteborgs, Örebro och Sundsvall–Härnösands högskoleområden. De föreslagna statliga högskolorna i dessa tre områden utgör enligt U 68s bedömning ett representativt urval också när det gäller att belysa förvaltningsorganisationen. De skiljer sig sålunda påtagligt i förvaltningshänseende, särskilt med avseende på förutsättningarna vid tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande, enligt den i huvudbetänkandet skisserade tidsplanen den 1 juli 1976.

Högskolan i Göteborg blir en av de största högskolorna. Den kommer att ha en bred forsknings- och forskarutbildningsorganisation, ett rikt utbud av grundläggande utbildning och ett studerandeantal som väsentligt överstiger flertalet högskolor. Den kommer att också omfatta bl. a. sådana befintliga läroanstalter som redan har en särskild förvaltningsorganisation. Högskolan i Örebro åter exemplifierar de högskolor utan forskning och forskarutbildning – i första hand på nuvarande universitetsfilialorter – som redan vid starttidpunkten kommer att ha ett

förhållandevis brett utbildningsutbud och ett studerandeantal som ligger ganska nära det som U 68 räknar med för planeringsperiodens slut (1983/84). Högskolan i Sundsvall–Härnösand slutligen tjänar som exempel på de högskolor som inledningsvis kommer att ha ett begränsat utbud av utbildning och som successivt kommer att byggas ut till den av utredningen kalkylerade omfattningen.

U 68 har mot denna bakgrund funnit det ändamålsenligt att låta exemplifieringen av den lokala förvaltningsorganisationen avse förhållandena vid de nämnda tre högskolorna under den nya organisationens planerade första verksamhetsår, dvs. 1976/77.

Med hänsyn till syftet med exemplifieringen och till svårigheterna att utan mera ingående studier fördela bl. a. biträdespersonal vid befintliga enheter på nivåer i den föreslagna organisationen (jfr avsnitt 4.4) begränsar sig U 68 till att behandla sådan personal vars uppgifter i första hand påverkar förvaltningsorganisationens uppbyggnad, dvs. i huvudsak vad som kan sammanfattas under beteckningen handläggande personal. Generellt bör alltså beaktas att det till den personal för förvaltningsändamål, som redovisas eller diskuteras i det följande, kommer annan administrativ personal än handläggande samt teknisk personal.

Liksom vid sin belysning av UHÄ-kansliets omfattning (avsnitt 3.3.2) utgår U 68 från de resurser som de befintliga myndigheterna förfogar över vid ingången av budgetåret 1973/74 för ändamål som i princip motsvarar de blivande förvaltningarnas. Förändringar i dessa resurser kan komma till stånd på grundval av petita- och budgetbedömningar för de två mellanliggande budgetåren, 1974/75 och 1975/76, men de kan knappast bli av den omfattningen att de nämnvärt ändrar förutsättningarna för exemplifieringen.

U 68 har i avsnitt 4.1 angivit att utredningen ser frågor om den lokala förvaltningens organisation och resurser som i första hand lokala angelägenheter, under uppbyggnadsskedet för organisationskommittéerna och därefter för högskolestyrelserna. Mera konkreta bedömningar av vilka förstärkningar av eller andra förändringar i de lokala förvaltningsresurserna som kan påkallas av ett genomförande av utredningens förslag måste enligt utredningens mening prövas för varje högskola tillsammans med frågorna om principerna för förvaltningsorganisationen och om hur olika befintliga personalresurser skall inordnas i den nya organisationen. Vad U 68 i det följande säger om utveckling av de nuvarande resurserna för berörda ändamål är sålunda inte att betrakta som några förslag från utredningen. Det är endast fråga om antaganden och bedömningar i syfte att ge så realistiska förutsättningar som det är möjligt på detta stadium för exemplifieringen av förvaltningsorganisationen.

U 68 anser det inte möjligt att nu dra några generella slutsatser beträffande effekterna för de lokala förvaltningarnas personalbehov av utredningens förslag att i olika avseenden föra över beslutanderätt från Kungl. Maj: t och centrala myndigheter till högskolorna. U 68 erinrar här om vad som anförts i motsvarande fråga beträffande UHÄ-kansliets personalbehov (avsnitt 3.3.2.) Utredningen vill i anslutning härtill påpeka att ett genomförande av decentraliseringsförslagen bör få särskilt stora effekter i fråga om sektorn för utbildning för undervisningsyrken.

I en del fall föreligger det speciella problem att med utgångspunkt i dagens förhållanden göra antaganden om de framtida personalresurserna. Detta sammanhänger med att av U 68 förordade förändringar i fråga om ansvarsförhållanden, beslutsnivå etc. gör det svårt att göra jämförelser mellan nuvarande och blivande organisation.

Ett sådant problem gäller inordnandet övergångsvis av bl. a. innehavare av vissa befintliga rektorstjänster i den föreslagna högskoleorganisationen (jfr avsnitt 4.4). Behovet av personal med planerings- och administrativa uppgifter inom förvaltningarna blir sålunda, särskilt påtagligt för de mindre högskolorna, beroende av om och i vilken form rektorer m. fl. vid nuvarande läroanstalter utanför UKÄ-området kommer att engageras i främst utbildnings/linjenämndsarbetet i den nya organisationen.

Som U 68 framhållit i avsnitt 4.4. bör hithörande övergångsfrågor lösas från fall till fall i samråd med vederbörande tjänsteman. Utredningen gör mot denna bakgrund i exemplifieringen inte några bedömningar rörande de enskilda fallen. U 68 har emellertid för sina kalkyler över resursbehoven nödgats utgå från vissa schabloner. Utredningen antar sålunda att den del av tjänstgöringen för berörda rektorer utanför UKÄ-området och för studierektorer (för utbildningslinjer) och biträdande utbildningsledare vid lärarhögskolor, som inte avser undervisning, fördelar sig med hälften på styrelse- och utbildningsnämnds nivåerna i den nya organisationen och hälften på institutionsnivån. Utredningen utgår vidare från att undervisningen, i de fall resp. tjänst är förenad med undervisningsskyldighet, täcker 1/3 av den totala tjänstgöringen. Den rektor eller motsvarande, som kvarstår i tjänst efter reformen, blir därmed till 1/3 eller, om undervisning inte ingår i tjänstgöringen, till 1/2 att betrakta som en resurs inom den lokala förvaltningen. U 68 vill betona att detta är rent schablonmässiga antaganden, vilkas tillämplighet i varje enskilt fall får övervägas närmare av vederbörande organisationskommitté.

De nuvarande kombinationsutbildningarna liksom den decentraliserade universitetsutbildningen anordnas f. n. i samarbete mellan kommunal och statlig utbildningsorganisation, varvid på den statliga sidan UKÄ fullgör vissa ledningsuppgifter. Enligt U 68 s förslag skall beträffande den decentraliserade utbildningen ansvaret helt och hållet och beträffande kombinationsutbildningarna det lokala ansvaret för linjeplaneringen ligga på de statliga högskolorna. Att i fråga om dessa slag av utbildning översätta de insatser som f. n. görs av bl. a. skilda befattningshavare inom kommunal skolorganisation till resurser i form av handläggande personal inom de framtida högskoleförvaltningarna är vanskligt. U 68 gör i det följande vissa antaganden på grundval av kontakter med de berörda.

För att kunna bedöma personalbehovet inom förvaltningarna vid de högskolor som avses innefatta nuvarande universitetsfilialer måste man först söka bedöma bl. a. vilken andel av resurserna vid moderuniversitetens förvaltningar som avser filialerna och vilka effekter i fråga om personalbehov som själva filialkonstruktionens upphörande leder till. I synnerhet det sistnämnda kan inte bedömas med någon högre grad av säkerhet utan ingående analyser, som U 68 dock funnit det omöjligt att göra inom ramen för utredningsarbetet. Utredningen återkommer till detta problem i samband med exemplifieringen av förvaltningsorganisa-

tionen i Örebro.

U 68 erinrar slutligen om att utredningen i huvudbetänkandet förutsatt att högskolans rektor i princip skall vara heltidsengagerad och om vad som sagts i avsnitt 4.3 i detta betänkande om rektorsämbeteskonstruktionen.

2 Högskolan i Göteborg

(beträffande institutionell organisation se huvudbetänkandet s. 799–809)

2.1 Förutsättningar

De grundläggande högskoleutbildningar som enligt U 68s förslag skall ingå i högskolan i Göteborg har f. n. sammanlagt ca 22 000 studerande. Utredningens förslag innebär att planeringen skall utgå från i huvudsak oförändrat studerandeantal under planeringsperioden. Riktpunkter för högskolans planering är 15 000 studerande på allmänna utbildningslinjer, 1 500 på lokala och individuella utbildningslinjer och 5 500 i enstaka kurser och studiekurser.

U 68 har i exemplifieringen i huvudbetänkandet förutsatt att högskolan läsåret 1976/77 kommer att ha allmänna utbildningslinjer – och därmed utbildningsnämnder – inom samtliga fem yrkesutbildningssektorer. Följande antal *allmänna linjer eller linjevarianter* förutsätts förekomma: inom sektorn för *teknisk yrkesutbildning* 9 (teknisk fysik-linje, maskintekniklinje, elektrotekniklinje, väg- och vattenbyggnadslinje, kemitekniklinje, arkitektlinje, fysik-kemilinj, kemi-biologilinj och matematisk-systemvetenskaplig linje); inom sektorn för *administrativ och ekonomisk yrkesutbildning* 13 (revision-bank-beskattningslinje, personaladministrativ linje, ekonomiföreståndarlinje, ekonomlinje, samhällsplanerarlinje, filosofisk-samhällsvetenskaplig linje, pedagogik-sociologilinj, samhällsvetenskaplig linje 1 och 2, matematisk-samhällsvetenskaplig linje, matematisk-systemvetenskaplig linje, statistiklinje, förvaltningslinje), inom sektorn för *vårdrkesutbildning* 4 (läkarlinje, psykologlinje, sociala linje, tandläkarlinje); inom sektorn för *utbildning för undervisningsyrken* ca 20 (förskollärlinje, lågstadielärlinje, mellanstadielärlinje, musikpedagoglinje, speciallärlinje, linjer för lärare i yrkesinriktade ämnen samt ämneslärlinjer, därav 9 linjevarianter motsvarande nuvarande utbildning vid filosofisk fakultet samt vidare linjer för utbildning av barnavårds-, hushålls-, textil- och musiklärare); inom sektorn för *utbildning för kultur- och informationsyrken* ca 15 (journalistlinje, högre musikutbildningslinje, scenartistlinje samt 12 linjevarianter som kan ingå i bibliotekarielinjen). Beträffande samtliga sektorer har U 68 utgått från att en organisation med linjenämnder under resp. utbildningsnämnd bör finnas.

Inom alla sektorerna kommer utbildning med kommunal huvudman att förekomma i högskoleområdet, inom teknisk sektor också den statliga utbildningen vid sjöbefälsskolan. Samverkan mellan den statliga hög-

skolan och dessa utbildningar förutsätts äga rum, varvid ett särskilt ansvar förutsätts åvila den förra.

Högskolan kommer vidare att omfatta den forskning och forskarutbildning som f. n. förekommer vid universitetet (humanistisk, samhällsvetenskaplig, medicinsk, odontologisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet), Chalmers tekniska högskola (teknisk fakultet) samt lärarhögskolan (ämnesområdet pedagogik). U 68 har i huvudbetänkandet aktualiserat tanken på en samordning mellan den tekniska och den matematisk-naturvetenskapliga fakultetens dels kemiska, dels teknisk-fysiska resp. matematisk-fysiska sektioner, detta mot bakgrund av att det här finns institutioner som bedriver verksamhet inom båda fakulteternas områden.

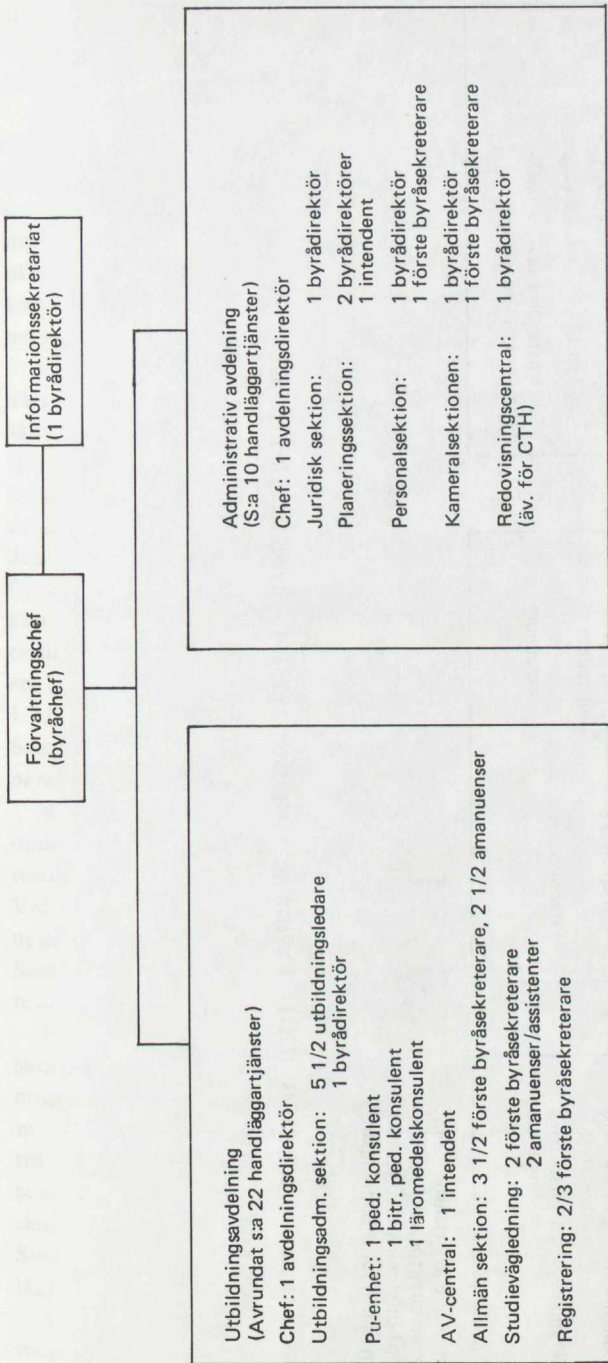
U 68 har i huvudbetänkandet räknat med att på grund av verksamhetens omfattning huvuddelen av institutionerna vid högskolan bör grupperas i förvaltningsenheter. Tre alternativ för en sådan gruppering redovisas (s. 808). Det av dessa som närmast ansluter till nuvarande förhållanden innebär att tre förvaltningsenheter tillskapas, en för institutionerna för tillämpad teknik och vissa matematisk-naturvetenskapliga institutioner, en för övriga delar av nuvarande universitetet samt social- och journalisthögskolorna och en för de nuvarande lärarutbildningsanstalterna. Nuvarande musikhögskolan och statens scen-skola kommer i detta alternativ att stå utanför indelningen i förvaltningsenheter och sålunda som institutioner sortera direkt under högskolestyrelsen. De övriga två alternativen innebär en organisation med flera och — i fråga om antal institutioner och studerande — mindre förvaltningsenheter.

2.2 Nuvarande resurser

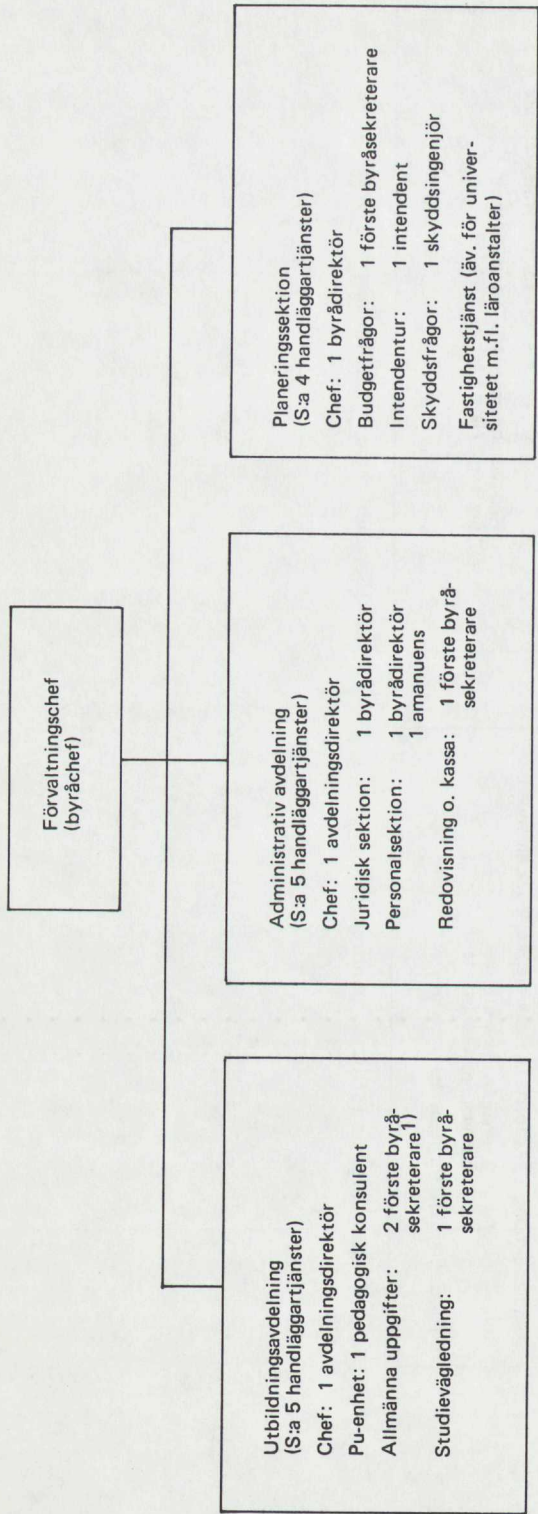
Såväl *universitetet i Göteborg* som *Chalmers tekniska högskola (CTH)* har förvaltningar organiserade enligt 1964 års principer (jfr avsnitt 2.1.1.). Uppbyggnaden av dessa förvaltningar i vad avser handläggande personal redovisas i *figurerna 1 och 2*. För universitetets del redovisas inte den vid filialen i Karlstad placerade personalen. På grundval av bedömningar som gjorts inom universitetsförvaltningen antas vidare resurser motsvarande ca 1 personår avse ärenden som enbart rör filialen. Summan för handläggande personal enligt figur 1 — 34 — bör sålunda minskas med 1 i samband med övergången till den nya organisationen. För CTHs del redovisas inte resurserna för det i särskild ordning bekostade kontaktsekretariatet. Sammanfattningsvis beräknas universitetets förvaltning disponera ca 33 *personårs* och CTHs förvaltning ca 15 *personårs* resurser i form av handläggande personal för uppgifter motsvarande den framtida högskoleförvaltningens. Båda läroanstalterna har här till i princip heltids-engagerade rektorer.

Vid *förskoleseminariet* finns en rektorstjänst, vars innehavare har skyldighet att undervisa 4–8 timmar i veckan. Enligt den under 1. redovisade schablonen är därmed ca 1/3 *personårs* resurser att hänföra till förvaltningens uppgifter i den föreslagna organisationen.

Vid *seminariet för huslig utbildning* har rektor en undervisnings-

Figur 1 Göteborgs universitets förvaltning budgetåret 1973/74 — handläggande personal (med placering i Göteborg).

1) Härtill kommer f.n. 5 1/2 tjänster (som utbildningssekreterare) för administrativa uppgifter på utbildningsnämndsnivå, inrättade inom ramen för utbildningsanslag.

Figur 2 Chalmers tekniska högskolas (CTH) förvaltning budgetåret 1973/74 – handläggande personal.

skyldighet som omfattar 5–10 timmar i veckan. Handläggaresurserna för framtida förvaltningsändamål uppskattas enligt schablonen till *1/3 personår*.

Vid *journalisthögskolan* är rektorstjänsten förenad med 175 timmars undervisning per år. Enligt här använd schablon är *1/3 personår* av tjänstgöringen att hänföra till den blivande högskolans förvaltning. Den konsulent som finns vid högskolan för handläggning av frågor rörande journalistutbildningens praktikinslag torde vidare vara att hänföra till utbildnings/linjenämnds-nivån i den framtida organisationen. Sammanlagt kan därmed *journalisthögskolans* resurser beräknas motsvara *1 1/3 personår* inom den blivande förvaltningen.

Vid *lärarhögskolan* finns en rektorstjänst, vars innehavare inte har någon undervisningsskyldighet. *1/2 personår* av rektors tjänstgöring kan sålunda enligt schablonen föras till den nya högskolans förvaltning. Härutöver finns en extra rektorstjänst (expertförordnande) för lärarutbildningen i yrkestekniska ämnen, 3 tjänster som studierektor för utbildningslinje och 2 arvodestjänster som biträdande utbildningsledare – den ena av de senare inrättad vid högskolan inom ramen för av SÖ fördelade medel för pedagogisk-administrativa uppgifter. Sammanlagt kan dessa tjänster enligt schablonen beräknas svara mot ca 3 personårs resurser för den framtida förvaltningen. Slutligen finns vid *lärarhögskolan* en byrådirektör och en kamrer. *3/4* av dessa tjänster, dvs. sammanlagt *1 1/2 personår*, räknas här som resurser för högskoleförvaltningen. Sammanlagt beräknas sålunda *lärarhögskolan* bidra med omkring *5 personårs* handläggaresurser.

Vid *musikhögskolan* finns en rektorstjänst, med vilken inte någon undervisningsskyldighet är förenad. Schablonen ger här sålunda samma resultat som beträffande rektor för *lärarhögskolan*, dvs. *1/2 personår*. Vidare finns en assistent (på löneplan A). Hälften av dennes tjänstgöring uppskattas höra till den nya organisationens utbildnings/linjenämnds-nivå. Sammanlagt beräknas sålunda *musikhögskolan* ha *1 personårs* handläggaresurser för framtida förvaltningsändamål.

För *socialhögskolans* rektor gäller detsamma som för *journalisthögskolans*. Tjänsten beräknas sålunda motsvara *1/3 personårs* förvaltningsresurser. De sex konsulenter som finns vid högskolan för planering m. m. av praktiken i utbildningen hänförs liksom vid *journalisthögskolan* till utbildnings/linjenämnds-nivån i den nya organisationen. Den tjänst som förste byråsekreterare som finns vid *socialhögskolans* kansli uppskattas till *3/4* höra hemma inom den framtida högskoleförvaltningen. *Socialhögskolan* bidrar därmed sammanlagt med ca *7 personårs* handläggaresurser.

Vid *statens scenskola* finns en rektorstjänst, vars innehavare har 10 veckotimmars undervisning. U 68 räknar med *1/3 personårs* resurser för den blivande högskoleförvaltningen.

Inom *LUP-nämndens* kansli kan de uppgifter som avser LUP-kommittén för Göteborg och sålunda i princip skall tas över av högskoleförvaltningen uppskattas kräva *3/4 personår*.

Resursinsatserna för kombinationsutbildningarna inom den *kommunala skolförvaltningen* har, enligt bedömningar som redovisats därifrån,

endast marginell omfattning.

En summering av de här redovisade uppgifterna och bedömningarna ger vid handen att de nuvarande handläggarresurserna för uppgifter motsvarande den framtida högskoleförvaltningens i Göteborg uppgår till *omkring 65 personår*. Utredningen vill betona att denna beräkning på flera punkter är grundad på hypotetiska antaganden och inte får ses som annat än ett försök att belysa den blivande förvaltningens ungefärliga storlek med utgångspunkt i dagsläget.

2.3 Framtida resurser och förvaltningsorganisation

Med den omfattning av förvaltningsorganisationen vid högskolan i Göteborg som kan förutses står det klart att U 68 i sin exemplifiering inte rimligen på samma sätt som när det gäller de mindre högskoleförvaltningar, som behandlas i det följande, kan gå in på åligganden förenade med enskilda tjänster. Inte minst de många övergångsproblem som blir aktuella och avsaknaden på detta stadium av lokalt utformade, konkreta utgångspunkter beträffande bl. a. strukturen av förvaltningsenheter vid högskolan gör det också naturligt att exemplifieringen främst kommer att skissera en allmän ram, som kan fyllas med ett mera konkret innehåll först på organisationskommittéstadiet.

U 68 har sålunda funnit det nödvändigt att låta belysningen avse endast principerna för indelningen i arbetsenheter m. m. av en sammanhållen förvaltningsorganisation. Det är uppenbart att t. ex. uppgiftsfördelningen inom de olika arbetsenheterna blir beroende av vilken indelning i förvaltningsenheter man kommer att stanna för för Göteborgshögskolans del och, framför allt, av vilka uppgifter som av högskolestyrelsen kommer att delegeras till förvaltningsnämnderna. Vid en långtgående sådan delegering kan sålunda en mindre utpräglad funktionsspecialisering komma att tillämpas inom förvaltningen, något som kan komma att beröra också gränsdragningen mellan arbetsenheter. Utredningen har emellertid inte — med hänsyn till frågornas lokala karaktär — velat göra några antaganden om utvecklingen i dessa avseenden och därmed heller inte om de modifikationer i förvaltningens organisation som kan komma att föranledas i sammanhanget. U 68 vill också framhålla att utredningen — av samma skäl — inte går in på frågor om lokaliseringen av olika delar av förvaltningen.

När det gäller de allmänna effekterna för förvaltningens personalbehov av ett genomförande av U 68s förslag gör utredningen för Göteborgs del följande bedömning. Sammanförandet av nio självständiga enheter, därav åtskilliga mindre, i en gemensam organisation är ägnat att ge förutsättningar för ett effektivare utnyttjande inte bara av utbildnings- och forskningsresurser inom områden som är gemensamma för flera befintliga enheter utan också av resurserna för förvaltningsändamål. I skilda hänseenden, t. ex. beträffande information och allmän studievägledning och beträffande personaladministrativa och kamerala uppgifter, bör det sålunda vara möjligt att uppnå vad som kan kallas stordriftsfördelar. Det kan dock antas att dessa fördelar i fråga om personal mera kommer att

ligga på teknisk personal och annan administrativ personal än handläggande. När det gäller själva utbildningsplaneringen kvarstår å andra sidan – även om vissa samordningsvinster kan göras även här – ett behov av tjänstemän speciellt inriktade på enskilda utbildningslinjer eller grupper av linjer. Detta behov förstärks snarast vid ett ökat lokalt ansvarstagande för utbildningens planering och genomförande. Härtill kommer att högskolestyrelsen – och därmed förvaltningen – enligt U 68s förslag skall få väsentliga övergripande planerings- och ledningsfunktioner för grundutbildningen i högskoleområdet i dess helhet, funktioner som i dag i stort sett saknar lokal motsvarighet.

En sammanvägning av de här berörda konsekvenserna leder till slutsatsen att det bör vara möjligt att inom ramen för befintliga resurser delvis tillgodose de behov av resurser för lokal utbildningsplanering m. m. som ett förverkligande av U 68s intentioner leder till. Huruvida nettoförstärkningar av de totala resurserna blir nödvändiga kan svårligen bedömas mera konkret på detta stadium, men U 68 vill inte utesluta att så kan visa sig bli fallet. Utredningen räknar sammanfattningsvis för högskolan i Göteborg med en förvaltningsorganisation budgetåret 1976/77, där resurserna i form av handläggande personal motsvarar *minst 65 heltidstjänster*. U 68 erinrar om att särskilda anordningar torde bli nödvändiga övergångsvis när det gäller att fördela nuvarande rektorers m. fl. insatser mellan förvaltningen och institutionerna i den nya organisationen. Det totala antalet tjänstemän permanent engagerade inom förvaltningen kan bl. a. av detta skäl komma att överstiga det kalkylerade antalet heltidstjänster.

U 68 har i avsnitt 4.3 föreslagit att högskolan i Göteborg skall ha en *förvaltningschef*, tillsammans med rektor ingående i högskolans verkställande ledning, rektorsämbetet, och ledamot av högskolestyrelsen. Denne bör, liksom befintliga förvaltningschefer, ha den direkta ledningen av förvaltningens arbete och bl. a. svara för att högskolans beslutande och beredande organ får erforderlig service.

Högskoleförvaltningen i Göteborg blir av sådan omfattning att en indelning i *arbetsenheter* är nödvändig. Till grund för denna indelning bör enligt U 68s mening läggas den i avsnitt 4.2.1 skisserade uppdelningen i två huvudfunktioner, Planering och Administration. Att det bör finnas en arbetsenhet med tyngdpunkten på utbildnings/linjenämndernas och fakultets/sektionsorganens uppgifter, dvs. på den funktion som i nyssnämnda avsnitt benämns Utbildning och forskning, är enligt utredningens mening naturligt liksom att det bör finnas en arbetsenhet med inriktning på huvudfunktionen Administration. Den fråga som i första hand uppstår sig beträffande indelningen i arbetsenheter är om också den funktion som utredningen benämnt Basresurser och budget skall få en särskild arbetsenhet eller om den skall samorganiseras med funktionen Utbildning och forskning.

Som U 68 diskuterat i nyssnämnda avsnitt finns det starka skäl för att ge funktionen Basresurser och budget en separat organisation med tanke på dess betydelse för högskolestyrelsens övergripande ekonomiska planering och dess samlade resurs- och driftansvar. Funktionen kan sägas representera ett samband mellan de två övriga funktionerna och bör

fullgöras i nära anknytning till högskolans verkställande ledning. Av intresse för bedömning av organisationsfrågan är de kvantitativa förutsättningarna för organisationen i arbetsenheter. Enligt utredningens mycket översiktliga kalkyler bör den handläggande personalen i stort fördela sig så, att funktionen Utbildning och forskning tar i anspråk ca 35 personår, funktionen Basresurser och budget ca 10 personår och funktionen Administration ca 20 personår. Från kvantitativa utgångspunkter kan sålunda en ordning med tre arbetsenheter väl motiveras. U 68 utgår mot denna bakgrund här från att en arbetsenhet för Basresurser och budget bör komma till stånd vid sidan av de nyss nämnda två enheterna.

I fråga om organisationen inom *arbetsenheten för utbildning och forskning* aktualiseras i första hand frågan om förhållandet mellan grundutbildnings- och forsknings/forskarutbildningsuppgifterna. U 68 erinrar här om diskussionen kring de två skisserade alternativa modellerna i avsnitt 4.2.2. Slutlig ställning bör tas mot bakgrund av bl. a. en närmare analys av olika lokala förutsättningar. Utredningen vill emellertid något belysa de kvantitativa förutsättningarna för Göteborgsförvaltningens del för en organisation enligt modell 2.

U 68 förutsätter att utbildningsledarna vid universitetsförvaltningen i enlighet med syftet bakom tjänsternas tillkomst i princip sysslar med frågor rörande grundläggande utbildning. De resurser som f. n. disponeras för planeringsfrågor m. m. rörande forskning och forskarutbildning måste i huvudsak sökas bland de tjänstemän inom utbildningsavdelningen som i figur 1 redovisats under rubriken Allmän sektion. En av dessa tjänstemän har allmänna uppgifter rörande examens- och stipendieärenden, medan de övriga fem har sekretariatsuppgifter i fakulteter/sektioner och utbildningsnämnder. Det synes tveksamt om mer än omkring 1/3 av de berörda uppgifterna, dvs. 2 personårs insatser, avser forsknings- och forskarutbildningsfrågor. För CTHs del måste på motsvarande sätt resurserna för planering m. m. av forskning och forskarutbildning sökas bland de tjänstemän som i figur 2 redovisats under rubriken Allmänna uppgifter. Det torde vara klart att endast en marginell del av dessas insatser kan avse nämnda frågor.

En separat organisation för frågor rörande forskning och forskarutbildning inom arbetsenheten för utbildning och forskning kommer sålunda, såvitt nu kan bedömas, att kräva endast omkring 2 personårs insatser för uppgifter avseende samtliga vid högskolan företrädda fakultetsområden.

Arbetsenheten för utbildning och forskning bör, oavsett den senast diskuterade frågans lösning, byggas upp med utgångspunkt i *fem arbetsgrupper av tjänstemän, en för var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna*. Dessa grupper bör, om verksamheten inom resp. sektor är någorlunda sammanhållen lokalmässigt, kunna placeras i anslutning till verksamheten — något som för övrigt redan skett beträffande utbildningsledarna vid universitetsförvaltningen. De bör emellertid självfallet oavsett sin placering arbeta under sammanhållande ledning av arbetsenhetens chef. Bortsett från konsulenttjänsterna vid nuvarande social- och journalistikhögskolor med deras speciella uppgifter kan man med utgångspunkt i nuläget förutse att handläggarresurser motsvarande genomsnittligt 3—4

personår bör komma att disponeras för var och en av de fem sektorerna, något mera för undervisningssektorn än för de övriga fyra sektorerna. När det gäller sektors- och linjeplaneringsansvariga tjänstemän erinrar U 68 om vad som anförts i avsnitt 4.3. Under förutsättning att modell 1 för organisationen av forsknings- och forskarutbildningsuppgifterna väljs, får ansvaret för de olika fakulteternas/sektionernas ärenden fördelas mellan de här berörda arbetsgrupperna på det sätt som bedöms vara mest ändamålsenligt med hänsyn till ämnesmässiga samband m. m.

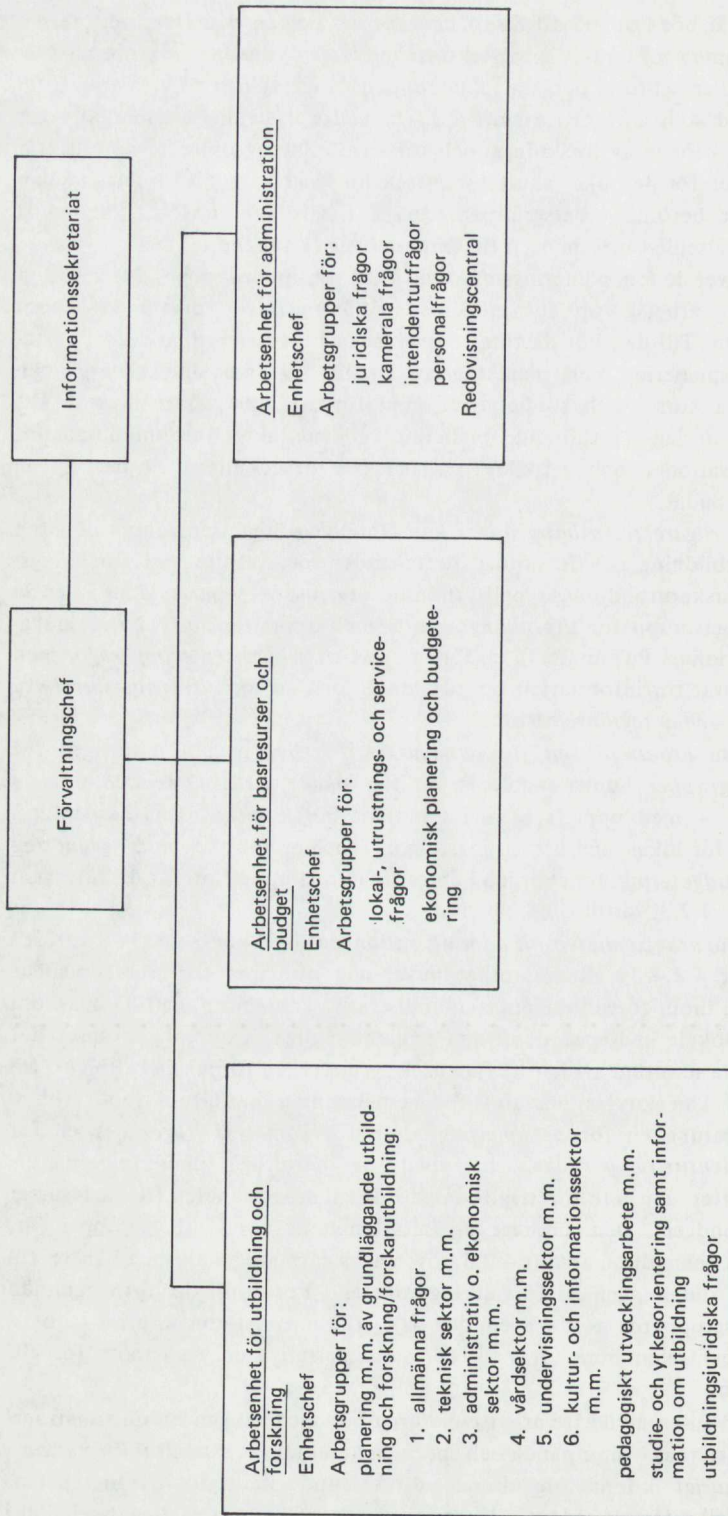
Utöver de fem planeringsinriktade sektorsgrupperna synes det naturligt att en arbetsgrupp för *allmänna planeringsfrågor* organiseras inom enheten. Till den bör då föras ansvaret för bl. a. övergripande dimensioneringsplanering och planering av lokala och individuella linjer och enstaka kurser och studiekurser samt för utbildningsstatistik o. d. Ett viktigt inslag i hithörande planering blir kontakter med myndigheter, organisationer och enskilda i fråga om utvecklingen av det lokala kursutbudet.

Ytterligare tre arbetsgrupper kan lämpligen organiseras inom enheten för utbildning och forskning, detta under förutsättning att forsknings- och forskarutbildningsuppgifterna inte organiseras separat. U 68 avser då en arbetsgrupp för *utvecklingsarbete* (med uppgifter motsvarande nuvarande lokala Pu-enheters), en för *studie- och yrkesorienteringsfrågor* med sakansvar för information om utbildning och en för *utbildningsjuridiska frågor och antagningsfrågor*.

Inom *arbetsenheten för basresurser och budget* bör naturligen *två arbetsgrupper* kunna etableras, en för *lokal-, utrustnings- och servicefrågor* – med uppgift bl. a. att betjäna högskolestyrelsens beredningsorgan för lokal- och utrustningsfrågor – och en för *ekonomisk planering och budgetering*. Innebörden i den sistnämnda uppgiften har diskuterats i avsnitt 4.2.3, vartill U 68 hänvisar.

Inom *arbetsenheten för administration* slutligen bör, som U 68 anført i avsnitt 4.2.4., i allt väsentligt nuvarande principer för arbetsorganisationen inom förvaltningarnas administrativa enheter kunna tillämpas, om man lokalt bedömer dem vara ändamålsenliga. Utredningen anser det sålunda naturligt att här ha *fyra arbetsgrupper*, en för *juridiska frågor*, till vilken kan knytas ansvaret för gemensamma kanslifunktioner (bl. a. registratur), en för *personalfrågor*, en för *kamerala frågor* och en för *intendenturfrågor* (dvs. de delar av befintliga planeringsenheters uppgifter som inte föreslagits överförda till arbetsenheten för basresurser och budget). Den närmare organisationen av dessa arbetsgrupper får, såsom behandlas i avsnitt 4.2.5., övervägas närmare lokalt med hänsyn till bl. a. indelningen i förvaltningsenheter. Förutom de fyra nämnda arbetsgrupperna torde även den f. n. till universitetet knutna redovisningscentralen böra föras till den administrativa enheten inom förvaltningen.

Vid sidan av de tre arbetsenheterna bör med hänsyn till informationsuppgifternas övergripande och speciella karaktär ett särskilt *informationssekretariat* kunna organiseras, direkt underställt förvaltningschefen. Självfallet får ett sådant sekretariat när det gäller det sakliga innehållet i informationen repliera på de olika arbetsenheterna.

Figur 3 Tänkbar organisation av högskoleförvaltningen i Göteborg.

Den förvaltningsorganisation vid högskolan i Göteborg som här skisserats som en möjlighet redovisas översiktligt i *figur 3*.

3. Högskolan i Örebro

(beträffande institutionell organisation se huvudbetänkandet s. 809–813)

3.1 Förutsättningar

De utbildningar som enligt U 68s förslag skall ingå i den statliga högskolan i Örebro har f. n. sammanlagt ca 3 500 studerande. De studerande i kombinationsutbildningar har därvid beräknats till hälften tillhöra den statliga högskolan. Utredningens förslag avser en förhållandevis måttlig uppbyggnad av kapaciteten under planeringsperiodens senare del (med början 1979/80). Överväganden om högskolans förvaltningsorganisation vid tidpunkten för genomförande av U 68s förslag kan därför i allt väsentligt utgå från nuvarande förhållanden i vad avser studerandeantal.

U 68 har i exemplifieringen i huvudbetänkandet förutsatt att högskolan läsåret 1976/77 kommer att ha allmänna utbildningslinjer – och därmed utbildningsnämnder – inom fyra yrkesutbildningssektorer, nämligen för *teknik* (fysik-kemilinj, kemi-biologilinj och matematisk-systemvetenskaplig linje), *administration och ekonomi* (personaladministrativ linje, sekreterarlinje, utbildningsadministrativ linje, transportadministrativ linje, ekonomlinje, samhällsplanerarlinje, filosofisk-samhällsvetenskaplig linje, pedagogik-sociologilinj, samhällsvetenskaplig linje 1 och 2, matematisk-samhällsvetenskaplig linje, matematisk-systemvetenskaplig linje, statistiklinje och förvaltningslinje), *vård* (social linje) samt *undervisning* (förskollärlinj och flera ämneslärlinj helt eller delvis, bl. a. för utbildning av gymnastiklärare). Beträffande sektorerna för administration och ekonomi och för undervisning har en organisation med linjenämnder under resp. utbildningsnämnd förutsatts. U 68 har vidare anfört att den nuvarande uppsättningen studiekurser i Örebro talar för att man redan från början inrättar en utbildningsnämnd för sektorn för *kultur och information* för att handha uppgifter rörande linjevarianter, som kan ingå i bibliotekarielinjen, samt förutsebara lokala och individuella linjer med inriktning mot kultur- och informationsverksamhet.

Inom samtliga de fyra förstnämnda sektorerna kommer högskoleutbildning med kommunal huvudman att förekomma i högskoleområdet. Samverkan mellan den statliga högskolan och denna utbildning förutsätts äga rum med ett särskilt ansvar åvilande den statliga organisationen.

3.2 Nuvarande resurser

I högskolan i Örebro skall enligt U 68s förslag uppgå nuvarande förskoleseminarium, gymnastik- och idrottshögskola, socialhögskola och universitetsfilial. Vid samtliga dessa enheter finns permanenta resurser för uppgifter som i den nya organisationen kommer att åvila högskoleförvaltningen. Härjämte fullgör förvaltningen vid universitetet i Uppsala

uppgifter som avser universitetsfilialen.

Vid *förskoleseminariet* finns en rektorstjänst, vars innehavare har att undervisa 4–8 timmar i veckan. Enligt den under 1. redovisade schablonen är omkring *1/3 personår* att hänföra till styrelse- och utbildnings/linjenämnds nivåerna i den nya organisationen och därmed till högskoleförvaltningen.

Också vid *gymnastik- och idrottshögskolan* representerar rektorstjänsten, vars innehavare undervisar 6–8 timmar i veckan, schablonmässigt *1/3 personårs* förvaltningsresurser. Vidare finns en kanslistjänst, vars innehavare till *3/4* uppskattas höra till styrelse- och utbildnings/linjenämnds nivåerna. Sammanlagt ca *1 personårs* resurser är alltså här att hänföra till den framtida högskoleförvaltningen.

Vid *socialhögskolan* finns en rektorstjänst, förenad med 175 timmars undervisning per år, sex konsulenttjänster och en tjänst som förste byråsekreterare. På samma sätt som övriga berörda rektorstjänster antas den förstnämnda tjänsten enligt av utredningen använd schablon representera *1/3 personårs* förvaltningsresurser. Konsulenttjänsterna är i sin helhet att hänföra till utbildnings/linjenämnds nivå. Tjänsten som förste byråsekreterare beräknas till *3/4* höra till styrelse- och utbildnings/linjenämnds nivåerna. Sammanlagt har alltså socialhögskolan ungefär *7 personårs* resurser för handläggningsuppgifter som avses ankomma på den blivande högskolans förvaltning.

Vid *universitetsfilialen* finns två rent administrativa tjänster. En byrådirektör svarar för den lokala ledningen av det administrativa arbetet vid filialen. En förste byråsekreterare sysslar främst med studievägledningsuppgifter. Den s. k. samordnande lektorn, dvs. den universitetslektor som av konsistoriet förordnats att svara för att verksamheten vid filialen samordnas, har för detta uppdrag sin undervisningsskyldighet nedsatt med ungefär hälften och kan därför uppskattas motsvara *1/2 personårs* resurser inom den framtida förvaltningen. Sammanlagt kan alltså universitetsfilialens resurser av aktuellt slag uppskattas till *2 1/2 personår*.

Universitetsfilialen är en del av *universitetet i Uppsala*. Utöver de två nyssnämnda i Örebro placerade tjänsterna är följaktligen de resurser inom universitetsförvaltningen som tas i anspråk för uppgifter avseende filialen delar av ett stort antal tjänster inom förvaltningen och dess olika enheter.

Enligt uppskattningar som gjorts inom universitetsförvaltningen kräver sådana ärenden som rör universitetsfilialen speciellt, och sålunda kan urskiljas förhållandevis lätt, omkring *2 personårs* resurser i form av handläggande personal. Över hälften härav är att hänföra till utbildningsbyrån. Det ligger emellertid i filialkonstruktionens natur att många ärenden, bl. a. studieplans- och andra utbildningsadministrativa ärenden, berör såväl moderuniversitet som filial. Filialdelen av förvaltningspersonalens insatser är sålunda här helt integrerad i den totala arbetsmängden. Försök att precisera dess omfattning på grundval av kontakter med de berörda ger vid handen att ytterligare *1 personårs* handläggaresurser sammanlagt kan beräknas för filialdelen av uppgifter av nämnda slag. Totalt skulle sålunda enligt denna kalkyl, vars osäkerhet U 68 vill betona, ungefär *3 personårs* resurser i form av handläggande personal vid förvaltningen

i Uppsala avse Örebro-ärenden.

Resurserna för nuvarande kombinationsutbildningar inom den *kommunala skolförvaltningen* är – som berörts under 1. – svåra att bedöma. De insatser på skolledarnivå som här görs kan emellertid uppskattas till *1/3 personår* läsåret 1972/73.

Slutligen skall nämnas att *lärarhögskolan i Uppsala* för administration av den praktisk-pedagogiska utbildningen av ämneslärare i Örebro f. n. disponerar en tjänst som biträdande utbildningsledare, vilken inrättats inom ramen för av SÖ fördelade medel för pedagogisk-administrativa uppgifter. U 68 antar i detta sammanhang att praktisk-pedagogisk utbildning även fortsättningsvis skall anordnas i Örebro (jfr dock huvudbetänkandet s. 352 f.). Enligt den här använda schablonen är nämnda tjänst att betrakta som *1/3 personårs* handläggarresurser.

De sammanlagda befintliga handläggarresurserna för uppgifter motsvarande den blivande högskoleförvaltningens kan sålunda för Örebros del beräknas till omkring *15 personår*.

3.3 Framtida resurser och förvaltningsorganisation

När det gäller att bedöma personalbehovet för högskoleförvaltningen i Örebro 1976/77 i förhållande till nuläget bör enligt U 68s mening följande beaktas. _

Sammanförandet av fyra i dag fristående enheter bör självfallet medföra samordningsvinster. Det är emellertid – som antytts beträffande högskolan i Göteborg – troligt att sådana fördelar mer kommer att märkas beträffande annan personal än handläggande. Samtidigt skall enligt utredningens förslag den samlade lokala organisationen tillföras befogenheter och ett självständigt planerings- och resursansvar som i dag i stor utsträckning saknar motsvarighet. Detta gäller – som också berörts i Göteborgsexemplifieringen – generellt, men det får för bl. a. Örebro en särskilt påtaglig innebörd genom konsekvenserna av filialsambandets upphörande. Det står sålunda enligt U 68s mening klart att den redovisade kalkylen över Uppsalaförvaltningens nuvarande insatser för Örebrofilialen inte ger en rättvisande bild av personalbehovet i ett läge då i princip sådana ärenden, som i dag handläggs för moderuniversitet och filial gemensamt, skall ges en självständig lokal behandling inom högskolan i Örebro. Som utredningen berört inledningsvis i denna bilaga är det utomordentligt vanskligt att bedöma de direkta personalmässiga konsekvenserna av ett upphörande av filialsambandet redan med nuvarande organisation. Härtill kommer att en jämförelse försvåras av att, som nämnts, förutsättningarna generellt beräknas bli förändrade i en rad avseenden i riktning mot ett ökat lokalt ansvar. U 68 vill sålunda betona den hypotetiska karaktären i den bedömning av resursbehovet som utredningen här gör.

Vid en sammanvägning av de olika nämnda faktorerna räknar U 68 med att högskolan i Örebro för lednings- och förvaltningsuppgifter budgetåret 1976/77 behöver ungefär 2 personårs handläggarresurser utöver de kalkylerade befintliga om ca 15 personår. Med beaktande av den planerings- och ledningsfunktion som en heltidsengagerad rektor för högskolan förutsätts komma att fylla utgår utredningen här från en

högskoleförvaltning omfattande 16 handläggande tjänstemän. U 68 bortser härvid från de övergångsordningar som kan bli erforderliga med hänsyn till innehavare av berörda befintliga rektorstjänster m. fl.

Med den omfattning av Örebro-högskolans förvaltning som mot denna bakgrund kan förutses bör det vara naturligt att förvaltningen får en *administrativ chef* med ansvar, under rektors överinseende, för dess arbete och personal. Denne tjänsteman bör sålunda ha ett övergripande ansvar för såväl de uppgifter som av U 68 förts till funktionen Utbildning som de uppgifter som förts till funktionen Administration.

Någon formell indelning i arbetsenheter synes knappast nödvändig. Däremot är det naturligt att gruppera de övriga handläggande tjänstemännen med hänsyn till den av U 68 använda funktionsuppdelningen. Utredningen räknar med att de sex konsulenterna vid nuvarande socialhögskolan – med uppgifter avseende socionomutbildningens praktikmoment – och ytterligare sex tjänstemän bör tas i anspråk för uppgifter inom funktionen Utbildning samt tre tjänstemän tas i anspråk för uppgifter avseende Administration.

När det gäller funktionen *Utbildning* kan – bortsett från konsulenttjänsterna – konstateras att arbetsuppgifterna avseende yrkesutbildningssektorerna undervisning samt administration och ekonomi bör få sådan omfattning att de ger underlag för en ordning med en handläggande tjänsteman som ansvarig för resp. sektor och huvudföredragande i utbildningsnämnd och eventuella linjenämnder. För uppgifter avseende de tre övriga sektorerna samt för icke sektorsanknutna uppgifter rörande utbildningens planering m. m. torde sammanlagt två handläggande tjänstemän böra tas i anspråk och för studievägledning och härmed sammanhängande informationsuppgifter en tjänsteman – liksom f. n. är fallet vid universitetsfilialen. En tjänsteman torde slutligen krävas för bl. a. basresursplanering och samordnande budgetering.

När det gäller funktionen *Administration* synes det ändamålsenligt att i huvudsak en handläggande tjänsteman tas i anspråk för allmänna juridiska och tjänsteorganisatoriska frågor samt ledning av gemensamma kansli- och sekretariatsfunktioner, en för personalfrågor och kamerala frågor och en för intendentur- och övriga driftfrågor.

4. Högskolan i Sundsvall–Härnösand

(beträffande institutionell organisation se huvudbetänkandet s. 813–816)

4.1 Förutsättningar

Högskolan i Sundsvall–Härnösand kommer enligt U 68s kalkyler att läsåret 1976/77 ha ca 1 100 utbildningsplatser, därav ca 700 på allmänna utbildningslinjer. De studerande i kombinationsutbildningar har härvid beräknats till hälften höra till den statliga högskolan. De angivna siffrorna innebär en förhållandevis liten ökning i förhållande till nuläget.

Enligt U 68s utbyggnadsförslag skall högskolan vid planeringsperiodens slut (läsåret 1983/84) omfatta omkring 2 500 utbildningsplatser, därav omkring 1 500 på allmänna utbildningslinjer, 200 på lokala och individuella utbildningslinjer samt 800 i enstaka kurser och studiekurser.

I avvaktan på ställningstagande i huvudmannaskapsfrågan har i dessa siffror inte räknats in de av utredningen föreslagna yrkestekniska linjerna.

U 68 har i exemplifieringen i huvudbetänkandet förutsatt att högskolan läsåret 1976/77 kommer att ha allmänna utbildningslinjer – och därmed utbildningsnämnder – inom tre yrkesutbildningssektorer, nämligen för *teknik* (processprogrammeringslinje), *administration och ekonomi* (personaladministrativ linje, revision-bank-beskattningslinje, transportadministrativ linje, linje för administrativt systemarbete, språk-ekonomi-linje och projektadministrativ linje) samt *undervisning* (lågstadie-lärlinje och mellanstadie-lärlinje). Beträffande den sistnämnda sektorn har utredningen pekat på möjligheten av att inrätta två linjenämnder. Beträffande utbildningsnämnderna inom de två förstnämnda sektorerna har utredningen förutsatt att de kommer att ha ansvaret också för vissa lokala och individuella linjer samt enstaka kurser och studiekurser, bl. a. i anslutning till nuvarande systematiserade decentraliserade universitetsutbildning.

Inom samtliga tre nämnda sektorer samt inom vårdsektorn kommer högskoleutbildning med kommunal huvudman att förekomma i högskoleområdet, inom teknisk sektor också den statliga utbildningen vid sjöbefälsskolan. Samverkan mellan den statliga högskolan och dessa utbildningar förutsätts äga rum med ett särskilt ansvar för den förra.

4.2 Nuvarande resurser

De enda permanenta statliga resurserna för högskoleutbildning inom den blivande högskolans ansvarsområde finns f. n. vid *lärarhögskolan i Härnösand*. Denna har en rektorstjänst, vars innehavare inte har någon undervisningsskyldighet, samt en – inom ramen för av SÖ fördelade medel för pedagogisk-administrativa uppgifter inrättad – tjänst som biträdande utbildningsledare. Tillsammans motsvarar dessa resurser enligt den under 1. redovisade schablonen närmare 1 personår.

Resurserna för nuvarande kombinationsutbildningar och decentraliserade utbildning inom bl. a. den *kommunala skolförvaltningen* är svårbedömbara. Den enligt av UKÄ meddelade bestämmelser inrättade kursstyrelsen för universitetsutbildning i Sundsvall svarar f. n. för den lokala ledningen av den i samarbete med universitetet i Umeå anordnade decentraliserade utbildningen, vilken tillika levererar kombinationsutbildningarnas universitetsdel. Skolstyrelsen i Sundsvall har överlåtit beslutanderätten avseende även gymnasiedelen av kombinationsutbildningarna till denna kursstyrelse. Styrelsen tjänstgör tillika enligt av SÖ och UKÄ meddelade anvisningar som s. k. samrådsgrupp mellan skol- och universitetsorganen när det gäller planering och genomförande av kombinationsutbildningarna.

Till en särskild expedition för universitetsutbildningen har mot denna bakgrund sammanförts det kanslimässiga ansvaret för såväl den decentraliserade universitetsutbildningen som kombinationsutbildningarna. Denna lösning, som framstår som mycket värdefull från samordningssynpunkt även med den av U 68 förordade organisationen, ger vissa förutsättningar att uppskatta de samlade personalinsatserna på planerings- och lednings-

nivå för de berörda utbildningarna. En till nämnda expedition knuten tjänsteman beräknas sålunda vara engagerad på ungefär halvtid i uppgifter som rör den övergripande ledningen av kombinationsutbildningarna samt ledningen av universitetsutbildningen i övrigt. Härtill kommer de på flera personer spridda insatser som görs dels av andra kommunala tjänstemän, dels vid förvaltningen vid universitetet i Umeå, dels inom UKÄ. Sammantagna kan insatserna för berörda utbildningar i nuläget när det gäller handläggande personal uppskattas till ca 1 personår.

Totalt skulle sålunda för uppgifter motsvarande den blivande högskoleförvaltningens f. n. disponeras handläggande personal motsvarande omkring 2 personår.

4.3 Framtida resurser och förvaltningsorganisationen

Med utgångspunkt i den redovisning som gjorts i det föregående och i den omfattning av högskolans verksamhet läsåret 1976/77 som kan förutses skulle två tjänstemän kunna anses fylla behovet av handläggande personal vid förvaltningen. Härtill kommer de övergångsordningar som kan föranledas av hänsyn till befintliga tjänstemän vid lärarhögskolan i Härnösand.

Det bör beaktas att tillkomsten av en i princip heltidsengagerad rektor med övergripande ansvar under högskolestyrelsen för högskolans planering och ledning ger den lokala organisationen en väsentligt förstärkt kapacitet att fullgöra de uppgifter som skall åvila den enligt U 68s förslag. Vidare torde det i skilda sammanhang under högskolans uppbyggnadsskede bli naturligt att anlita experthjälp utifrån, bl. a. från högskolan i Umeå som ett led i den regionala samverkan som diskuterats i huvudbetänkandet (avsnitt 6.3.7). Det synes likväl med tanke på de krav som utbyggnaden ställer inte bara på planeringsinsatser utan också på en administrativ basorganisation lämpligt att redan från början förstärka den skisserade förvaltningsorganisationen med ytterligare en handläggande tjänsteman.

Det är självfallet svårt att i praktiken renodla en arbetsfördelning mellan så få handläggande tjänstemän som tre och det synes heller inte nödvändigt. Det bör emellertid vara naturligt att i varje fall en tjänsteman får sina huvuduppgifter inom funktionen Utbildning och en annan sina inom funktionen Administration. I takt med utbyggnaden får sedan en successiv förstärkning av förvaltningen komma till stånd, varigenom en ökad specialisering bland tjänstemännen och bl. a. en mer differentierad service till utbildningsnämnderna blir möjlig. Då organisationen nått större omfattning, bör högskolan tillföras en tjänst på kvalificerad nivå, vars innehavare kan under rektor ha ett sammanhållande ansvar för förvaltningens arbete och personal (jfr avsnitt 4.3. samt exemplifieringen av förvaltningsorganisationen i Örebro).

Statens offentliga utredningar 1973

Kronologisk förteckning

1. Litteraturen i skolan. U.
 2. Högskolan. U.
 3. Högskolan. Sammanfattning. U.
 4. Fastighetstaxering. Fi.
 5. Museerna. U.
 6. Data och näringspolitik. I.
 7. Trygghet i anställningen. In.
 8. Radio i utveckling. U.
 9. Fortsatt uppsökande verksamhet för cirkelstudier inom vuxenutbildningen. U.
 10. Reklam III. Ställningstaganden och förslag. U. (Utkommer senare)
 11. Reklam IV. Reklamens kostnader och bestämningsfaktorer. U.
 12. Försöksverksamhet med yrkesteknisk högskoleutbildning. U.
 13. Snyltningsbrott och sjukförsäkringsmissbruk. Ju.
 14. Mål och medel i skogspolitiken. Jo.
 15. Kommunal planering och detaljhandel. H.
 16. Samhället och filmen. Del 3. U.
 17. Teknisk översyn av studiemedelssystemet. U.
 18. Styrelserepresentation för bankanställda. Lagteknisk översyn. Fi.
 19. TRU:s försöksverksamhet 1967–1972. U.
 20. Varudeklaration — ett medel i konsumentpolitiken. H.
 21. Svensk ekonomi fram till 1977. Fi.
 22. Utsökningsbalk. Utsökningsrätt XII. Ju.
 23. Bättre överblick över lagar och andra bestämmelser. Ju.
 24. Boendeservice 7. In.
 25. Unga lagöverträdare III. Ju.
 26. Lag och rätt i grundskolan. Ju.
 27. Sanering III. In.
 28. Styrelserepresentation för anställda i statliga myndigheter. Fi.
 29. Järn- och metallmanufakturindustrin under 70-talet. I.
 30. Järn- och metallmanufakturindustrin under 70-talet. Bilagor. I.
 31. Revision av vattenlagen. Del 3. Vattenförbud. Ju.
 32. Vägtrafiken — kostnader och avgifter. K.
 33. Ränta och restavgift på skatt m. m. Fi.
 34. Flygvapnets befäl. Fö.
 35. Kriminologisk forskning. Ju.
 36. Miljövårdens informationssystem. Förslag och motiv. Jo.
 37. Miljövårdens informationssystem. Statskontorets förstudie. Jo.
 38. Personal för krigsmaktens förvaltningsverksamhet. Fö.
 39. God inkassosed. Ju.
 40. Civilförsvarsförmåner. Fö.
 41. Forskning för utveckling. U.
 42. Utbildning av lärarutbildare. U.
 43. Budgetreform. Fi.
 44. Budgetreform. Bilagor. Fi.
 45. Budgetreform. Stabiliseringspolitiska bilagor. Fi.
 46. Budgetreform. Den statliga budgetens regionala effekter. Fi.
 47. Högskolornas förvaltning. U.
-

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Snyltningsbrott och sjukförsäkringsmissbruk. [13]
Utsökningsbalk. Utsökningsrätt XII. [22]
Bättre överblick över lagar och andra bestämmelser. [23]
Unga lagöverträdare III. [25]
Lag och rätt i grundskolan. [26]
Revision av vattenlagen. Del 3. Vattenförbud. [31]
Kriminologisk forskning. [35]
God inkassosed. [39]

Försvarsdepartementet

- Flygvapnets befäl. [34]
Personal för krigsmaktens förvaltningsverksamhet. [38]
Civilförsvarsförmåner. [40]

Kommunikationsdepartementet

- Vägtrafiken — kostnader och avgifter. [32]

Finansdepartementet

- Fastighetstaxering. [4]
Styrelserepresentation för bankanställda. Lagteknisk översyn. [18]
Svensk ekonomi fram till 1977. [21]
Styrelserepresentation för anställda i statliga myndigheter. [28]
Ränta och restavgift på skatt m. m. [33]
Budgetutredningen. 1. Budgetreform. [43] 2. Budgetreform. Bilagor. [44] 3. Budgetreform. Stabiliseringspolitiska bilagor [45] 4. Budgetreform. Den statliga budgetens regionala effekter. [46]

Utbildningsdepartementet

- Litteraturen i skolan. Separat bilagedel 4 till litteraturutredningens huvudbetänkande. [1]
1968 års utbildningsutredning. 1. Högskolan [2] 2. Högskolan. Sammanfattning. [3] 3. Försöksverksamhet med yrkesteknisk högskoleutbildning. [12] 4. Högskolornas förvaltning. [47]
Museerna. [5]
Radio i utveckling. [8]
Fortsatt uppsökande verksamhet för cirkelstudier inom vuxenutbildningen. [9]
Reklamutredningen. Reklam III. Ställningstaganden

- och förslag. [10] (Utkommer *senare*) Reklam IV. Reklamens kostnader och bestämningsfaktorer. [11]
Samhället och filmen. Del 3. [16]
Teknisk översyn av studiemedelssystemet. [17]
TRU:s försöksverksamhet 1967–1972. [19]
Forskning för utveckling. [41]
Utbildning av lärarutbildare. [42]

Jordbruksdepartementet

- Mål och medel i skogspolitiken. [14]
Miljökontrollutredningen. 1. Miljövårdens informationssystem. Förslag och motiv. [36] 2. Miljövårdens informationssystem. Statskontorets förstudie. [37]

Handelsdepartementet

- Kommunal planering och detaljhandel. [15]
Varudeklaration — ett medel i konsumentpolitiken. [20]

Inrikesdepartementet

- Trygghet i anställningen. [7]
Boendeservice 7. [24]
Sanering III. [27]

Industridepartementet

- Data och näringspolitik. [6]
Metallmanufakturutredningen. 1. Järn- och metallmanufakturindustrin under 70-talet. [29] 2. Järn- och metallmanufakturindustrin under 70-talet. Bilagor. [30]

Kronologisk förteckning

1. Kommunalt samarbete över de nordiska riksgränserna.
2. Nordiskt kontaktmannamöte i Mariehamn.
3. Varudeklarationssamarbeid i Norden.

1. Karologisk forskning i Sverige
2. Karologisk forskning i Danmark
3. Karologisk forskning i Norge
4. Karologisk forskning i Tyskland
5. Karologisk forskning i Frankrike
6. Karologisk forskning i Storbritannien
7. Karologisk forskning i USA
8. Karologisk forskning i Japan
9. Karologisk forskning i Kina
10. Karologisk forskning i Indien

KUNGL. BIBL.
26 NOV 1973
STOCKHOLM

Publikationer från U68

U68 Debatt

- Mål för högre utbildning, 1969.
- Högre utbildning – funktion och struktur, 1969.
- Högre utbildning – forskningsanknytning och studieorganisation, 1970.
- Gymnasieskolan – några utvecklingslinjer, 1970.

U68 Rapport

- 1 Universitetsstudier utan examen. Rapport till 1968 års utbildningsutredning. Sammandrag och kommentarer, SOU 1971:60.
- 2 Val av utbildning och yrke, SOU 1971:61.
- 3 Högre utbildning och arbetsmarknad, SOU 1971:62.
- 4 Högre utbildning – regional rekrytering och samhällsekonomiska kalkyler, SOU 1972:23.

Betänkanden

Högskolan, SOU 1973:2.

Högskolan. Sammanfattning, SOU 1973:3

Försöksverksamhet med yrkesteknisk högskoleutbildning, SOU 1973:12 (utkommer senare).

Högskolornas förvaltning, SOU 1973:47.

